

Załącznik nr 1
do Uchwały nr.....
Rady Miasta Torunia
z dniar.

Gminny Program Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*

Gmina Miasta Toruń

listopad 2019 r.

Program został opracowany w ramach projektu pn.: „Opracowanie Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2020”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	4
1. WSTĘP	5
1.1. IDEA REWITALIZACJI	5
1.2. PODSTAWA PRAWNA.....	6
1.3. SŁOWNIK POJĘĆ.....	7
2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI	11
3. UPROSZCZONA DIAGNOZA MIASTA	18
4. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.....	27
5. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	40
6. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	44
6.1. BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	44
6.2. PODGÓRZ	61
6.3. STARE MIASTO	77
6.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	91
6.5. BADANIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU	93
7. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZONEJ INTERWENCJI	96
8. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ	105
9. LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	111
10. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI/ PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANIAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM.....	195
11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	201
11.1 UDZIAŁ INTERESARIUSZY REWITALIZACJI W PROCESIE TWORZENIA PROGRAMU	201
11.2 UDZIAŁ INTERESARIUSZY REWITALIZACJI W PROCESIE WDRAŻANIA PROGRAMU	208
11.3 KOMITET REWITALIZACJI	208
12. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	211
13. STRUKTURA ZARZĄDZANIA ORAZ RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI	232
13.1 SYSTEM ZARZĄDZANIA.....	232
13.2 SYSTEM INFORMACJI I PROMOCJI	234
13.3 RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI	235
14. MONITOROWANIE I OCENA REALIZACJI	236
15. WYKAZ NIEZBĘDNYCH ZMIAN, OCEN I OPINII	239
ZAŁĄCZNIK 1. ZASADY AKTUALIZACJI LIST PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	243
ZAŁĄCZNIK 2. PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI	244
SPIS TABEL.....	247
SPIS FOTOGRAFII	247
SPIS MAP	247

Wykaz skrótów

BTOF	Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FP	Fundusz Pracy
GEZ	Gminna Ewidencja Zabytków
GMT	Gmina Miasta Toruń
GPR	Gminny Program Rewitalizacji (rozumiany jako <i>Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023</i> i stosowany zamiennie ze skrótem PRT)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
LGD	Lokalna Grupa Działania „Dla Miasta Torunia”
LPR-T	Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2007-2015
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu
NGO	(non-governmental organisations) - organizacje pozarządowe
PINB	Państwowy Inspektor Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu
PMT	Prezydent Miasta Torunia
PRT	Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023
PUP	Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia
RMT	Rada Miasta Torunia
RPO WK-P	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
UMT	Urząd Miasta Torunia
WSA	Wydział Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Torunia
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

1.1. Idea rewitalizacji

Rewitalizacja (pojęcie pochodzące z jęz. łacińskiego: *re + vita* – „przywrócenie do życia, ożywienie”) stanowi kompleksowy proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego za pomocą zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej w przestrzeni i gospodarce. Działania te prowadzone są przede wszystkim przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu i wykazują terytorialne skoncentrowanie.

W perspektywie finansowej lat 2014–2020 niezwykle istotny staje się kontekst społeczny działań rewitalizacyjnych. Nie dopuszcza się realizacji wybiórczych inwestycji nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniając do działań społecznych. Celem działań rewitalizacyjnych są natomiast korzystne przekształcenia wyodrębnionego (pod względem społecznym, architektonicznym, planistycznym i ekonomicznym) obszaru gminy. Proces rewitalizacji zmierza do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez podejmowanie działań kompleksowych, co gwarantuje powiązanie ze sobą przedsięwzięć obejmujących kwestie społeczne z kwestiami dotyczącymi innych sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej. Ponadto działania rewitalizacyjne muszą integrować interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, być skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Podstawę działań rewitalizacyjnych stanowi zrozumienie, że kwestie społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, techniczne lub środowiskowe są ze sobą nierozzerwalnie powiązane. Kluczowe jest integrowanie działań wspierających lokalne społeczności z działaniami poprawiającymi jakość przestrzeni w której żyją, przy jednoczesnym zapewnianiu warunków do dalszego stałego rozwoju. Istotny element procesu rewitalizacji to partycypacja społeczna obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których

rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Działania rewitalizacyjne w Gminie Miasta Toruń prowadzone będą na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji pod nazwą *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023* (PRT). Jest to dokument mający na celu zaprogramowanie i realizację procesu rewitalizacji. Stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, będący narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Realizacja założonych projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym pozwoli na osiągnięcie synergii efektów działań rewitalizacyjnych. Wpłynie także na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji, a tym samym na rozwiązanie lub zminimalizowanie problemów stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru działań rewitalizacyjnych.

1.2. Podstawa prawna

Gmina Miasta Toruń, przystępując do opracowania PRT, zdecydowała się na działanie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2018 r. poz. 1398 z 2019 r. poz. 730, 1696, 2020+). Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Ponadto, działania rewitalizacyjne na terenie Gminy Miasta Toruń prowadzone będą zgodnie z poniższymi dokumentami:

- *Umowa Partnerstwa* podpisana przez Komisję Europejską w dniu 23 października 2017 r.
- *Krajowa Polityka Miejska 2023*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 20 października 2015 r.
- *Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia*, przedstawione przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w czerwcu 2014 r.
- *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 r.
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020 (RPO WK-P)*, przyjęty przez Komisję Europejską w dniu 16 grudnia 2014 r.

wraz ze *Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych*, przyjętym Uchwałą nr 48/2190/17 Zarządu Województwa z dnia 29 listopada 2017 r.

- *Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się ośrodki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020 z dnia 18 stycznia 2017 r. (dalej jako: Zasady regionalne).*

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o rewitalizacji rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Biorąc to pod uwagę, w dniu 29 grudnia 2016 r. Rada Miasta Torunia przyjęła uchwałę nr 513/16 o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uchwalenie dokumentu poprzedziły konsultacje społeczne, które przeprowadzono zgodnie z zapisami ustawy. W uchwale można było zawrzeć zapis pozwalający gminie na zastosowanie dwóch specjalnych narzędzi na okres 2 lat od momentu przegłosowania uchwały. Pierwsze z nich to ustanowienie na rzecz gminy prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji. Drugim narzędziem jest zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla wszystkich albo dla określonych zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji, w tym zmian sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wykazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, pogłębiających negatywne zjawiska. Po przeanalizowaniu korzyści oraz ryzyka wynikających z zastosowania niniejszych udogodnień Gmina Miasta Toruń nie zdecydowała się na ich zastosowanie na obecnym etapie wdrażania procesu rewitalizacji.

1.3. Słownik pojęć

Ustawa o rewitalizacji wprowadza kategorie prawne dotyczące podstawowych pojęć procesu rewitalizacji. Dodatkowo przedstawiono terminy pochodzące z innych dokumentów, które są zgodne z zapisami ustawy o rewitalizacji i stanowią jej uzupełnienie. Najważniejsze z terminów to:

- rewitalizacja: proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy na podstawie gminnego programu rewitalizacji;
- interesariusze: uczestnicy procesu rewitalizacji, którymi w szczególności są: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego, inni mieszkańcy gminy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, podmioty prowadzące lub planujące prowadzić działalność społeczną (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej, inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa; zaprezentowany katalog interesariuszy procesu rewitalizacji nie jest katalogiem zamkniętym;
- stan kryzysowy: stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej (niski stopień przedsiębiorczości), środowiskowej (przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska), przestrzenno-funkcjonalnej (niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych), technicznej (degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);

- obszar zdegradowany: obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych (w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw) lub środowiskowych (w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska), lub przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych), lub technicznych (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);
- obszar rewitalizacji: obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk wyróżniających stan kryzysowy, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy;
- diagnoza: służy zidentyfikowaniu na terenie gminy występowania stanu kryzysowego, a następnie określeniu granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (diagnoza sporządzona na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu opierała się na danych za rok 2015);
- gminny program rewitalizacji: dokument przyjmowany w drodze uchwały przez radę gminy, sporządzony dla obszaru rewitalizacji;
- partycypacja społeczna: obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy;

- ewaluacja: zaplanowany proces badania uzyskiwanych przez poszczególne programy rezultatów (bezpośrednich, mierzalnych korzyści dla beneficjenta) oraz przeliczania tych rezultatów według przyjętego systemu wskaźników i wag, w celu oceny skuteczności realizacji całego programu rewitalizacji;
- integracja społeczna: z punktu widzenia jednostki to proces jej włączania społecznego, przełamywania jej wykluczenia, natomiast z punktu widzenia społeczeństwa to proces budowania spójności społecznej;
- monitoring: obserwowanie procesu i odnotowywanie jego zmieniającego się stanu w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu;
- niepełnosprawność: według Europejskiego Forum Niepełnosprawności osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swoich praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przezwyciężyć;
- ubóstwo: zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny;
- włączenie społeczne: w odniesieniu do danej jednostki jej realna możliwość faktycznego uczestniczenia w relacjach społecznych (funkcjonowanie w kręgu znajomych, zawieranie przyjaźni, podejmowanie pracy itp.) oraz faktyczne korzystanie z tych możliwości przez jednostkę według jej własnych potrzeb;
- wykluczenie społeczne: doznawany przez jednostkę lub grupę faktyczny brak możliwości lub znaczne utrudnienie pełnienia ról społecznych dostępnych dla innych, nawiązywania normalnych relacji społecznych, korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenia zasobów i zdobywania dochodów w godny sposób;
- komitet rewitalizacji: forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Jako organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami procesu rewitalizacji stanowi jeden ze środków zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji. Działa na podstawie stosownej uchwały rady gminy określającej zasady wyznaczania składu oraz zasady działania komitetu, a powoływany jest w drodze zarządzenia wójta, burmistrza lub prezydenta.

2. Opis powiązań programu z innymi dokumentami

Program spełnia wymogi dotyczące zgodności z dokumentami strategicznymi, operacyjnymi i planistycznymi opracowanymi i uchwalonymi na szczeblu lokalnym i regionalnym. Tak integracyjne podejście zapewnia trwałe i efektywne zmiany na określonych obszarach miasta. Podejmowana interwencja wiąże się z wdrożeniem szeregu projektów rewitalizacyjnych integrujących działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki.

Tabela 1. Powiązania PRT z dokumentami strategicznymi, operacyjnymi i planistycznymi

Poziom lokalny	Poziom regionalny
- Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy rozwoju do roku 2028 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia - Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014–2020 - Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Dla Miasta Torunia” - Miejski Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy do 2020 r.	- Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020– Plan modernizacji 2020+ - Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014–2020 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020 - Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020 - Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 - Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego - Program Rewitalizacji Miast (opracowanie eksperckie dla ZIT) - Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Powiązanie PRT z dokumentami na szczeblu lokalnym

Nazwa dokumentu	Powiązania
Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020 z uwzględnieniem perspektywy rozwoju do roku 2028	Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020 została uchwalona przez Radę Miasta Torunia w dniu 4 listopada 2010 r. uchwałą nr 935/2010. Dokument został zaktualizowany Uchwałą Rady Miasta Nr 861/18 z dnia 17 maja 2018 r. uwzględniając perspektywę rozwoju miasta do roku 2028. W Strategii określono wizję miasta jako nowoczesnego, metropolitalnego ośrodka kultury, nauki, gospodarki i turystyki. Struktura Strategii Rozwoju Miasta Torunia zawiera 4 cele strategiczne, które ujmują wszystkie dziedziny życia: społeczeństwo, gospodarkę, oświatę, kulturę oraz turystykę. PRT jest zbieżny m.in. z następującymi celami strategicznymi: - Cel strategiczny 1. Toruń atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pracy, w tym cele operacyjne: 1.6. Aktywizacja i integracja osób oraz grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; 1.7. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w integracji społecznej i zawodowej; - Cel strategiczny 2. Toruń miastem wysokiej synergii wykorzystania potencjału kulturowego, naukowego i gospodarczego, w tym cel operacyjny 2.10. Poprawa sytuacji na rynku pracy; - Cel strategiczny 3. Toruń miastem nowoczesnej infrastruktury, w tym cel

	operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury społecznej; 3.3. rewitalizacja obiektów zabytkowych i terenów zdegradowanych; • Cel strategiczny 4. Toruń miastem ładu przestrzennego, w tym cel operacyjny 4.2. Kontrolowany rozwój oraz poprawa estetyki przestrzeni miasta.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia. Studium, przyjęte zostało uchwałą nr 805/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia, wskazano jako obszary zdegradowane – jednostki urbanistyczne w granicach tożsamyh z granicami tych jednostek na załączniku graficznym Studium: V-Bydgoskie Przedmieście, VI-Stare Miasto, VIII-Jakubskie Przedmieście, XIV-Grębocin nad Strugą, XVIII-Rudak oraz XX-Podgórz. Jako dodatkowy obszar zdegradowany wymieniona została jednostka urbanistyczna IX-Mokre Przedmieście. Przy opracowywaniu <i>Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023</i> brano pod uwagę wymóg zgodności PRT z nowo opracowywanym Studium. Ponieważ oba dokumenty były opracowywane równolegle, w procesie skoordynowanym, nie zachodzi konieczność wprowadzania zmian w Studium instrumentami ustawy o rewitalizacji. Wobec powyższego PRT wykazuje zgodność z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia.
Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014-2020	Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014-2020 została przyjęta przez Radę Miasta Torunia w dniu 21 listopada 2013 r. uchwałą nr 650/13. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Głównym zadaniem Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Torunia na lata 2014-2020 jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Misja wskazana w Strategii brzmi: „Toruń miastem wspierającym rodzinę oraz dążącym w oparciu o partnerstwo publiczno-społeczne do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom poprzez ich aktywizację i integrację”. W misji dokumentu wskazano na cztery najważniejsze priorytety, na których zamierza samorząd miasta Torunia skoncentrować lokalną politykę społeczną, tj.: • Rodzina, jako grupa pierwotna pełniąca liczne funkcje zarówno wobec swoich uczestników jak i otaczającej ją rzeczywistości społecznej, winna cieszyć się wsparciem w każdym obszarze jej funkcjonowania. Na szczególną uwagę zasługują rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny z osobami niepełnosprawnymi - jako bardzo często żyjące na pograniczu ubóstwa; • Bezpieczeństwo socjalne m.in. poprzez pracę, determinującą rozwój kapitału społecznego, wiąże w swoim obszarze znaczeniowym nie tylko konieczność rozwiązywania kwestii bezrobocia, minimalizację ubóstwa, dając podstawę bytu Torunianom ale także aktywizację społeczności lokalnej, konieczność przygotowania jej uczestników do zatrudnienia w licznych obszarach wymagających zarówno wykształcenia wyższego jak i zawodowego. Dostosowanie oferty kształcenia do wymogów rynku pracy oznacza nieustanne podnoszenie, jakości kształcenia na wszystkich jego szczeblach, jak również kształtowanie odpowiedniej oferty programowej zarówno dla młodzieży jak i innych grup wiekowych, nie wyłączając także osób starszych; • Aktywizacja i integracja, zapewnia całej społeczności spójność, przeciwdziała ekskluzji społecznej prowadzącej do pełnego zerwania naturalnych więzi we wspólnocie lokalnej. Przeciwdziałanie powstawaniu enklaw biedy, aktywizowanie osób w wieku senioralnym, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, winno być udziałem nie tylko instytucji miejskich, ale także współdziałających w tym obszarze organizacji pozarządowych;

	- Partnerstwo oznacza istotną relację instytucji publicznych wobec organizacji pozarządowych. PRT wykazuje zgodność dokumentu z: - Celem strategicznym 1. Zintegrowany system wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem, w tym celami operacyjnymi: 1.1. Wspieranie działań służących promowaniu wartości rodziny, małżeństwa i dietności oraz wzmocnieniu trwałości rodziny; 1.2. Profilaktyka i wsparcie rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji; 1.3. Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych; 1.4. Rozwój zintegrowanego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji oraz uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz 1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; - Celem strategicznym 2. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym celami operacyjnymi: 2.1. Aktywizacja rynku pracy; 2.3. Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej; 2.4. Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością i uzależnionych oraz 2.5. Reintegracja społeczna; - Celem strategicznym 3: Zintegrowany system wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych, w tym celami operacyjnymi: 3.2. Zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do opieki medycznej i rehabilitacji; 3.3. Zintegrowanie osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem; - Celem strategicznym 4: Partnerstwo na rzecz aktywizacji podmiotów lokalnych i budowy kapitału społecznego, w tym celem operacyjnym 4.1. Zwiększenie udziału i roli sektora niepublicznego oraz aktywności mieszkańców w realizacji zadań społecznych.
Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Dla Miasta Torunia”	Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Dla Miasta Torunia”, przewiduje wsparcie dla inicjatyw w zakresie włączenia społecznego i aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. W dokumencie wskazano na 3 najważniejsze problemy, tj.: istnienie na terenie LSR obszarów (enklaw) o dużym nagromadzeniu problemów środowiskowych, niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy oraz istnienie wśród pracodawców stereotypów dotyczących osób wykluczonych społecznie, a także niewielka integracja osób wykluczonych społecznie ze społecznością lokalną i słaba aktywizacja tych osób. Te problemy bezpośrednio przełożono na cele ogólne, tj.: - Poprawa sytuacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym cele szczegółowe: 1.1. Zwiększenie efektywności realizacji działań o charakterze środowiskowym oraz 1.2. Wzrost aktywności społeczno-zawodowej i przedsiębiorczości wśród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru LSR; - Wzrost zintegrowanych działań w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej, w tym cele szczegółowe: 2.1. Zwiększenie efektywności realizacji działań w zakresie organizowania społeczności lokalnej oraz 2.2. Wzmocnienie potencjału animatorów i liderów w zakresie animacji społecznej. PRT wykazuje zgodność dokumentu z ww. celami.
Miejski Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy do 2020 r.	PRT wykazuje zgodność dokumentu z II Celem strategicznym - Efektywna i Zintegrowana Oferta Służb Zatrudnienia, Pomocy Społecznej i Organizacji Pozarządowych, w tym celem operacyjnym II.1. Systemowa integracja działań służb zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej w obszarze wykluczenia społecznego, w ramach zadań: - II.1.A. Skonsolidowanie stałego systemu wymiany informacji nt. klientów pomiędzy PUPdMT i MOPR oraz organizacjami pozarządowymi; - II.1.B. Rozszerzenie zakresu wspólnego planowania i realizacji ścieżki aktywizacyjnej w ramach projektów – dla osób podlegających jednocześnie wsparciu PUPdMT i MOPR;

	• II.1.C. Przygotowanie partnerskich projektów finansowanych z funduszy unijnych w zakresie zmniejszenia skali wykluczenia społecznego z udziałem instytucji i organizacji pozarządowych.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Powiązania PRT z dokumentami na szczeblu regionalnym

Nazwa dokumentu	Powiązania
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020–Plan modernizacji 2020+	Osią przewodnią Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+ jest modernizacja województwa, rozumiana jako zdecydowane działania skoncentrowane na wybranych dziedzinach, szczególnie ważnych dla jakości życia mieszkańców i konkurencyjności województwa. Celem Strategii jest zasadnicza poprawa sytuacji w tych właśnie wybranych dziedzinach, poprzez przełamanie dotychczasowych barier oraz przygotowanie społeczeństwa i przestrzeni województwa do nowych wyzwań rozwojowych, które zaistnieją w III dekadzie XXI wieku. W ramach obowiązującej Strategii wyodrębniono 4 priorytetowe obszary działań strategicznych: • Konkurencyjna gospodarka, • Modernizacja przestrzeni wsi i miast, • Silna metropolia, • Nowoczesne społeczeństwo. Program Rewitalizacji Torunia wykazuje pełną zgodność z zapisami Strategii, w szczególności z celem strategicznym: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, w zakresie zakładanej kategorii interwencji, tj. rewitalizacji ukierunkowanej na rozwój funkcji metropolitalnych. • Strategia wskazuje także na obszary strategicznych interwencji, dotyczących polityki miejskiej i rewitalizacji miast, gdzie kompleksowa polityka miejska polegać ma na zaangażowaniu miast wszystkich kategorii w rozwój społeczny i gospodarczy województwa, przy różnicowaniu działań w stosunku do poszczególnych kategorii miast adekwatnie do ich potencjału i oczekiwanej roli w rozwoju województwa. Zakłada się więc opracowanie szczegółowych założeń działań wobec każdej z kategorii miast jako podstawę polityki działań wobec nich. Kontynuacja procesów rewitalizacyjnych będzie się odbywać na podstawie odrębnych założeń szczegółowych (np. lokalnych programów rewitalizacji). W województwie kujawsko-pomorskim politykę miejską zamierza się prowadzić z szerokim wykorzystaniem instrumentu ZIT – zakładającego ścisłą integrację planowania na poziomie miast i obszarów funkcjonalnych, obejmującego przede wszystkim Bydgoszcz i Toruń. Działania zaplanowane do realizacji, a ujęte w PRT będą realizowały zapisy Strategii.
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, to dokument określający poziom planowania i wdrażania polityki terytorialnej. W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej: • poziom wojewódzki – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki); • poziom regionalny i subregionalny – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanymi z nimi funkcjonalnie (OSI miast regionalnych/subregionalnych); • poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje obszar powiatu ziemskiego (Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego); • poziom lokalny – obejmuje rozwój w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS). W założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych danego

	obszaru. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych związanych z procesami gospodarczymi i społecznymi w celu optymalnego wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. PRT wpisuje się we wskazane założenia.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Celem głównym jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Program ten zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym oraz gospodarczym. Zgodnie z zapisami RPO WK-P 2014-2020, rewitalizacja społeczno-gospodarcza i przestrzenna, dotycząca zwłaszcza obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. Działania zapisane w PRT, wpisują się przede wszystkim w założenia: • Osi Priorytetowej 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, w tym poniższy cel tematyczny: 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją: 9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich; • Osi Priorytetowej 8 Aktywni na rynku pracy, w tym poniższy cel tematyczny: 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników: 8i. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników oraz 8iv. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę; • Osi Priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo, w tym poniższy cel tematyczny: 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją: 9i. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie oraz 9iv. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym; • Osi Priorytetowej 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, w tym poniższy cel tematyczny: 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją: 9vi. Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność. Działania zaplanowane do realizacji w ramach PRT skoncentrowane są na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru poprzez m.in. aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach miejskich i ich obszarach funkcjonujących stanowi interwencja zaplanowana w ramach: • Działania 6.4 Rewitalizacja oraz inwestycje w infrastrukturę edukacyjną w ramach ZIT, Poddziałanie 6.4.1 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonujących w ramach ZIT; • Działania 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy; • Działania 8.4 Godzenie życia zawodowego i rodzinnego, Poddziałanie 8.4.1 Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuncze; • Działania 9.1 Włączenie społeczne w ramach ZIT, Poddziałanie 9.1.1 Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT;

	• Działania 9.2 Włączenie społeczne, Poddziałanie 9.2.1 Aktywne włączenie społeczne; • Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych; • Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR. W ramach PRT, zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe komponenty.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Wizją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 jest uczestnictwo wszystkich mieszkańców w życiu społeczności lokalnych oraz społeczności regionu, natomiast misją - tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym. Program Rewitalizacji Torunia wykazuje zgodność dokumentu z: • Celem strategicznym I Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu; • Celem strategicznym II Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych; • Celem strategicznym III Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym. Głównym celem Programu Rewitalizacji Torunia jest ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz ubóstwa poprzez prowadzenie działań integracyjnych i animacyjnych oraz aktywizacja społeczna i zawodowa. Działania te mają przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji oraz wzrostu poziomu partycypacji w życiu społecznym mieszkańców.
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	Bydgosko-Toruński Obszar Terytorialny tworzy 25 jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, w tym miasta wojewódzkie Bydgoszcz i Toruń. Obszar realizacji ZIT został wyznaczony uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 15/463/14 z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgoszczy, Torunia i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie. Nadrzędnym celem Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego jest konsolidacja potencjału partnerów ZIT na rzecz rozwoju nowoczesnych funkcji metropolitalnych BTOF. PRT wpisuje się bezpośrednio w cel strategiczny 3 Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i wsparcie procesów inkluzji w BTOF.
Program Rewitalizacji Miast	Program Rewitalizacji Miast stanowi instrument zintegrowanego podejścia w zakresie rewitalizacji w miastach Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, mający charakter ekspercki i pomocniczy. Program ma również charakter strategiczny (ze względu na wskazanie strategicznych kierunków działań), z elementami operacyjnymi (obejmującymi m.in. propozycję kryteriów oceny projektów do rewitalizacji). Program Rewitalizacji Miast obejmuje 9 miast wchodzących w skład gmin, które podpisały porozumienie w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zgodnie z dokumentem rewitalizacja powinna mieć charakter kompleksowy, odnosić się do konkretnego, ograniczonego terytorium i łączyć wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru. PRT wykazuje zgodność z Programem Rewitalizacji Miast.
Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Terytorialnego	Opracowanie to ma charakter ekspercki i pomocniczy. Studium stanowi kompendium wiedzy o obszarze, przez co spełnia także cel edukacyjny. Jest ono dokumentem przede wszystkim diagnostycznym, obejmującym obszar 25 jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego mającym na celu głównie: • rozpoznanie struktury przestrzennej Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez opisanie zjawisk zachodzących w środowisku przyrodniczym i rolnictwie, zjawisk demograficznych i społecznych; • przedstawienie problemów, z którymi boryka się region;

	• określenie potencjałów gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych i kulturowych oraz - najważniejszych - drzemiących w zasobach ludzkich regionu; • analizę polityk przestrzennych poszczególnych gmin tworzących BTOF, pozwoli ona w późniejszym etapie określić spójną wizję zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego; • wspomaganie BTOF w opracowaniu wspólnej polityki zrównoważonego rozwoju. PRT wpisuje się we wskazane cele.
--	--

Źródło: opracowanie własne

3. Uproszczona diagnoza miasta

Sfera społeczna

Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2015 r. Toruń liczył 202 689 mieszkańców (z czego 53,5% stanowiły kobiety), średnia gęstość zaludnienia wynosiła 1 752 osoby na 1 km² i spadła w porównaniu z końcem roku poprzedniego o 4 osoby. W latach 2010-2015 liczba ludności Torunia spadła o 2 440 osób (1,2%). Warto podkreślić, że spadek liczby mieszkańców we wskazanym okresie był obserwowany także na poziomie województwa i kraju.

Tabela 4. Liczba mieszkańców Torunia na tle województwa i kraju w latach 2010-2015 (stan na 31.12.2015 r.)

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika (2010 = 100%)
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	38 437 239	99,76%
woj. kujawsko-pomorskie	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	2 086 210	99,40%
Toruń	205 129	204 921	204 299	203 447	203 158	202 689	98,81%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na dzień 31.12.2015 r. Toruń zamieszkiwało 33 384 osób w wieku przedprodukcyjnym (co stanowi 16,5% – w porównaniu z 2010 r. spadek o 0,2%), 126 388 osób w wieku produkcyjnym (co stanowi 62,4% – w porównaniu z 2010 r. spadek o 3,8%) i 42 917 osób w wieku poprodukcyjnym (co stanowi 21,2% – w porównaniu z 2010 r. wzrost o 4,0%), zgodnie z danymi GUS. Struktura demograficzna wg ekonomicznych grup wieku w sposób negatywny odbiega od średniej dla województwa i kraju. Przede wszystkim zwraca uwagę wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym – 21,2%, przy średniej dla województwa 19,1% i kraju 19,6%. Wskaźnik obciążenia demograficznego rozumiany jako udział ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 34 i przekracza średnią wartość dla województwa (30,4) i kraju (31,4). Wg prognoz GUS w 2050 r. w Toruniu osoby w wieku poprodukcyjnym mogą stanowić ponad 30% ogółu ludności.

Zgodnie z danymi GUS w 2015 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny o wartości 39 (w 2014 r. i 2013 r. odnotowano ujemny przyrost, kolejno -5 i -63). W latach 2010-2012 przyrost naturalny był dodatni, lecz z widoczną tendencją spadkową, która doprowadziła do ujemnego przyrostu już w 2013 r. Spada także liczba nowo zawieranych małżeństw.

W 2013 r. można było zaobserwować niewielki wzrost ich liczby, jednak na przestrzeni lat 2010-2015 zwraca uwagę znaczący spadek. Co ważne, jest to spadek o ok. 10% większy niż ten obserwowany na terenie całego województwa i kraju.

Saldo migracji na 1000 osób wg danych GUS w Toruniu w 2014 roku wyniosło -2,1. Było wyraźnie niższe niż analogiczny wskaźnik dla całego województwa i kraju. Dynamika tego wskaźnika w ciągu ostatnich 5 lat nie wskazuje wyraźnego trendu, a raczej cechuje się swoistą cyklicznością rocznych wzrostów i spadków (choć niezmiennie jest ujemna). W przypadku ośrodków o zbliżonej do Torunia charakterystyce ekonomicznej i społecznej ujemne saldo migracji nie musi być symptomem zjawisk negatywnych. W przypadku Torunia może być ono paradoksalnie wskaźnikiem sukcesu miasta, oznaczając przenoszenie się ludności, która osiągnęła wyższy status materialny, poza samo miasto.

Według danych GUS w Toruniu w 2015 r. liczba bezrobotnych wynosiła 6 247 osób, w tym 3 317 mężczyzn i 2 930 kobiet. Stopa bezrobocia była na poziomie 6,9%, co stanowi 1,3 pkt. % mniej niż w 2010 r. Wskaźnik ten jest zdecydowanie niższy niż stopa bezrobocia dla całego województwa kujawsko-pomorskiego (13,2%) i kraju (9,7%). W końcu grudnia 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, większą część bezrobotnych, tj. 3 317 osób (53,1% udziału) stanowiły kobiety (w 2014 r. było ich 52,9%). W skali roku liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 16,3%, a kobiet o 15,6%. Niepokojący jest wzrost udziału bezrobotnych kobiet szczególnie w wieku 24 lata i mniej z 45,8% w 2014 r. do 54,1% w 2015 r. oraz bardzo wysoki odsetek bezrobotnych kobiet w wieku 25–34, tj. 60,7% z tendencją rosnącą. Świadczy to o postępującej feminizacji bezrobocia w tej grupie wiekowej. Wśród bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy znaczącymi grupami były osoby długotrwale bezrobotne – 49,4% ogólnej liczby bezrobotnych (przed rokiem 57,7%) i bezrobotni powyżej 50 roku życia, którzy stanowili 32,3% ogółu bezrobotnych (wobec 36,7%) oraz do 30 roku życia – 23,0%. Bezrobotni posiadający co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia – 17,2%, osoby do 25. roku życia – 10,3% (wobec 14,8%), a osoby niepełnosprawne – 7,7% (taki sam udział jak przed rokiem).

Istotnym problemem obrazującym sytuację społeczną miasta jest kwestia dotycząca wyroków eksmisyjnych. Postępowania eksmisyjne w szczególności są wszczynane w stosunku do osób, które zalegają z opłatami za zajmowane lokale mieszkalne. Niewydolność materialna, często dotycząca osoby bezrobotne, niepełnosprawne, w podeszłym wieku, samotne, rodziny wielodzietne, prowadzą do powstawania zaległości

w ponoszeniu opłat za mieszkania. Według danych Urzędu Miasta Torunia oraz Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu (ZGM), w 2015 r. w Toruniu objętych wyrokami eksmisyjnymi było 4 887 osób, co stanowiło 2,51% ogółu mieszkańców miasta (do obliczenia wskaźnika użyto danych dotyczących liczby mieszkańców miasta ogółem pozyskanych z Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta, stanowiącej sumę osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w mieście, które różnią się od danych GUS, przytaczanych powyżej).

Zgodnie z danymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu (MOPR) w 2015 r. w ramach zadań własnych i zleconych z pomocy skorzystało 5 454 rodzin, tj. 3,02% mniej niż w 2014 roku. Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych, tę formę pomocy przyznano 4 519 rodzinom. Znaczna była również liczba osób i rodzin korzystających z zasiłków okresowych. Wynosiła ona 4 400 i w stosunku do roku 2014 nastąpił spadek o 7,68%. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej poza trudną sytuacją materialną dotknięte są różnymi dysfunkcjami, takimi jak: bezrobocie, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, samotność osób starszych, różnego rodzaju dysfunkcje i trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Najczęstszy powód przyznania pomocy stanowi ubóstwo oraz bezrobocie. W 2015 r. z tego powodu przyznano wsparcie 2 673 rodzinom i dotyczyło ono 6 102 osób wchodzących w skład tych rodzin. Znaczącymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej jest również długotrwała choroba (2 462 rodziny) oraz niepełnosprawność (1 758 rodzin).

Udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie mieszkańców Torunia w roku 2015 wynosił około 12,2%, co daje około 24 tys. niepełnosprawnych mieszkańców Torunia¹. Z danych Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Toruniu zgromadzonych w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Osób Niepełnosprawnych (EKSMON) wynika, że w latach 2012-2016 wśród osób

¹W polskim systemie prawnym funkcjonuje pięć systemów orzecznictwa, co skutkuje tym, że w obrocie prawnym istnieją różne kategorie orzeczeń stwierdzających niepełnosprawność do celów rentowych jak i poza rentowych. W związku z tym bardzo trudno jest określić rzeczywistą liczbę osób niepełnosprawnych w Toruniu. Przyjęty wskaźnik (12,2%) odnosi się do danych krajowych pozyskanych na podstawie spisu ludności. Dane obejmują osoby, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych.

niepełnosprawnych w wieku 16 lat i powyżej 20% uzyskało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 42% o umiarkowanym i 38% o lekkim. Wśród tych osób aktywnych zawodowo było odpowiednio w 2012 r. – 27%, 2013 r. – 25%, 2014 r. – 22%, w 2015 r. – 24%, w 2016 r. – 26%. Jest to dosyć niski stopień aktywności zawodowej. Dominującym powodem uzyskania orzeczenia są choroby narządu ruchu, układu oddechowego, krążenia, choroby neurologiczne i onkologiczne. Obserwuje się także wzrost liczby orzeczeń o niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych.

Z danych MOPR wynika, że w latach 2012-2016 r. dwukrotnie wzrosła liczba zgłoszeń dotyczących przemocy domowej (z 217 interwencji w 2012 r. do 426 w 2016 r.). Choć ze względu na dużą liczbę niezgłaszanych przypadków przemocy jest to zjawisko trudne do pomiaru i analizy, to cenną przesłanką do określenia rozmiaru zjawiska jest liczba uruchomionych procedur Niebieskiej Karty. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie w Toruniu w latach 2013-2015 liczba procedur wszczętych przez pomoc społeczną zwiększyła się czterokrotnie. Choć przemoc domowa nie jest wyłącznie związana z chorobą alkoholową któregoś z członków rodziny, to alkoholizm stanowi główny czynnik podwyższający ryzyko wystąpienia przemocy.

Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie o stanie miasta z roku 2016 – w 2015 r. stwierdzono 8 949 przestępstw wobec 5 753 odnotowanych w roku poprzednim, tj. więcej o 3 196 (55,7%). Największy wzrost zanotowano w przestępstwach o charakterze gospodarczym. W 2015 roku przestępstw o tym charakterze wykryto 2 796, natomiast w 2014 r. stwierdzono 1 164 przestępstwa (nastąpił wzrost o 1 632, tj. 140,2%).

Sfera gospodarcza

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2015 r. w Toruniu ogółem zarejestrowanych było 25 937 podmiotów, w stosunku do 2006 r. wartość wzrosła o 690, tj. o 2,73%. Od roku 2010 obserwuje się stały wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej, bo aż 24 896 było mikroprzedsiębiorstw, małych – 789, średnich – 208 i dużych, zatrudniających powyżej 250 osób – 44. Podział ze względu na klasyfikację działalności wskazuje, że najwięcej podmiotów istniało w sekcjach: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz budownictwo.

Toruń jest miastem przyjaznym dla biznesu. W wielu dogodnych lokalizacjach powstają nowoczesne i funkcjonalne przestrzenie biurowe. Na wsparcie mogą liczyć również początkujący przedsiębiorcy. Nowe firmy i startupy znajdują doskonałe warunki do rozwijania swojej działalności w jednym z pięciu inkubatorów przedsiębiorczości działających na terenie miasta: Business Link Toruński Inkubator Technologiczny, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości UMK, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości WSB, Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o. o., Inkubator Technologiczny EXEA Smart Space. Na tle porównywalnych pod względem wielkości miast pozytywnie wyróżnia Toruń także fakt, że jest on nie tylko prężnym ośrodkiem przemysłowym i naukowym, ale również miastem o wyjątkowych walorach turystycznych i kulturowych, co stanowi istotny czynnik wspierający rozwój branży turystycznej i kulturalnej. W 1997 r. toruński średniowieczny zespół miejski został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO, a od 2004 r. Toruń jest ogólnopolską siedzibą Stowarzyszenia „Liga Polskich Miast i Miejsc UNESCO”. W rejestrze zabytków nieruchomych widnieje 321 zabytków; średniowieczny zespół staromiejski Torunia uznany został w 1994 r. za Pomnik Historii, co świadczy o wyjątkowości miasta oraz o szczególnie wysokim potencjale kulturowym.

W Toruniu na cele inwestycyjne przeznaczony jest szereg gruntów i budynków, będących w zarządzie miasta. Baza ofert inwestycyjnych jest na bieżąco rozszerzana o nowe lokalizacje. Powierzchnia miasta (z wyłączeniem wód i lasów) pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego stanowi około 65% gruntów, a dla terenów objętych projektami planów stanowi około 6,5%.

Sfera środowiskowa

Według danych GUS użytki rolne na terenie Torunia zajmują 2 266 ha, co stanowi 19,6% powierzchni miasta. Lasy i grunty leśne to z kolei 2 847 ha, czyli 24,0% powierzchni Torunia. Występuje wyraźna tendencja uszczuplania się powierzchni użytków rolnych na rzecz terenów zabudowanych. Łączna powierzchnia terenów zieleni w Toruniu 2015 w roku wynosiła 1 458,40 ha. Największy udział w powierzchni terenów zieleni mają lasy gminne, a także parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej. W latach 2010-2015 największy udział zmiany powierzchni można zauważyć w zieleni ulicznej, której łączna powierzchnia wzrosła z 115,5 ha do 139,0 ha (wzrost o 20,3%).

Teren miasta Torunia położony jest w zasięgu obszarów podlegających ochronie prawnej. Do obszarów Natura 2000 znajdujących się w granicach administracyjnych miasta należy obszar Dolina Dolnej Wisły, obszary fortów w Toruniu, obszar Dolina Drwęcy i obszar Leniec w Barbarce. Na obszarze miasta znajdują się 2 rezerваты przyrody: rezerwat leśny Kępa Bazarowa i rezerwat ichtiologiczny Rzeka Drwęca oraz fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu, tj. obszar strefy krawędziowej Kotliny Toruńskiej, obszar chronionego krajobrazu Doliny Drwęcy i obszar wydmowy.

Położenie miasta na brzegach Wisły stwarza istotne zagrożenia, wynikające z niebezpieczeństwa powodzi. Jego analizy są przedmiotem map zagrożenia i ryzyka Powodziowego², sporządzonymi przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej - ich arkuszami objęto koryto rzeki i tereny przyległe. Wynika z nich, że Toruń jest objęty zagrożeniem wynikającym ze wszystkich trzech poziomów powodzi: o wysokim prawdopodobieństwie (raz na 10 lat), o średnim prawdopodobieństwie (raz na 100 lat) oraz o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia (raz na 500 lat). Ze względu na ukształtowanie miasta (położenie na systemie teras rzecznych) i sposób jego zagospodarowania, tereny narażone na zalanie są bardzo słabo zagospodarowane i nielicznie zamieszkane – są to fragmenty przyległe bezpośrednio do rzeki, za wałem przeciwpowodziowym, na terenie równiny zalewowej. Pełnią głównie funkcje środowiskowo-ekologiczne, rzadziej są wykorzystywane rolniczo. Niemniej jednak zagrożenie to jest brane pod uwagę przy wszelkich działaniach miasta, zarówno na poziomie organizacyjnym, planistycznym czy inwestycyjnym, również tych przewidzianych w PRT.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W Toruniu w 2015 r. działało 87 przedszkoli i punktów przedszkolnych sprawujących opiekę nad blisko 6 000 dzieci. Choć liczba przedszkoli i dostępnych w nich miejsc na przestrzeni lat 2010-2015 wzrosła, to wciąż pozostaje niewystarczająca. W 31 szkołach podstawowych w 2015 r. uczyło się 12 541 uczniów. Średnia liczba uczniów w oddziale wynosiła w badanych okresie od 21 do 22. W latach 2010-2015 liczba gimnazjów spadła z 34 do 30, lecz towarzyszył temu także stały spadek liczby uczących się w nich uczniów. W roku szkolnym 2016/2017 według danych Urzędu Miasta działa: 12 liceów ogólnokształcących, 10 szkół technicznych (techników), 7 zasadniczych szkół zawodowych,

² <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

1 ogólnokształcąca szkoła muzyczna II stopnia, 2 licea dla dorosłych (ogólnokształcące i uzupełniające), 2 technika dla dorosłych, 1 szkoła policealna dla dorosłych. Toruń posiada również szeroką ofertę kształcenia dla dorosłych. Poza tym jest miastem akademickim, jednym z czołowych polskich ośrodków naukowych.

W Toruniu funkcjonują 3 szpitale: Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera, MATOPAT Szpital Specjalistyczny Niepubliczny. W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej w mieście działa również Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Psychiatrycznego. Dostępność świadczeń zdrowotnych uzależniona jest od kontraktów z Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ. Według danych Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia w latach 2010-2015 liczba personelu służby zdrowia przypadająca na 10 000 mieszkańców wzrosła z 111,5 do 117,5.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele teatrów, kin, galerii sztuki oraz placówek muzealnych. Placówki muzealne Torunia na tle miast porównawczych wyróżniają się wysoką liczbą organizowanych imprez oświatowych oraz liczbą osób zwiedzających ekspozycje. Według danych GUS w 2015 r. imprezy oświatowe organizowane w Toruniu stanowiły ponad połowę wydarzeń tego typu w woj. kujawsko-pomorskim. Podobnie kształtuje się liczba osób zwiedzających muzea.

Toruń jest miastem posiadającym cenne dziedzictwo kulturowe, bogaty zasób zabytków pełniących zarówno funkcje użyteczności publicznej, jak i mieszkalne. Miasto wspiera właścicieli i użytkowników zabytków wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków poprzez stosowanie systemu dotacji konserwatorskich. Dotacje takie są przekazywane każdego roku, po wcześniejszym złożeniu przez wnioskodawcę wniosku do Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Miasto od początku swojego istnienia pełniło istotną rolę strategiczną i handlową, dzięki korzystnemu położeniu. W bezpośrednim sąsiedztwie Torunia przebiega jeden z głównych szlaków komunikacyjnych Polski, Autostrada A-1 (północ-południe). Zważywszy na turystyczny charakter miasta, należy także zwrócić uwagę na stały przyrost długości ścieżek rowerowych. Zgodnie z danymi Miejskiego Zarządu Dróg na początku października 2016 r. długość dróg rowerowych, ciągów pieszko-rowerowych i pasów rowerowych w Toruniu wynosiła około 102 kilometry, czyli o około 11 kilometrów więcej niż rok wcześniej.

Sfera techniczna

Według danych GUS w 2015 r. w Toruniu 81,8% mieszkańców korzystało z sieci gazowej. Jest to wskaźnik zdecydowanie wyższy niż przeciętna dla województwa i kraju. Dostęp do instalacji wodociągowej ma 98% mieszkańców Torunia. Ilość wody dostarczanej na jednego mieszkańca w Toruniu w 2015 r. wynosiła 33,6 m³. Wartość ta spadła o 1,6 m³ w przeliczeniu na osobę w porównaniu do roku 2010. Jednocześnie można zauważyć stały wzrost długości sieci wodociągowej. Do sieci kanalizacyjnej ma dostęp 98% mieszkańców Torunia. Odsetek ten zdecydowanie wzrósł na przestrzeni lat 2010-2015. Łączna liczba ścieków odprowadzanych w Toruniu w 2015 r. spadła w stosunku do roku 2010, z poziomu 10 065 dm³ na 9 406.

Według danych GUS w Toruniu w 2015 r. oddano 5,46 nowych mieszkań na 1 000 mieszkańców. W mieście zarówno przeciętna powierzchnia mieszkań, która wynosi 58,6 m², jak też liczba izb w nich (3,49 izb w 1 mieszkaniu), jest niższa od analogicznych wskaźników dla całej Polski (odpowiednio 73,6 m² i 3,82 izb) i województwa kujawsko-pomorskiego (odpowiednio 69,6 m² i 3,77 izb). Najwięcej z oddanych mieszkań, bo aż 70,17%, stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (4 094 mieszkań). Stosunkowo najmniej zarówno pod względem ilości, jak i powierzchni użytkowej oddano w tym okresie mieszkań komunalnych i społecznych czynszowych. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Wydział Geodezji i Kartografii Urzędu Miasta Torunia oraz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu liczba budynków ogółem na terenie miasta wynosi 25 743, z czego 0,48%, tj. 124 budynki, objęte zostały decyzjami nakazowymi ze względu na zły stan konstrukcji, który ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie. Udział obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków jest w Toruniu bardzo wysoki, gdyż wynosi 9,03%. Istotny problem stanowi niska jakość mieszkań w zabytkowych kamienicach oraz degradacja zabytkowych budynków.

Wnioski

Za problemy główne miasta w kontekście procesu rewitalizacji należy uznać:

1. Zaawansowanie procesu starzenia.

Miasto charakteryzuje wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, w okresie 2010-2015 udział seniorów w ludności ogółem wzrósł o 4%. Konieczne jest podjęcie

działań w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych, odpowiedniego kształtowania przestrzeni publicznej, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego zapobiegające wycofaniu się z życia publicznego oraz przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia seniorów poprzez działania aktywizacyjne.

2. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności oraz ich niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna.

Pomimo notowania korzystnych wskaźników bezrobocia nie zmienia się negatywna sytuacji materialna ludności w dużej części korzystającej z systemu pomocy społecznej. Najczęstszym powodem przyznania pomocy jest nadal ubóstwo oraz bezrobocie. O problemie ubóstwa świadczy także wysoki udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi (2,51%). Konieczne jest podjęcie działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy społecznej i trwających w niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej.

3. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.

W Toruniu można zaobserwować postępującą feminizację bezrobocia, zwłaszcza wśród kobiet młodych, w wieku 18-24 lata zanotowano wzrost na poziomie 8,3%, natomiast udział bezrobotnych kobiet w wieku 24-35 lat wynosi ponad 60%. Prawdopodobnie wiąże się to z trudnościami powrotu kobiet na rynek pracy po urodzeniu dziecka. Konieczne jest podjęcie działań aktywizacyjnych oraz rozwój poradnictwa zawodowego dla bezrobotnych kobiet.

4. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych.

Istotnym problemem związanym z mieszkalnictwem, budynkami użyteczności publicznej i przestrzenią publiczną jest ich zły stan techniczny wynikający m.in. z zaniechań remontowych, które ze względu na ich często zabytkowy charakter wymagają zwiększonych nakładów na działania remontowo-budowlane i konserwatorskie.

4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego oparto się na zapisach dwóch dokumentów - ustawy o rewitalizacji i *Zasad regionalnych*. Ustawa o rewitalizacji określa zasady delimitacji obszaru zdegradowanego, koncentrując się głównie na czynnikach wyróżniających ów obszar na tle gminy. Stosownie do art. 9 ust. 1 przedmiotowej ustawy obszar zdegradowany musi znajdować się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz występowania na nim co najmniej jednego z niekorzystnych zjawisk ze sfery: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Pozostałe zapisy rozdziału 3 ustawy dotyczą procedury przyjęcia uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy.

W związku z powyższym, konstruuąc metodę delimitacji obszaru zdegradowanego, postępowano zgodnie z uszczegółowionym w stosunku do ustawy o rewitalizacji opisem znajdującym się w *Zasadach regionalnych*. Uwzględniając fakt, iż Toruń jest jednym z największych miast województwa kujawsko-pomorskiego, zastosowano się do procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego przedstawionego w rozdziale 6.4.1 *Zasad regionalnych*. Należy również podkreślić, że dane użyte do przeprowadzenia analiz na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a w dalszej kolejności obszaru rewitalizacji, są zgodne ze stanem faktycznym określonym na dzień 31 grudnia 2015 r.

Podział miasta na jednostki struktury przestrzeni miejskiej (dalej: jednostki strukturalne) musi spełniać niżej wymienione warunki:

- żadna z jednostek strukturalnych nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni gminy;
- żadna z jednostek strukturalnych nie jest zamieszkiwana przez więcej niż 30% mieszkańców gminy;
- dla każdej z jednostek strukturalnych istnieje możliwość pozyskania danych;
- suma powierzchni wszystkich jednostek strukturalnych jest równa powierzchni gminy.

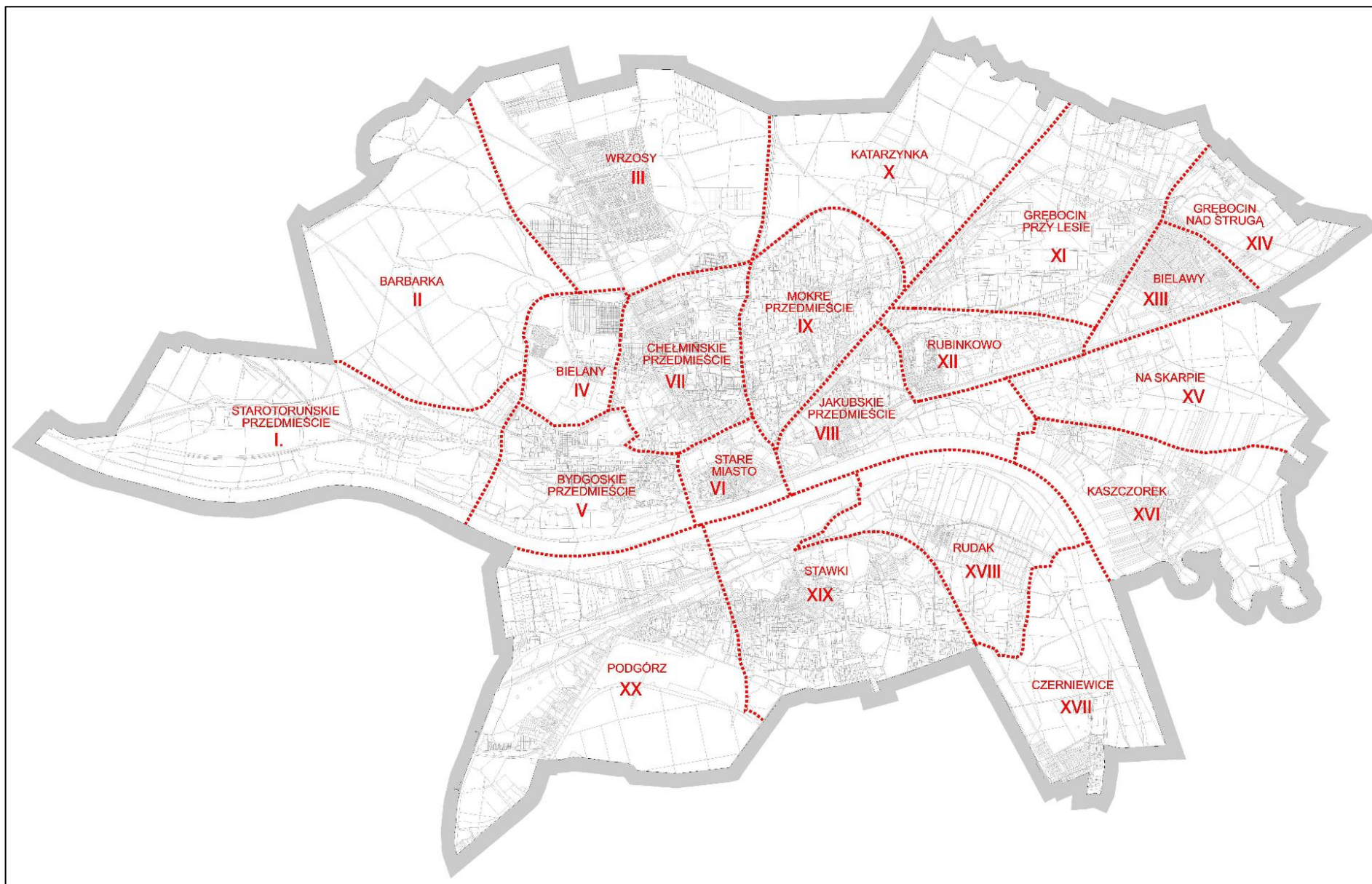
Na potrzeby delimitacji posłużono się istniejącym podziałem miasta na jednostki urbanistyczne, przedstawionym w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia*, stanowiącym załącznik nr 1 do Uchwały nr 805/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. Na obszarze miasta wyznaczono 20 jednostek urbanistycznych: Starotoruńskie Przedmieście, Barbarka, Wrzosey, Bielany, Bydgoskie

Przedmieście, Stare Miasto, Chełmińskie Przedmieście, Jakubskie Przedmieście, Mokre Przedmieście, Katarzynka, Grębocin przy Lesie, Rubinkowo, Bielawy, Grębocin nad Strugą, Na Skarpie, Kaszczorek, Czerniewice, Rudak, Stawki i Podgórz. Poniższa tabela przedstawia zestawienie powierzchni oraz liczby mieszkańców poszczególnych jednostek. Natomiast rycina obrazuje położenie poszczególnych jednostek urbanistycznych na terenie Torunia.

Tabela 5. Zestawienie jednostek urbanistycznych (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Powierzchnia		Liczba mieszkańców	
		ha	%	osoby	%
1	Starotoruńskie Przedmieście	992,3	8,6%	258	0,1%
2	Barbarka	1 027	8,9%	7	0,0%
3	Wrzosey	1 026,5	8,9%	13 864	7,1%
4	Bielany	233,3	2%	5 770	3%
5	Bydgoskie Przedmieście	467,9	4%	26 291	13,5%
6	Stare Miasto	154,6	1,3%	6 089	3,1%
7	Chełmińskie Przedmieście	421,2	3,6%	35 778	18,4%
8	Jakubskie Przedmieście	422	3,7%	8 913	4,6%
9	Mokre Przedmieście	475,4	4,1%	15 208	7,8%
10	Katarzynka	755,1	6,5%	21	0,0%
11	Grębocin przy Lesie	725,1	6,3%	1 606	0,8%
12	Rubinkowo	256,7	2,2%	25 398	13%
13	Bielawy	202,3	1,7%	2 915	1,5%
14	Grębocin nad Strugą	251,7	2,2%	3 168	1,6%
15	Na Skarpie	566,8	4,9%	23 890	12,3%
16	Kaszczonek	632,3	5,5%	2 472	1,3%
17	Czerniewice	501,7	4,3%	2 249	1,2%
18	Rudak	551,1	4,8%	1 374	0,7%
19	Stawki	762,7	6,6%	9 181	4,7%
20	Podgórz	1 146,5	9,9%	10 323	5,3%
Razem		11 572,2	100%	194 775	100%

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Rycina 1. Położenie jednostek urbanistycznych na terenie Torunia

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

Za zastosowaniem niniejszego podziału miasta na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego przemawiają między innymi niżej wskazane argumenty:

- został on wykorzystany do diagnozy, wyznaczenia, a w dalszej kolejności przeprowadzenia interwencji w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Torunia na lata 2007-2015* (LPR-T), przez co jest możliwe odniesienie poprzedniej perspektywy programowania europejskiego do obecnie planowanego procesu rewitalizacji; nawiązuje to również do specyfiki procesu rewitalizacji jako działań długoletnich i zapewnia komplementarność międzyokresową PRT,
- podział na jednostki urbanistyczne jest jasno określony z dokładnością co do numeru adresowej działki, co jednocześnie umożliwia pozyskanie i agregację danych,
- zastosowany podział nawiązuje do historycznych uwarunkowań i pełnionych funkcji poszczególnych części miasta oraz odpowiada istniejącym powiązaniom funkcjonalnym,
- diagnoza na potrzeby *Lokальной Strategii Rozwoju dla obszaru Lokальной Grupy Działania „Dla Miasta Torunia”* (dalej: LSR) również została przeprowadzona z zastosowaniem podziału na te same jednostki urbanistyczne, co jest istotne z punktu widzenia uzupełniania się dwóch funduszy, czyli Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Poddziałania 6.4.1 RPO WK-P oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach Działania 11.1 RPO WK-P (część projektów rewitalizacyjnych PRT jest finansowana w ramach LSR).

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, należy zastosować odpowiedni zestaw wskaźników identyfikujących stan kryzysowy, występujący w poszczególnych jednostkach strukturalnych. Zgodnie z *Zasadami regionalnymi*, należy użyć 5 wskaźników, z których co najmniej 3 pochodzą z *Listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego w ustalonych obszarach analizy w mieście* (dalej: *Lista*) stanowiącej załącznik nr 3 do *Zasad regionalnych*, natomiast pozostałe 2 mogą być wskaźnikami autorskimi gminy, jednakże muszą być mierzalne, dane muszą pochodzić ze źródeł powszechnie uważanych za wiarygodne oraz cechować się możliwością systematycznego ich ozykiwania. Ponadto, co najmniej 3 wskaźniki muszą dotyczyć sfery społecznej i co najmniej 1 wskaźnik musi dotyczyć sfery innej niż społeczna. Kierując się tymi wytycznymi, do analizy wybrano opisane poniżej wskaźniki. Po obliczeniu ich wartości zestawiono je ze średnią wartością dla całego miasta i wyróżniono te jednostki, które wykazały wartości niekorzystne w stosunku do tej średniej.

Wskaźnik delimitacji 1. **Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze:** wskaźnik z *Listy*; dotyczy sfery społecznej i ujawnia stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności. Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Spraw Administracyjnych (WSA) UMT:

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy);
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym (suma liczby kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia) zgodnie z adresem zameldowania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przez liczbę ludności ogółem, a wynik podano w procentach.

Tabela 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Ogólna liczba ludności	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Wynik (%)
1	Barbarka	7	3	42,86
2	Bielany	5 770	949	16,45
3	Bielawy	2 915	498	17,08
4	Bydgoskie Przedmieście	26 291	5 928	22,55
5	Chełmińskie Przedmieście	35 778	8 071	22,56
6	Czerniewice	2 249	373	16,59
7	Grębocin nad Strugą	3 168	358	11,3
8	Grębocin przy Lesie	1 606	317	19,74
9	Jakubskie Przedmieście	8 913	1 386	15,55
10	Kaszczonek	2 472	388	15,7
11	Katarzynka	21	3	14,29
12	Mokre Przedmieście	15 208	4 521	29,73
13	Na Skarpie	23 890	5 760	24,11
14	Podgórz	10 323	1 412	13,68
15	Rubinkowo	25 398	7 146	28,14
16	Rudak	1 374	129	9,39
17	Stare Miasto	6 089	1 128	18,53
18	Starotoruńskie Przedmieście	258	11	4,26
19	Stawki	9 181	1 574	17,14
20	Wrzosey	13 864	2 431	17,53
Średnia dla miasta		194 775	42 386	21,76

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Zgodnie z obliczeniami zaprezentowanymi w tabeli, jednostkami strukturalnymi, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna niż średnia wartość dla całego miasta, są: Barbarka, Bydgoskie Przedmieście, Chełmińskie Przedmieście, Mokre Przedmieście, Na Skarpie oraz Rubinkowo.

Wskaźnik delimitacji 2. **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze:** wskaźnik z Listy; dotyczy sfery społecznej i ujawnia stopień uzależnienia ekonomicznego mieszkańców od systemu pomocy społecznej. Do analizy użyto następujących danych z WSA UMT oraz MOPR:

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy);
- liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (suma osób, które w roku 2015 co najmniej raz skorzystały z jakiegokolwiek formy świadczenia społecznego), zgodnie z oświadczeniem o miejscu zamieszkania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przez ogólną liczbę mieszkańców, a wynik podano w procentach.

Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Ogólna liczba ludności	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Wynik (%)
1	Barbarka	7	4	57,14
2	Bielany	5 770	281	4,87
3	Bielawy	2 915	74	2,54
4	Bydgoskie Przedmieście	26 291	2 025	7,70
5	Chełmińskie Przedmieście	35 778	1 317	3,68
6	Czerniewice	2 249	176	7,83
7	Grębocin nad Strugą	3 168	457	14,43
8	Grębocin przy Lesie	1 606	122	7,60
9	Jakubskie Przedmieście	8 913	616	6,91
10	Kaszczorek	2 472	59	2,39
11	Katarzynka	21	63	300
12	Mokre Przedmieście	15 208	1 467	9,65
13	Na Skarpie	23 890	656	2,75
14	Podgórz	10 323	1 364	13,21
15	Rubinkowo	25 398	942	3,71
16	Rudak	1 374	88	6,40
17	Stare Miasto	6 089	1 000	16,42
18	Starotoruńskie Przedmieście	258	33	12,79
19	Stawki	9 181	512	5,58
20	Wrzosy	13 864	810	5,84
	Średnia dla miasta	194 775	12 066	6,19

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Zgodnie z obliczeniami zaprezentowanymi w tabeli, jednostkami strukturalnymi dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna niż średnia wartość dla całego miasta, są:

Barbarka, Bydgoskie Przedmieście, Czerniewice, Grębocin nad Strugą, Grębocin przy Lesie, Jakubskie Przedmieście, Katarzynka, Mokre Przedmieście, Podgórz, Rudak, Stare Miasto oraz Starotoruńskie Przedmieście.

Wskaźnik delimitacji 3. **Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze:** wskaźnik autorski; dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane z bezrobociem. Gmina zdecydowała się na wybór wskaźnika autorskiego z tego powodu, że bezrobocie wśród kobiet szczególnie niepokoi – ze względu na to, że ma dodatkowe charakterystyki. Często jest to bezrobocie długotrwałe. Kobiety wypadają z rynku pracy łatwiej, na dłużej, dodatkowo powrót na rynek pracy stanowi dla nich rzecz trudniejszą. Jest to związane również z panującymi normami kulturowymi (większe przyzwolenie na brak aktywności zawodowej kobiet; nakładanie na nie tradycyjnych obowiązków domowych, zwłaszcza opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi; stereotypy pracodawców co do dyspozycyjności kobiet), ale także ze względu na deficyty infrastrukturalne (brak miejsc opieki dla dzieci lub seniorów prowadzi do wyłączenia kobiet z rynku pracy). Do analizy użyto następujących danych z PUP:

- liczba osób bezrobotnych zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku;
- liczba bezrobotnych kobiet zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę bezrobotnych kobiet przez liczbę osób bezrobotnych, a wynik podano w procentach.

Tabela 8. Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych kobiet	Wynik (%)
1	Barbarka	0	0	0,0
2	Bielany	101	56	55,45
3	Bielawy	143	74	51,75
4	Bydgoskie Przedmieście	985	501	50,86
5	Chełmińskie Przedmieście	1 008	546	54,17
6	Czerniewice	74	41	55,41
7	Grębocin Nad Strugą	51	22	43,14
8	Grębocin Przy Lesie	66	27	40,91
9	Jakubskie Przedmieście	497	257	51,71
10	Kaszczonek	20	11	55,00
11	Katarzynka	0	0	0,00
12	Mokre Przedmieście	459	220	47,93
13	Na Skarpie	532	300	56,39
14	Podgórz	503	283	56,26

15	Rubinkowo	730	400	54,79
16	Rudak	9	5	55,56
17	Stare Miasto	462	242	52,38
18	Starotoruńskie Przedmieście	27	11	40,74
19	Stawki	220	127	57,73
20	Wrzosey	360	194	53,89
Średnia dla miasta		6 247	3 317	53,10

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Zgodnie z obliczeniami zaprezentowanymi w tabeli jednostkami strukturalnymi, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna niż średnia wartość dla całego miasta, są: Bielany, Chełmińskie Przedmieście, Czerniewice, Kaszczorek, Na Skarpie, Podgórz, Rubinkowo, Rudak, Stawki oraz Wrzosey.

Wskaźnik 4. **Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze:** wskaźnik autorski; dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane zarówno z ubóstwem, jak i zagrożeniem życia w substandardowych warunkach oraz zagrożeniem bezdomnością. Gmina zdecydowała się na wybór wskaźnika autorskiego z tego powodu, że postępowania eksmisyjne w szczególności są wszczynane w stosunku do osób, które zalegają z opłatami za zajmowane lokale mieszkalne. Niewydolność materialna, często dotycząca osoby bezrobotne, niepełnosprawne, w podeszłym wieku, samotne, rodziny wielodzietne, prowadzi do zaniechań w ponoszeniu opłat czynszowych. Należności czynszowe są przeważnie traktowane jako drugorzędne w zestawieniu z innymi potrzebami rodziny, takimi jak żywność, koszty leczenia itp. Zaniechanie ich płatności w efekcie prowadzi do rozpoczęcia przeprowadzania postępowania eksmisyjnego, kończącego się wydaniem wyroku eksmisyjnego. Osoby objęte wyrokiem eksmisyjnym mogą zostać skierowane do lokalu socjalnego, pomieszczenia tymczasowego, noclegowni lub przenieść się do innego lokalu, jeśli mogą w taki sposób zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe. Takie rozwiązania mogą prowadzić do wzrostu poziomu wykluczenia społecznego. Przeniesienie do lokalu socjalnego, pomieszczenia tymczasowego bądź noclegowni przeważnie jest związane z obniżeniem standardów mieszkaniowych oraz stygmatyzacją społeczną. Toczące się postępowanie eksmisyjne oraz wyrok również zwiększają prawdopodobieństwo zaliczenia takich osób do grupy osób zagrożonych bezdomnością. Do analizy użyto następujących danych WSA i ZGM:

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy);
- liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi;

- liczba wydanych wyroków eksmisyjnych.

Obliczając wartość wskaźnika dodano do siebie liczbę osób objętych wyrokami eksmisyjnymi i liczbę wydanych wyroków eksmisyjnych, po czym wynik podzielono przez liczbę ludności ogółem i podano w procentach.

Tabela 9. Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Ogólna liczba ludności	Liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi	Wynik (%)
1	Barbarka	7	0	0,00
2	Bielany	5 770	0	0,00
3	Bielawy	2 915	15	0,51
4	Bydgoskie Przedmieście	26 291	1 624	6,18
5	Chełmińskie Przedmieście	35 778	491	1,37
6	Czerniewice	2 249	51	2,27
7	Grębocin Nad Strugą	3 168	147	4,64
8	Grębocin Przy Lesie	1 606	43	2,68
9	Jakubskie Przedmieście	8 913	298	3,34
10	Kaszczonek	2 472	5	0,20
11	Katarzynka	21	0	0,00
12	Mokre Przedmieście	15 208	305	2,01
13	Na Skarpie	23 890	157	0,66
14	Podgórz	10 323	543	5,26
15	Rubinkowo	25 398	156	0,61
16	Rudak	1374	19	1,38
17	Stare Miasto	6 089	757	12,43
18	Starotoruńskie Przedmieście	258	4	1,55
19	Stawki	9 181	174	1,90
20	Wrzosy	13 864	98	0,71
Średnia dla miasta		194 775	4 887	2,51

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Zgodnie z obliczeniami zaprezentowanymi w tabeli, jednostkami strukturalnymi, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna niż średnia wartość dla całego miasta, są: Bydgoskie Przedmieście, Grębocin nad Strugą, Grębocin przy Lesie, Jakubskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto.

Wskaźnik 5. **Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru:** wskaźnik z Listy; dotyczy sfery infrastrukturalnej i pokazuje stan techniczny budynków. Nieruchomości ulegające nieuchronnej dekapitalizacji są obejmowane decyzjami nakazowymi wydawanymi przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu (PINB), który postępuje zgodnie z decyzjami prawa budowlanego określającymi dalsze kroki, jakie musi podjąć właściciel nieruchomości. Decyzje są wydawane

na podstawie przepisów Prawa budowlanego. Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Geodezji i Kartografii (WGik) UMT i PINB:

- liczba budynków;
- liczba wydanych decyzji nakazowych wydanych przez PINB na podstawie przepisów art. 66 (nakaz wykonania robót zabezpieczających), art. 67 (nakaz rozbiórki obiektu nienadającego się do odbudowy) oraz art. 68 (nakaz opróżnienia budynku ze względu na zagrożenie zawaleniem) prawa budowlanego (ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., tekst jednolity: Dz. U. z 2019 poz. 1186, 1309, 1524, 1696, 1712, 1815, 2166, 2170).

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę wydanych decyzji nakazowych przez liczbę budynków, a wynik podano w procentach.

Tabela 10. Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów (stan na 31.12.2015 r.)

L.p.	Jednostka	Ogólna liczba budynków	Liczba budynków w złym stanie technicznym	Wynik (%)
1	Barbarka	25	0	0,00
2	Bielany	1 883	3	0,16
3	Bielawy	1 003	2	0,20
4	Bydgoskie Przedmieście	1 793	19	1,06
5	Chełmińskie Przedmieście	3 008	9	0,30
6	Czerniewice	517	2	0,39
7	Grębocin nad Strugą	321	3	0,93
8	Grębocin przy Lesie	1 323	1	0,08
9	Jakubskie Przedmieście	1 504	14	0,93
10	Kaszczynek	890	0	0,00
11	Katarzynka	74	0	0,00
12	Mokre Przedmieście	1 844	6	0,33
13	Na Skarpie	420	0	0,00
14	Podgórz	2 021	14	0,69
15	Rubinkowo	943	1	0,11
16	Rudak	229	2	0,87
17	Stare Miasto	1 287	35	2,72
18	Starotoruńskie Przedmieście	221	1	0,45
19	Stawki	2 102	5	0,24
20	Wrzosy	4 335	7	0,16
Średnia dla miasta		25 743	124	0,48

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Zgodnie z obliczeniami zaprezentowanymi w tabeli jednostkami strukturalnymi, dla których wartość wskaźnika nr 5 jest mniej korzystna niż średnia wartość dla całego miasta, są: Bydgoskie Przedmieście, Grębocin nad Strugą, Jakubskie Przedmieście, Podgórz, Rudak i Stare Miasto.

Na tej podstawie wybrano jednostki strukturalne, które wchodzą w granice obszaru zdegradowanego zgodnie z niżej przedstawionymi regułami:

- za obszar zdegradowany mogą być uznane jednostki strukturalne, w których co najmniej 3 z 5 wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy;
- przynajmniej 1 ze wskaźników przyjmujących wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy musi być wskaźnikiem spoza sfery społecznej;
- za obszar zdegradowany można uznać dowolną liczbę jednostek strukturalnych spełniających łącznie warunki 1 i 2.

Zgodnie z tym poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich jednostek strukturalnych wraz z liczbą przekroczeń, dla których wartości wskaźników były mniej korzystne niż średnia dla miasta.

Tabela 11. Zestawienie jednostek strukturalnych z sumą przekroczonych średnich wartości dla miasta

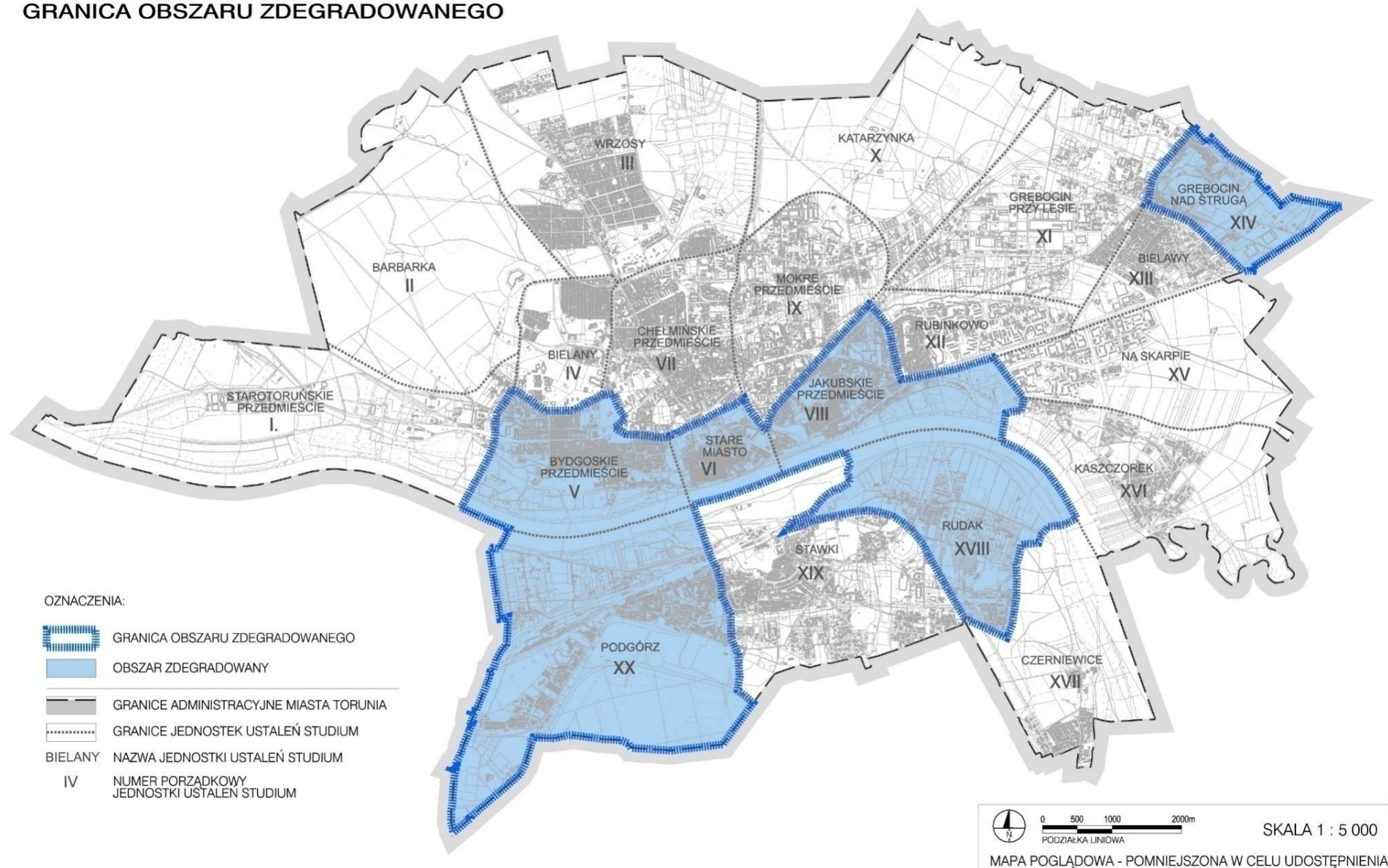
L.p.	Jednostka	Liczba wskaźników ze sfery społecznej	Liczba wskaźników ze sfery infrastrukturalnej	Suma
1	Barbarka	2	0	2
2	Bielany	1	0	1
3	Bielawy	0	0	0
4	Bydgoskie Przedmieście	3	1	4
5	Chełmińskie Przedmieście	2	0	2
6	Czerniewice	2	0	2
7	Grębocin nad Strugą	2	1	3
8	Grębocin przy Lesie	2	0	2
9	Jakubskie Przedmieście	2	1	3
10	Kaszczorek	1	0	1
11	Katarzynka	1	0	1
12	Mokre Przedmieście	2	0	2
13	Na Skarpie	2	0	2
14	Podgórz	3	1	4
15	Rubinkowo	2	0	2
16	Rudak	2	1	3
17	Stare Miasto	2	1	3
18	Starotoruńskie Przedmieście	1	0	1
19	Stawki	1	0	1
20	Wrzosey	1	0	1

Źródło: dane Urzędu Miasta Torunia

Na podstawie przeprowadzonej analizy jako **obszar zdegradowany** wskazano następujące jednostki strukturalne: **Bydgoskie Przedmieście i Podgórz** (niekorzystne wartości 4 wskaźników) **oraz Grębocin Nad Strugą, Jakubskie Przedmieście, Stare Miasto oraz Rudak**

(niekorzystne wartości 3 wskaźników). Tak wyznaczony obszar zdegradowany zajmuje **25,9% powierzchni** gminy oraz jest zamieszkały przez **28,8% mieszkańców** gminy. W związku z tym, że Toruń prowadzi proces rewitalizacji w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, przedmiotowy obszar został przyjęty przez Radę Miasta Torunia Uchwałą nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Torunia.

GRANICA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Mapa 1. Obszar zdegradowany na tle miasta
Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Za obszar rewitalizacji można uznać całość lub część obszaru zdegradowanego. Jest to teren cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk wyróżniających stan kryzysowy, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zmierza prowadzić rewitalizację. Zarówno ustawa o rewitalizacji, jak i *Zasady regionalne* wprowadzają ograniczenia przestrzenne i ludnościowe obszaru. Nie może być on większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, ze względu na konieczność koncentracji działań i zwiększenia ich efektywności. Obszar rewitalizacji można podzielić na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji, tak jak i obszaru zdegradowanego, odbywa się w drodze uchwały podejmowanej przez gminę.

W przypadku gdy powierzchnia obszaru zdegradowanego przekracza wspomniane wartości, do obszaru rewitalizacji należy zaliczyć te jednostki strukturalne, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa. Wówczas w pierwszej kolejności wybrane powinny być jednostki, w których w przypadku 5 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla gminy, w drugiej kolejności jednostki strukturalne, w których w przypadku 4 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla gminy, w trzeciej kolejności jednostki strukturalne, w których w przypadku 3 wskaźników sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla gminy. Natomiast w przypadku równej liczby wskaźników, w zakresie których sytuacja jest mniej korzystna od średniej dla gmin, o kwalifikacji decyduje suma różnic (jako procent średniej wartości wskaźnika dla gminy) pomiędzy wartościami wykazywanymi a wartościami średnimi dla gminy w zakresie wskaźników mniej korzystnych od wartości średnich w porównywanych jednostkach strukturalnych.

W związku z tym, że wyznaczony obszar zdegradowany Torunia przekroczył wartości powierzchniowe wskazane w ustawie o rewitalizacji o 5,9%, na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji należy przeprowadzić jego zawężenie. Do obszaru rewitalizacji zakwalifikowano te jednostki strukturalne, dla których liczba przekroczeń jest równa 5, następnie 4 itd. Stosując się do tej zasady, za obszar rewitalizacji w pierwszej kolejności uznano te jednostki strukturalne, gdzie liczba wskaźników przekraczających średnią dla miasta wyniosła 4 z 5 możliwych. Są nimi: Bydgoskie Przedmieście i Podgórz. Pozostałe cztery jednostki, których

liczba wskaźników przekraczających średnie wartości dla miasta była równa 3, rankingowano na podstawie sumy różnic pomiędzy wartościami wykazywanymi a wartościami średnimi dla gminy w zakresie wskaźników mniej korzystnych od wartości średnich w porównywanych jednostkach strukturalnych. Na tej podstawie, do obszaru rewitalizacji zaliczono również jednostkę Stare Miasto, bowiem wykazała ona zdecydowanie gorszą sytuację od pozostałych trzech jednostek.

Tabela 12. Ranking sumy różnic jednostek tworzących obszar zdegradowany

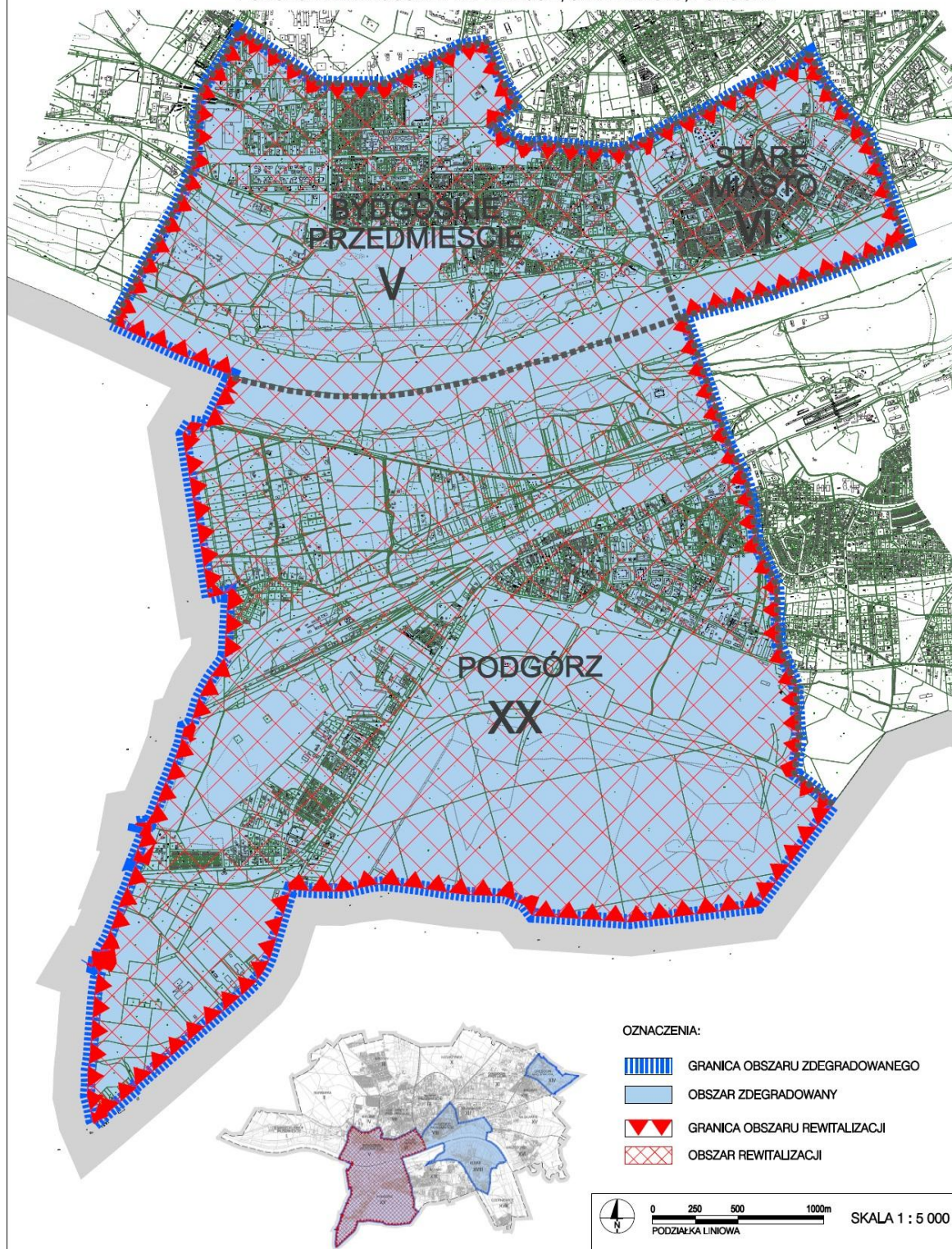
L.p.	Jednostka	Suma różnic jako % średniej wartości wskaźnika dla miasta
1	Stare Miasto	1 025,19
2	Grębocin nad Strugą	311,82
3	Rudak	89,33
4	Jakubskie Przedmieście	138,07

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę konieczność koncentracji interwencji, za **obszar rewitalizacji uznaje się następujące jednostki strukturalne: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto**. Tak zidentyfikowany obszar zajmuje **15,2% powierzchni** gminy oraz jest zamieszkały przez **21,9% mieszkańców** Torunia. Wyznaczony obszar rewitalizacji zostaje podzielony na 3 podobszary zgodnie z podziałem miasta na jednostki strukturalne i zachowując ich nazwy.

ZAŁĄCZNIK NR 1A do Uchwały Nr 513/16 Rady Miasta Torunia z dnia 29 grudnia 2016r.
w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Torunia

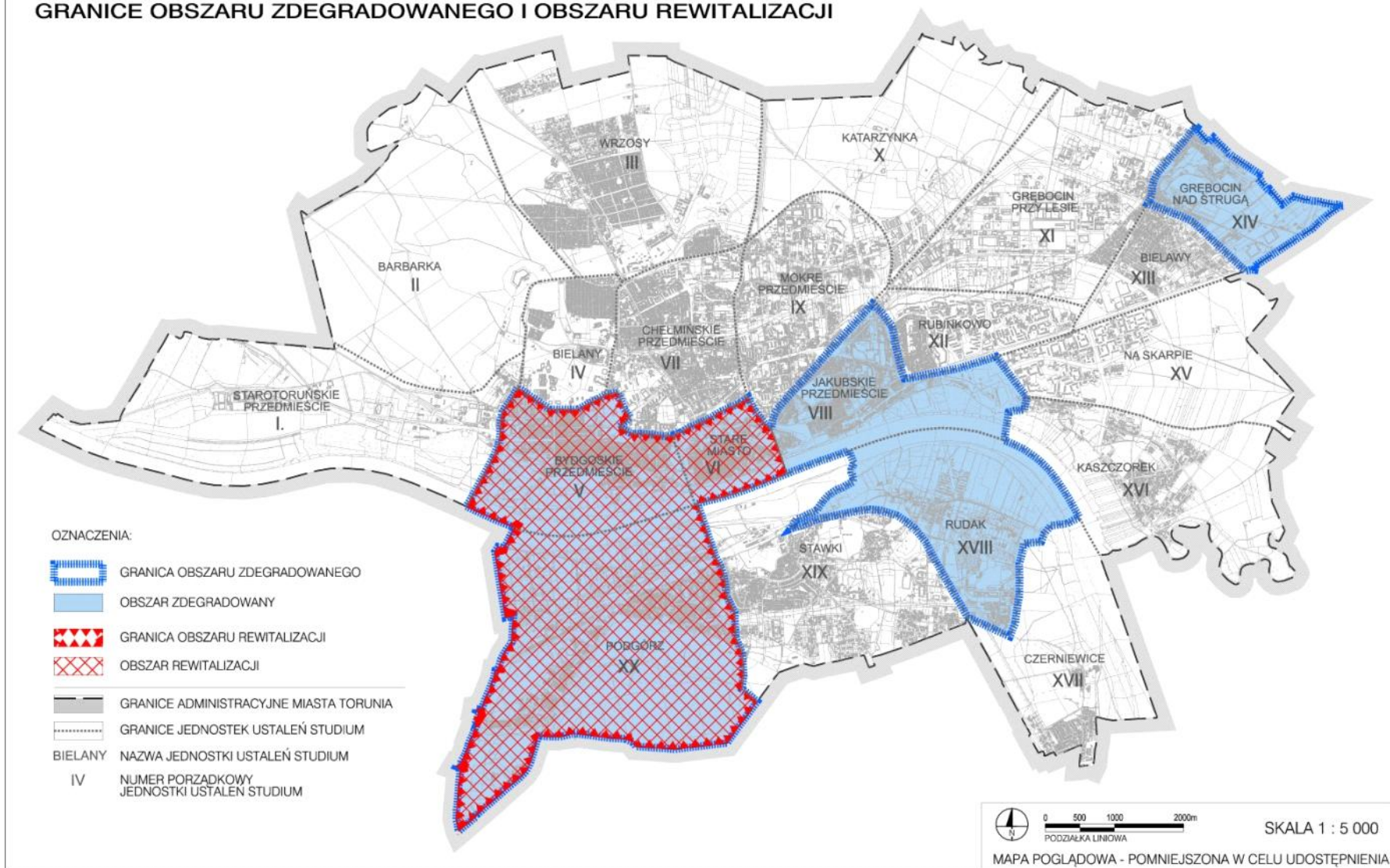
GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI
PODOBSZAR: BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE, STARE MIASTO, PODGÓRZ

Mapa 2. Granice obszaru rewitalizacji

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 3. Mapa obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego

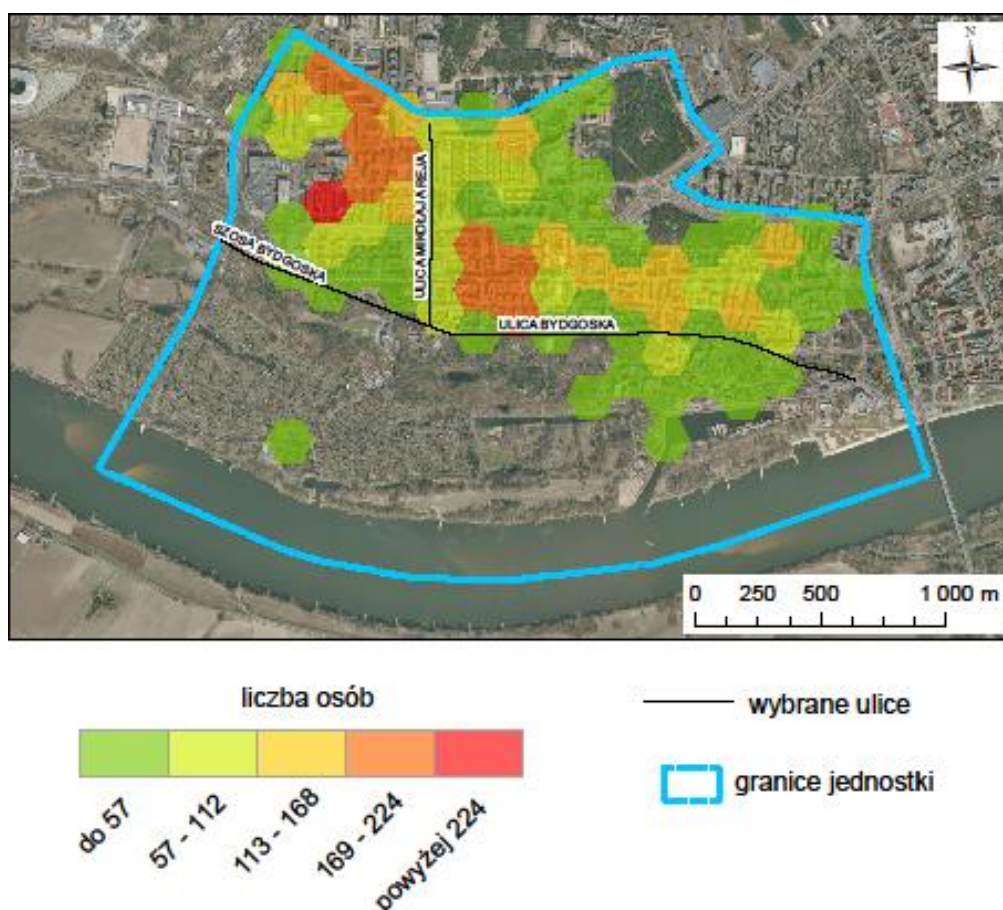
Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

6.1. Bydgoskie Przedmieście

Sfera społeczna

Jednostka ma niekorzystną strukturę demograficzną, 22,55% wszystkich mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym, gorzej niż średnia dla miasta. Oznacza to, że co czwarty dorosły mieszkaniec Bydgoskiego Przedmieścia jest w wieku poprodukcyjnym. Postępujące zmiany ekonomiczno-społeczne, szybki postęp techniczno-informatyczny, wzrost stopy życiowej, rozwój medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Rezultatem tego jest szybszy wzrost liczby osób w podeszłym wieku w stosunku do liczby osób nowonarodzonych. Z problemem starzejącego się społeczeństwa wiążą się takie zjawiska jak: samotność, choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie i poczucie nieprzydatności.

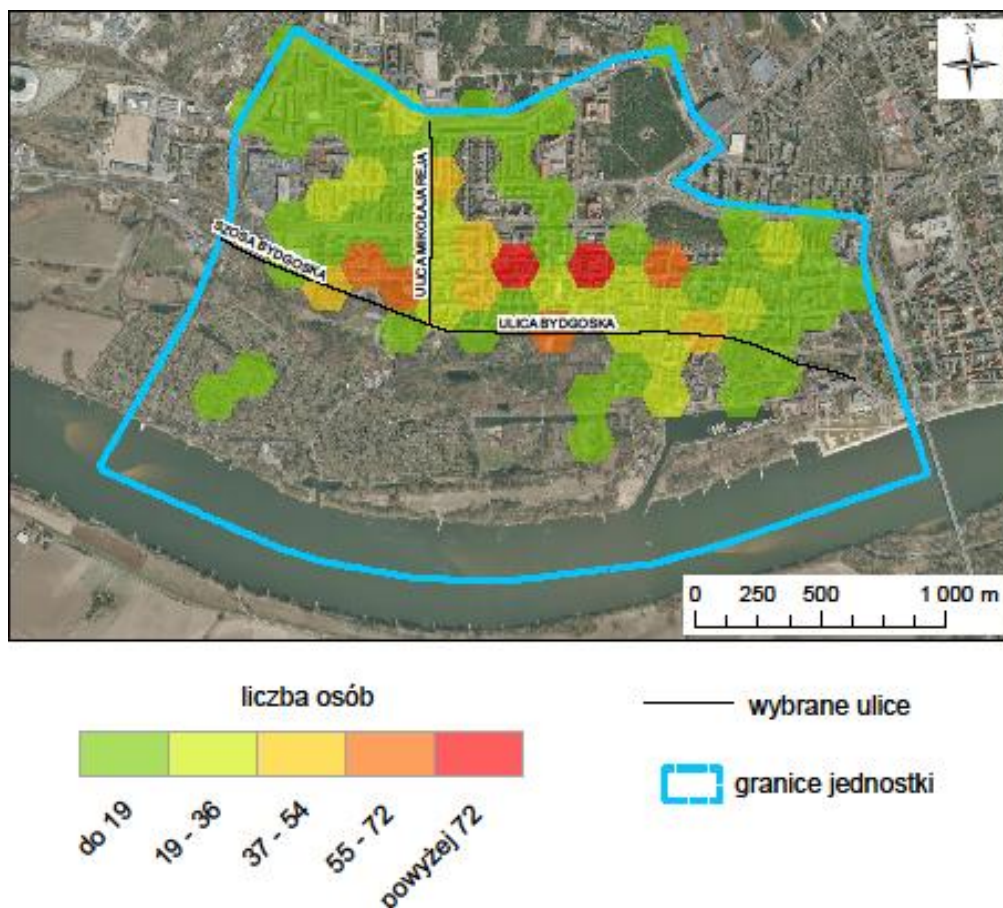
Rycina 2. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie Bydgoskiego Przedmieścia

Źródło: opracowanie własne

Badania i opinie osób w starszym wieku wskazują, że w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego są oni marginalizowani jako zbiorowość, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego. Starsi boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji. Po wycofaniu się z życia zawodowego mogą oni utracić autorytet w rodzinie i środowisku, a nagły nadmiar czasu wolnego może okazać się bardzo trudny do zagospodarowania, co w konsekwencji przyczynia się do ograniczenia aktywności, jak również do izolacji społecznej. Największym problemem społecznym ludzi starszych jest samotność. Często znajdują się oni w niekorzystnej sytuacji we własnej rodzinie. W toku licznych i szybkich przemian przeobrażeniu ulega także model rodziny. Znikają dwu-, trzypokoleniowe rodziny, w których osoby starsze mogły liczyć na opiekę i zainteresowanie. Dotychczas rzadko liczone są potrzeby wyższego rzędu ludzi starszych, uważano, że zapewnienie warunków materialnych i opieki wystarcza - tymczasem mają oni również takie potrzeby, niekiedy bardziej rozwinięte niż u osób młodszych.

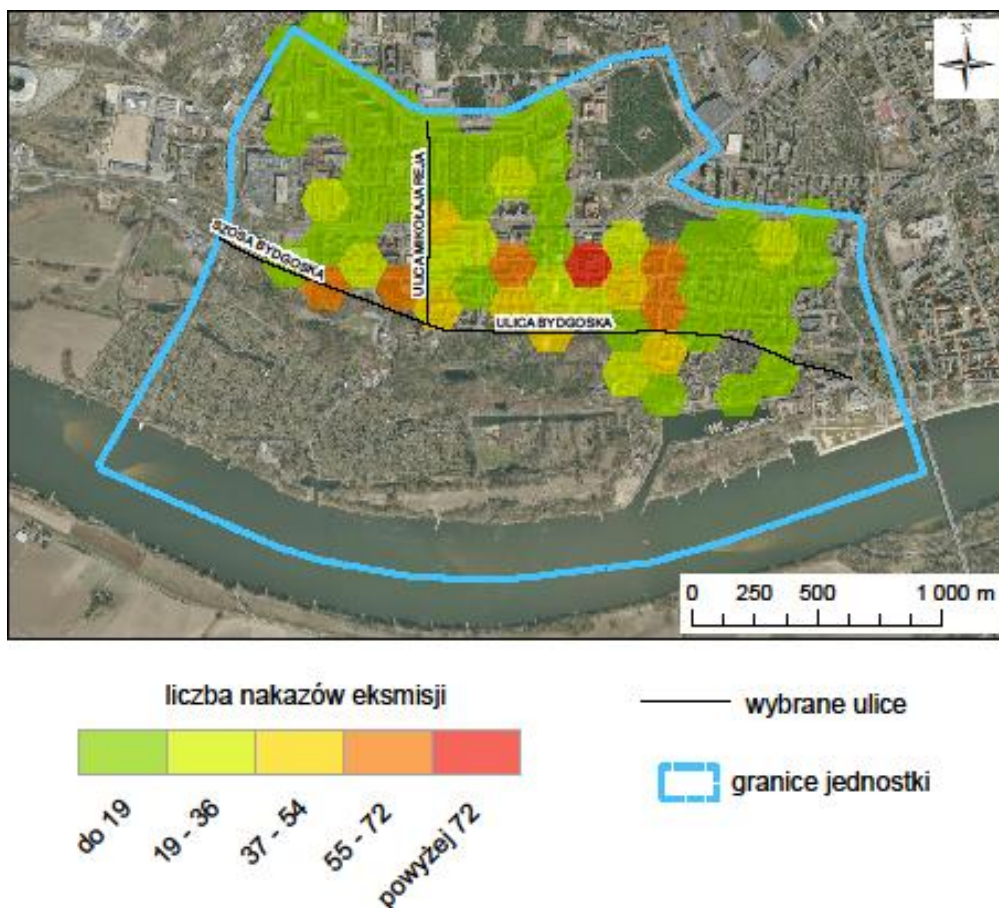
Na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia funkcjonuje dzienny Dom Pomocy Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy CARITAS Diecezja Toruńska. Ponadto w mieście działa uniwersytet trzeciego wieku, oferujący zajęcia osobom starszym. Spośród instytucji pomocowych mających na celu m.in. umożliwienie osobom starszym, w tym nie w pełni sprawnym i chorym psychicznie, zminimalizować i zapobiegać wykluczeniu społecznemu wymienić należy: przychodnię rejonową przy ul. Fałata oraz ul. Fredry, Szpital Psychiatryczny i Poradnię Zdrowia Psychicznego przy ul. Mickiewicza, wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego przy CARITAS DT przy Szosie Bydgoskiej 1, gdzie działa również stowarzyszenie osób niepełnosprawnych, Fundację Konsultingu i Rehabilitacji, pod koordynacją której znajdują się mieszkania chronione oferujące pomoc osobom niepełnosprawnym.

Kolejnymi badanymi wskaźnikami były „Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem” oraz „Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem”. Aż 7,74% osób w gospodarstwach domowych (a więc co trzynasty mieszkaniec Bydgoskiego Przedmieścia) korzysta ze środowiskowej pomocy społecznej.

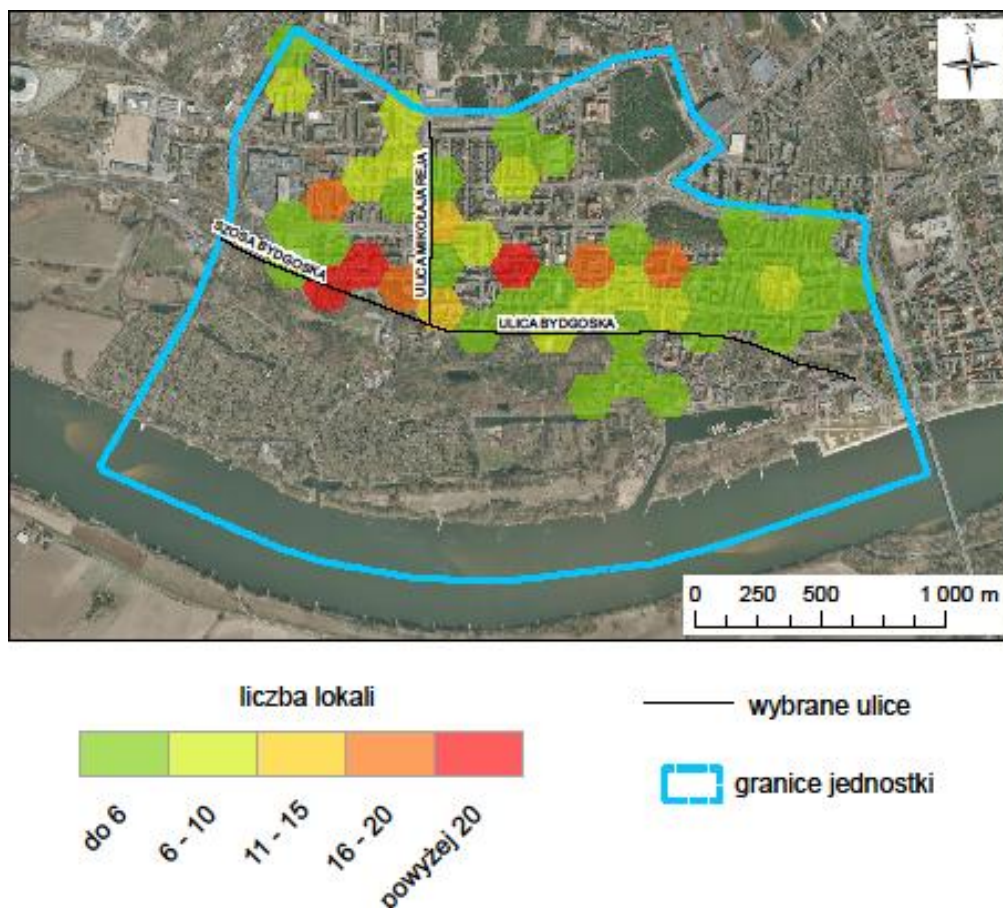
Rycina 3. Liczba osób korzystających z pomocy społ. na terenie Bydgoskiego Przedmieścia
Źródło: opracowanie własne

Ma to konsekwencje w postaci relatywnie wysokiego udziału osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ogóle ludności podobszaru (w samym 2015 r. wydano 33 wyroki eksmisyjne, ale łącznie w rejestrze pozostających do realizacji orzeczeń Sądu jest 401 i obejmują one ponad 1 200 mieszkańców). Pojawiające się problemy wynikające pierwotnie z braku pracy, tym samym z niewystarczających środków finansowych na godne życie, zmuszają do skorzystania ze wsparcia oferowanego przez miejskie instytucje świadczące pomoc społeczną. Posiadając niewielkie zasoby pieniężne mieszkańcy zmuszeni są zajmować lokale o niskim standardzie. Mimo iż niski standard mieszkań przekłada się na niewielkie koszty eksploatacji, społeczność dotknięta bezrobociem i ubóstwem często zalega z opłatami, co skutkuje kumulującymi się zadłużeniami, a w konsekwencji koniecznością wydania nakazu eksmisji i zjawiskiem wykluczenia społecznego.

Rycina 4. Liczba nakazów eksmisji na terenie Bydgoskiego Przedmieścia
Źródło: opracowanie własne

Bydgoskie Przedmieście to jednostka, w której występuje natężenie negatywnych zjawisk o charakterze społecznym. Jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej jest bezrobocie. Jak wynika z danych MOPR (Tab. 13), w roku 2016 aż 442 osoby korzystały z pomocy społecznej właśnie z powodu bezrobocia. Stanowili oni 12,2% wszystkich korzystających z pomocy w tej jednostce i był to drugi najwyższy udział po ubóstwie (44,8%). Na Bydgoskim niemal 6% mieszkańców to osoby bezrobotne. Ponad połowa z nich pozostaje bez pracy od ponad 12 miesięcy, co wskazuje na występujące tam długotrwałe bezrobocie. Bardzo wysoki jest też udział młodych w ogóle bezrobotnych – co 8 z bezrobotnych mieszkańców jednostki to osoba poniżej 25 roku życia. Bezrobocie dotyka zarówno kobiet, jak i mężczyzn – w stopniu porównywalnym do całego miasta. W latach 2013–2016 nastąpił znaczny spadek bezrobocia w tym rejonie, jednak jest to nadal problematyczne dla dużej części osób i rodzin korzystających z pomocy.

Rycina 5. Liczba lokali zadłużonych na terenie Bydgoskiego Przedmieścia
Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Przyczyny udzielania pomocy społecznej na terenie Bydgoskiego Przedmieścia
w latach 2013-2016

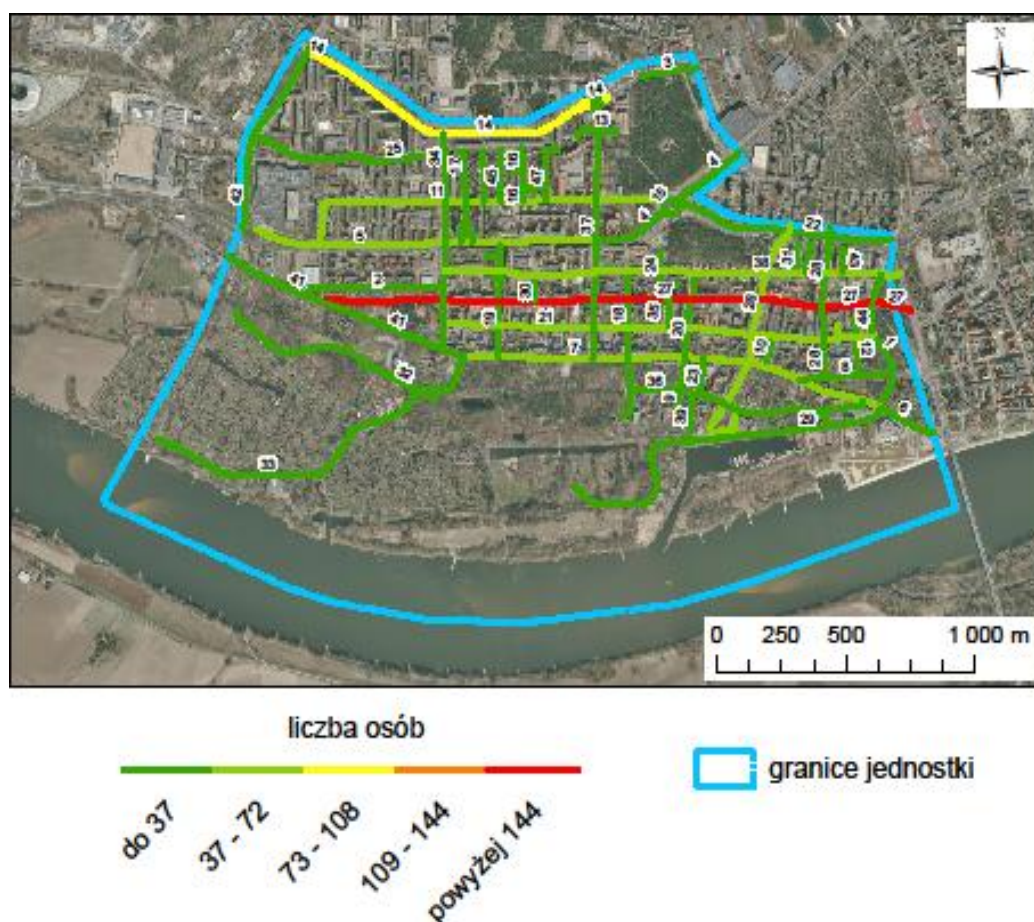
Wyszczególnienie	Liczba							
	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach
	2013	2014	2015	2016				
Ubóstwo	831	2068	622	1511	862	1958	712	1637
Potrzeba ochrony macierzyństwa	111	352	84	319	102	322	82	237
w tym wielodzietność	16	92	44	242	23	142	7	36
Bezrobocie	571	1474	431	991	499	1184	177	442
Niepełnosprawność	357	594	323	455	309	538	282	426
Długotrwała lub ciężka choroba	434	766	259	414	307	515	211	337
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	195	596	133	598	143	428	97	281
w tym niepełne rodziny:								
wielodzietne	155	426	124	458	103	277	68	163
Przemoc w rodzinie	43	244	55	418	48	253	22	94
Narkomania	16	25	21	62	21	68	84	193
Alkoholizm	7	13	4	6	4	11	3	4
	44	60	25	28	52	91	35	63

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu

Pracownicy socjalni MOPR w Toruniu zauważają, iż duży procent tendencji spadkowej nie wynika z podjęcia zatrudnienia przez klientów pomocy społecznej, tylko jest on powodem utraty statusu osoby bezrobotnej na długi okres 90–270 dni. Zaobserwowane główne przyczyny pozostawania bez pracy to:

1. wyuczona bezradność (dziedziczenie stylu życia),
2. niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji,
3. niski poziom motywacji do zmiany sytuacji życiowej,
4. niskie kompetencje społeczne,
5. niechęć przed uczeniem się nowych umiejętności i podwyższenia kwalifikacji,
6. przyzwyczajenie się do stanu bezrobocia,
7. brak motywacji do pracy,
8. unikanie zatrudnienia spowodowane egzekucją komorniczą,
9. niewystarczający poziom motywacji do zmiany trudnej sytuacji życiowej,
10. możliwość pracy dorywczej (co stanowi trudność określenia faktycznej sytuacji ekonomicznej rodziny),
11. obawa utraty uprawnień do świadczeń pomocy społecznej.

Osoby zainteresowane podjęciem zatrudnienia mają trudności w powrocie na rynek pracy również z uwagi na wiek, stan zdrowia, uzależnienia, karalność, fakt samotnego wychowywania dzieci, szczególnie w rodzinach wielodzietnych (brak możliwości zapewnienia opieki dzieciom). Długotrwały okres pozostawania bez zatrudnienia powoduje ubóstwo, izolację społeczną, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym. Bezrobocie często powoduje brak poczucia bezpieczeństwa u dzieci i nie sprzyja rozwojowi cech społecznie pożądanym. Sytuacja ekonomiczna rodzin uległa zmianie wraz z pojawieniem się nowej formy wsparcia, jaką jest świadczenie wychowawcze. Możliwość otrzymania świadczenia demotywuje jednak do podjęcia pracy z obawy przed utratą świadczenia na pierwsze dziecko.

Rycina 6. Liczba osób bezrobotnych na terenie Bydgoskiego Przedmieścia wg ulic
Źródło: opracowanie własne

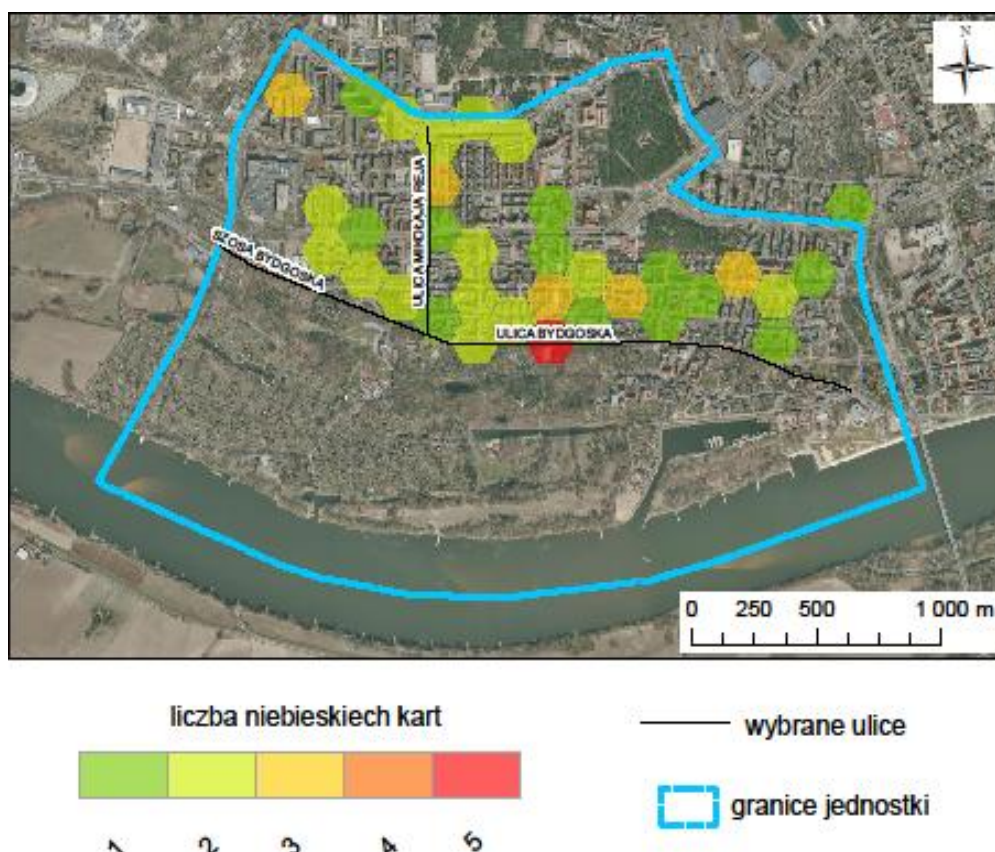
Kolejnym istotnym powodem przyznawania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Jak wynika z danych MOPR, w roku 2016 aż 281 osób korzystało z pomocy społecznej właśnie z powodu bezradności (7,8% wszystkich beneficjentów). Osoby bezradne mają zwykle zaburzoną hierarchię potrzeb i brak umiejętności współżycia w grupie i społeczeństwie. Niskie umiejętności dysponowania własnymi zasobami finansowymi przyczyniają się do zaległości w opłatach mieszkaniowych i skutkują zajęciami komorniczymi. Nieumiejętność właściwego dysponowania budżetem domowym sprawia, że pieniądze nie są przeznaczane na potrzeby pierwszego rzędu. Osoby bezradne posiadają niskie umiejętności dbania o rodzinę, dom, otoczenie. Nie zwracają uwagi na to, że zajmowane lokale mieszkalne wymagają odmalowania lub drobnych napraw. Niejednokrotnie zdarza się, że rodziny nie umieją zorganizować w odpowiedni sposób przestrzeni życiowej dla domowników – stwierdza się np. brak podstawowych sprzętów gospodarstwa domowego. Nie zawsze jest to związane z brakiem środków finansowych, a z brakiem chęci do poprawy swoich warunków mieszkaniowych.

Na Bydgoskim stwierdza się podwyższone ryzyko wypadania młodzieży z systemu edukacyjnego. Obecnie udział dzieci w wieku 16–18 lat w takiej sytuacji jest niemal dwukrotnie wyższy niż średnia dla miasta, a ok 2% uczniów nie otrzymało promocji w roku szkolnym 2014/2015. Rodzice wykazują brak lub ograniczenie podstawowych umiejętności wychowawczych. Zastrzeżenia dotyczą głównie niewielkiego zainteresowania opiekunów edukacją, rozwojem i problemami dzieci. Według rodziców wypełniają oni w odpowiedni sposób swoją rolę w tym zakresie, jednak w opinii pracowników socjalnych i pracowników szkół są to tylko działania pozorne. Zdarza się, że dzieci są zaniedbane emocjonalnie, a rodzice nie stanowią dla nich autorytetu i nie potrafią być konsekwentni w wypełnianiu swoich obowiązków rodzicielskich. Skutkiem takiego postępowania opiekunów jest między innymi wysoka absencja dzieci w szkole, ich pozostawanie pod negatywnym wpływem rówieśników, a nawet sięganie po środki odurzające. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny i brak wsparcia ze strony innych osób, w tym także pracowników MOPR, może spowodować, że dzieci nie będą potrafiły we właściwy sposób wypełniać ról społecznych, a w konsekwencji mogą się stać osobami wykluczonymi ze społeczeństwa.

Na Bydgoskim Przedmieściu istnieją instytucje wychodzące z ofertą różnych zajęć dla dzieci i młodzieży, dzięki którym mogą oni pożytecznie spędzać czas wolny, np. Oratorium na osiedlu Rybaki, świetlica środowiskowa działająca przy Caritasie, Społeczny Dom Kultury przy ul. Sienkiewicza. Mimo tego pracownicy socjalni zauważają, że oferta skierowana do dzieci nie jest adekwatna do potrzeb nastolatków wymagających indywidualnego podejścia.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem będącym istotną przyczyną udzielania pomocy społecznej jest przestępczość i przemoc w rodzinie. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców jest nieznacznie wyższy niż poziom przestępczości mierzony dla całego miasta. W tej jednostce doszło do 485 wykroczeń i przestępstw w 2015 r., co stanowi 1/7 wszystkich tego typu czynów w mieście (3 455). Na Bydgoskim Przedmieściu występuje zjawisko przemocy w rodzinie, w latach 2012–2015 założono 77 Niebieskich Kart dla rodzin z tej jednostki (ogólna liczba Niebieskich Kart założonych w mieście dla rodzin w tym okresie to 644). Mimo iż liczby nie wykazują znacznych przekroczeń w stosunku do wartości średniej dla miasta, według badanych mieszkańców do innych negatywnych aspektów społecznych podobszaru należy niskie poczucie bezpieczeństwa, chuligaństwo, przestępczość, wandalizm i przemoc w rodzinie. Niskie poczucie bezpieczeństwa jest kluczowe z perspektywy osób

młodych (do 25 roku życia), zwłaszcza w przypadku tych, którzy zamieszkują Bydgoskie Przedmieście krótko, mniej niż 2 lata oraz osób starszych (powyżej 55 roku życia), bez względu na długość rezydowania. Poczucie zagrożenia rośnie też wraz z wykształceniem, najczęściej na problem zwracały uwagę osoby z wykształceniem wyższym. Przestępstwa i przemoc w rodzinie są często efektem problemów alkoholowych. Alkoholizm jest jedną z najczęstszych dysfunkcji, czy nawet dezorganizacji rodziny skutkujących zagrożeniem ekonomicznym, a także społecznym i kulturowym. Atmosfera w rodzinach alkoholików wywiera negatywny wpływ na opiekę nad dziećmi i ich wychowanie. Alkohol ma związek z wieloma przypadkami łamania prawa, przestępczości i przemocy w rodzinie. Nadmierny stres i poczucie ciągłego zagrożenia nie sprzyjają kształceniu się czy wykonywaniu codziennych obowiązków szkolnych przez dzieci, doprowadzając do zaległości w nauce.

Rycina 7. Liczba wydanych niebieskich kart na terenie Bydgoskiego Przedmieścia

Źródło: opracowanie własne

Nieaktywni zawodowo oraz osoby z niskim wykształceniem zwracają uwagę na takie kwestie jak: dostęp do możliwości edukowania dzieci (i dorosłych), do infrastruktury publicznej, ale także możliwość zagospodarowania czasu wolnego oraz korzystania z oferty

kulturalnej Bydgoskiego Przedmieścia. Osoby wskazujące na powyższe są mniej mobilne i mają mniejsze możliwości finansowe, trudniej im korzystać z oferty usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych w bardziej odległych lokalizacjach miasta. Istotne jest, aby zapewnić warunki do opieki, edukacji, rozwijania potencjału zwłaszcza dzieci i młodzieży z obszaru objętego procesem rewitalizacji w pobliżu miejsca ich zamieszkiwania. Planując działania naprawcze, znaczna część interwencji dotyczyć powinna niwelowania ubóstwa i bezrobocia, co docelowo doprowadzi do zmniejszenia liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Sfera gospodarcza

Z tematyką dotyczącą sfery gospodarczej wiąże się wysoki udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców Bydgoskiego Przedmieścia. Wskaźnikowo jednostka ta badana liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wykazuje cechy stanu kryzysowego, bowiem wartość ta jest niższa niż średnia dla miasta (średnia dla miasta – 0,37%, średnia dla Bydgoskiego Przedmieścia – 0,30%). Sytuacja ta została potwierdzona w badaniach jakościowych³, w których przedsiębiorcy podkreślili jako kwestie do pilnego rozwiązania m.in. niekorzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Potrzebę poprawy sytuacji gospodarczej mieszkańcy potwierdzili, wskazując ten problem jako 6. spośród 13. Problem ten zauważyło 29,5% respondentów. Na koniec 2015 r. zarejestrowano 1 808 firm działających na terenie tej jednostki urbanistycznej. W stosunku do roku 2006 notuje się spadek aż o 1 244 podmioty gospodarcze.

W badaniach jakościowych mieszkańcy wskazywali również na brak dostępnych punktów gastronomicznych z infrastrukturą towarzyszącą, przyjazną dzieciom. Ponadto – mimo niedalekiego sąsiedztwa Starego Miasta – na Bydgoskim Przedmieściu brakuje miejsc oferujących noclegi turystom. Lokalizacja tej jednostki strukturalnej sprzyja powstawaniu punktów noclegowych, a więc bycia w tym zakresie alternatywą dla Starego Miasta. Działania podejmowane celem zniwelowania negatywnego trendu w sferze gospodarczej mają zainicjować projekty polegające na utworzeniu miejsc małej gastronomii oraz miejsc noclegowych. Pobudzanie aktywności społecznej prowadzi często do rozwoju aktywności zawodowej i gospodarczej, jest efektem „kuli śnieżnej” i synergii.

³ „Program Rewitalizacji Torunia. Raport z badania”; Monika Kwiecińska-Zdrenka; wrzesień 2016

Sfera środowiskowa

Analizując strefę środowiskową w kontekście badania jakości powietrza, obecności odpadów stwarzających zagrożenie i in. nie stwierdzono stanu kryzysowego. Badanie jakościowe wskazało, że problemy dotyczące zanieczyszczeń środowiska (43,6%) i czystości przestrzeni (39,9%) nie przekraczają norm. Dokładnie 33,1% mieszkańców uznało, że występuje niskie lub średnie zagrożenie problemem zanieczyszczenia środowiska, natomiast 23,3% – że wysokie. W przypadku czystości powietrza 17,9% mieszkańców postrzega tę kwestię jako niskie lub średnie zagrożenie, a 42,2% jako zagrożenie wysokie. Innym istotnym czynnikiem obrazującym stan środowiska naturalnego jest udział i stan terenów zieleni w ogólnej powierzchni jednostki strukturalnej. Bydgoskie Przedmieście wypada poniżej średniej wartości dla miasta, tj. 38,3% w stosunku do 40,5% (dane na koniec 2015 r.). Dokładnie 39% pytanym uznaje tę sytuację za pilną do rozwiązania. Jest to jeden z aspektów, który ma wpływ na jakość życia mieszkańców, dlatego planując działania rewitalizacyjne, podjęte zostaną kroki zmierzające do poprawy jakości i funkcjonalności terenów zieleni poprzez zagospodarowanie podwórzy lub miejsc będących w bezpośrednim sąsiedztwie kamienic mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej. W tym celu warto wykorzystać potencjał największego w mieście Parku Miejskiego. W kwestii jakości powietrza, prowadzone są działania w postaci m.in. projektu „Zmniejszenie niskiej emisji na terenie Torunia” (POIiŚ) oraz „Zero emisji na Starówce” (którym w 2015 r. objęto również Bydgoskie Przedmieście).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Bydgoskie Przedmieście obejmuje fragment centralnej części miasta ograniczonej ul. Szosa Okrężna, ul. Gagarina, ul. Kraszewskiego, al. Jana Pawła II wraz z mostem i osią nurtu rzeki Wisły. Główną osią komunikacyjną jest tu ul. Mickiewicza i ul. Szosa Bydgoska. Jednostka graniczy od zachodu ze Starotoruńskim Przedmieściem, od północy z Bielanami i Chełmińskim Przedmieściem, od wschodu ze Starym Miastem, a od południa z rzeką Wisłą.

Decyzją z dnia 25 lipca 2011 r. Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków zabytków wpisał do rejestru zabytków historyczny układ urbanistyczny Bydgoskiego Przedmieścia i Rybaków. Wpis do rejestru zabytków układu urbanistycznego oznacza, że wszystkie zamierzenia dotyczące tego obszaru oraz jego elementów (w tym budynków),

wymagają pozwolenia organu ochrony zabytków, wydanego w formie decyzji administracyjnej na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 11. Ważne jest jednak, że wpis do rejestru zabytków przedmiotowego układu nie wyklucza możliwości prowadzenia działań inwestycyjnych. Należy zauważyć, że granice historycznego układu urbanistycznego Bydgoskiego Przedmieścia i Rybaków w większości pokrywają się z granicami ochrony konserwatorskiej oraz obszarami ochrony dóbr kultury współczesnej wyznaczonymi w ramach jednostki V - Bydgoskie Przedmieście w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia”. Zawarte w ww. Studium ustalenia nie stoją w sprzeczności z ochroną konserwatorską wpisywanego do rejestru przedmiotowego układu urbanistycznego. Dla obszarów posiadających uchwalone mpzp obowiązywać będą ich ustalenia. Dotyczy to również prawomocnych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzji o warunkach zabudowy.

Na podobszarze ulokowany jest jeden z najstarszych parków w Polsce (jego początki sięgają przełomu lat 1817/1818). Granice parku wyznaczają od północy ul. Bydgoska, od południa Martwa Wisła, od wschodu ul. Konopnickiej, a od zachodu ul. Przybyszewskiego. W 1997 r., ze względu na niezaprzeczalne atuty tego miejsca i wartość historyczną, przestrzeń parku wpisano do rejestru zabytków. Od lat 60. XX w. park ulegał stopniowej dewastacji i przekształceniom. Od roku 2004 do dziś jest sukcesywnie remontowany – część prowadzonych w parku prac została wykonana w ramach wdrażania LPR-T. Wówczas zrealizowano projekt pn. *Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu*. Ze względu na wciąż istniejące potrzeby remontowe Gmina Miasta Toruń zamierza kontynuować prace w tej przestrzeni. Jest to jedno z najważniejszych miejsc spotkań mieszkańców. Planowane działania wynikają z przekonania, że w przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej łatwiej wejść w relacje z innymi ludźmi. Interakcja to często przyczynek do integracji mieszkańców i odradzania się lokalnych wspólnot obywatelskich, dlatego w najbliższej przyszłości podjęte zostaną kroki mające na celu przywrócenie dawnej świetności tego miejsca, także w ramach programu rewitalizacji.

We wschodniej części jednostki w 2 poł. XVII w. zlokalizowany był dworek z folwarkiem i ogrodem. Obecnie przestrzeń ta funkcjonuje jako Ogród Zoobotaniczny. Została ona objęta pracami w ramach LPR-T, mającymi na celu poprawę jej funkcjonalności. Pierwszy etap projektu pn. *Rewitalizacja elementów Ogrodu Zoobotanicznego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu* miał miejsce w latach 2010–2013 i dotyczył doposażenia ogrodu w elementy małej

architektury, pomosty widokowe, miejsca do prowadzenia zajęć dydaktycznych, infrastrukturę dla zwierząt, zwiększenia liczby ścieżek oraz rozbudowy placu zabaw.

Fotografia 1. Park Miejski na Bydgoskim Przedmieściu

Źródło <http://www.torun.pl/pl/rewitalizacja-w-parku-na-bydgoskim>

Badania jakościowe wykazały, że udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru wypada lepiej niż średnia wartość dla miasta (Bydgoskie Przedmieście – 5,2%, miasto – 9,5%). Obszar zdegradowany to 24,2 ha z 467,9 ha. Niemniej występujące tu przestrzenie publiczne wymagają interwencji, głównie ze względu na ich olbrzymi potencjał do niwelowania negatywnych zjawisk społecznych jednostki. Taką przestrzenią jest wspomniany już Park Miejski.

Zaobserwowane przez MOPR i potwierdzone w trakcie rozmów z mieszkańcami poczucie osamotnienia osób starszych należy likwidować m.in. zachęcając do korzystania z przestrzeni publicznej, w której przebywają ludzie z różnych przedziałów wiekowych i struktur społecznych - zadbane przestrzenie pozwala aktywnie zorganizować czas seniorom. Innym pomysłem mogącym przyciągnąć grupy defaworyzowane jest utworzenie ogrodu miejskiego, o który w sposób aktywny dbaliby mieszkańcy. Inną przyczyną pozostawania seniorów w domu jest niewystarczająca liczba mebli miejskich i małej architektury, dopasowanej do ich potrzeb i ograniczeń. Przy ograniczonej sprawności ruchowej, ławki mogą być czynnikiem przekonującym do przebywania w przestrzeni publicznej, ponieważ umożliwiają spoczynek podczas spaceru czy imprez dedykowanych społeczności lokalnej.

Na terenie jednostki działają liczne instytucje użyteczności publicznej. Spośród ważniejszych należy wymienić:

- Żłobki: „Promyczek” przy ul. Klonowica 43/2, „Jagódka” przy ul. Gagarina 34a, „Bam-Bam UMK” przy Słowackiego 5/7, „U Artystów” przy Jaroczyńskiego 4a, „Lililaj” przy Bydgoskiej 14/2.
- Przedszkola: Przedszkole Miejskie nr 4 przy ul. Bydgoskiej 34, Przedszkole Miejskie nr 9 przy ul. Gagarina 130, Przedszkole Miejskie nr 17 przy ul. Gagarina 210.
- Szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa nr 11 przy ul. Gagarina 36, Szkoła Podstawowa nr 13 przy ul. Krasińskiego 45/47.
- Szkoły średnie: V Liceum Ogólnokształcące przy ul. Sienkiewicza 34, Sala I Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Mickiewicza 15–17, Zespół Szkół nr 26 przy ul. Fałata 88/90 (szkoła specjalna dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną).
- Szkoły wyższe: Uniwersytet Mikołaja Kopernika: Wydział Matematyki i Informatyki przy ul. Chopina 12/18 oraz Wydział Sztuk Pięknych przy ul. Sienkiewicza 30/32, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Toruńskiej przy placu Frelichowskiego 1.
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze: Dom Dziecka „Młody Las” przy ul. Sienkiewicza 12, ul. Bydgoskiej 74, ul. Krasińskiego 74.
- Obiekty kulturalne, rekreacyjne, opiekuńcze i edukacyjne: Społeczny Dom Kultury przy ul. Sienkiewicza 11/3, Oratorium im. bł. ks. Br. Markiewicza w Toruniu przy ul. Rybaki 59, Galeria „Piątki” przy ul. Sienkiewicza 34, Książnica Kopernikańska przy ul. Słowackiego 8, ul. Mickiewicza 61, ul. Fałata 35, Ogród Zoobotaniczny przy ul. Bydgoskiej 7, Teatr Wiczy przy ul. Szymanowskiego 20/5, Galeria nad Wisłą przy ul. Przybyszewskiego 6, Galeria FORUM, Wydział Sztuk Pięknych UMK, ul. Sienkiewicza 30/32, Kino w Toruń PLAZA, ul. Broniewskiego 90.
- Obiekty sportowe: Hala Olimpijczyk, ul. Słowackiego 114, przystań sportów wodnych AZS UMK, ul. Popiełuszki 1a, orliki przy ul. Gagarina 36, Szosa Bydgoska/Reja, siłownie zewnętrzne (park na Bydgoskim Przedmieściu, ul. Bulwar Filadelfijski, Rudelka, Piekarskie Góry, ul. Słowackiego/ul. Kraszewskiego, ul. Reja/ul. Szosa Bydgoska), boisko wielofunkcyjne w Parku Miejskim na Bydgoskim Przedmieściu,

- Placówki dające schronienie, posiłek, leki i materiały opatrunkowe, oferujące niezbędne ubrania i łóżnie: Toruńskie Centrum „Caritas” – noclegowania dla bezdomnych kobiet, ul. Szosa Bydgoska 1.
- Placówki zdrowotne: Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny, ul. Krasińskiego 4/4A, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu, ul. Szosa Bydgoska 1, Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu, Oddział Psychiatryczny, ul. Mickiewicza 24/26, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Fredry” Sp. z o.o. w Toruniu, ul. Fredry 2/4, NZOZ „Przychodnia Rodzinna”, ul. Broniewskiego 21/2; Przychodnia Lekarska „Zdrowie”, ul. Fałata 36/46, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu, ul. Gagarina 39, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu, ul. Szosa Bydgoska 46, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Specjalistyczne Centrum Diagnostyczno-Rehabilitacyjne „Synapsa” w Toruniu, ul. Mickiewicza 130, Oddział Kujawsko-Pomorskiego Polskiego Związku Głuchych. Specjalistyczna Poradnia Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Uszkodzonym Słuchem w Toruniu. Poradnia Logopedyczna, ul. Krasińskiego 70, Optomedyk 1, ul. Gałczyńskiego 45, Zakład Rehabilitacji Naturalnej przy Fundacji Ducha w Toruniu, ul. Szosa Bydgoska 15.

Sfera techniczna

Stan techniczny budynków jest jednym z wyznaczników stopnia zdegradowania infrastrukturalnego danego obszaru. Wysoki poziom tego wskaźnika charakteryzuje historyczne śródmieścia oraz obszary, których stan przez liczne i kumulujące się zaniedbania ulegał stopniowemu pogarszaniu. Wartość tego wskaźnika dla Bydgoskiego Przedmieścia wynosi 1,06%, podczas gdy średnia dla miasta 0,48%. Wynik ten oznacza konieczność podjęcia interwencji w tym zakresie. Spośród zabytków na Bydgoskim Przedmieściu około 500 wpisanych jest do ewidencji i rejestru zabytków, z czego zdecydowana większość to budynki o cennej wartości historycznej pełniące funkcje mieszkalne. Aż 70% z nich jest w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia prac konserwatorskich.

Fotografia 2. Kamienice przy ul. Bydgoskiej 50–52, widok od frontu, od ul. Bydgoskiej
Źródło: <http://bydgoskie.blox.pl/2008/04/Rejestr-zabytkow-nieruchomych.html>

Jednymi z najbardziej obrazowych dla tego problemu są dwie kamienice zlokalizowane przy ul. Bydgoskiej 50–52. Zbudowano je w latach 1907-1910 w konstrukcji szkieletowej. Kamienice mają bogaty wystrój architektoniczny zewnętrzny i wewnętrzny. Wyjątkowość kamienic stawia je w rzędzie najcenniejszych obiektów w zabudowie Bydgoskiego Przedmieścia, a także całego miasta. Obecnie budynki te są silnie zniszczone i zdewastowane, w związku z tym planuje się ich adaptację na cele społeczne i kulturalne. Zakres prac remontowych wynika z potrzeb mieszkańców, którzy wskazują na niezadawalającą ofertę spędzania czasu wolnego oraz niską integrację mieszkańców, nie wspominając o zniszczeniach i złym stanie zachowania substancji zabytkowej wymagającej natychmiastowej interwencji.

Istotnym elementem zagospodarowania jednostki z perspektywy mieszkańców jest obecność terenów zdewastowanych i opuszczonych. Inne obszary postrzegane jako problemowe to brak łączu internetowych, stanowiący utrudnienie dla osób aktywnych zawodowo i przedsiębiorców oraz zniszczona infrastruktura dróg i chodników. Zauważalne są również bariery architektoniczne, brak wystarczającej liczby boisk, ścieżek rowerowych i placów zabaw. Ponadto społeczność Bydgoskiego Przedmieścia zwraca uwagę na niewielką liczbę obiektów małej architektury, np. ławek wzdłuż ulicy, na których mogłyby odpocząć osoby starsze.

Lokalne potencjały podobszaru Bydgoskie Przedmieście:

- bezpośrednie sąsiedztwo centrum miasta,
- dostępność do terenów zieleni,
- obecność zabytkowego Ogrodu Zoobotanicznego oraz Parku Miejskiego i terenów nadwiślańskich w sposób, który umożliwiałby mieszkańcom aktywne spędzanie czasu,
- walory kulturowe (bogactwo obiektów zabytkowych), historyczne otoczenie architektoniczne,
- lokalizacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (bliskość uniwersytetu sprawia, że młode osoby chętnie zamieszkują tereny Bydgoskiego Przedmieścia; ich wzrastająca liczba stanowi przeciwwagę dla zwiększającej się liczby osób starszych),
- napływ młodszych wiekowo ludzi z różnych grup społecznych,
- dostępne nieruchomości, które mogłyby zostać zaadaptowane na działania prospołeczne.

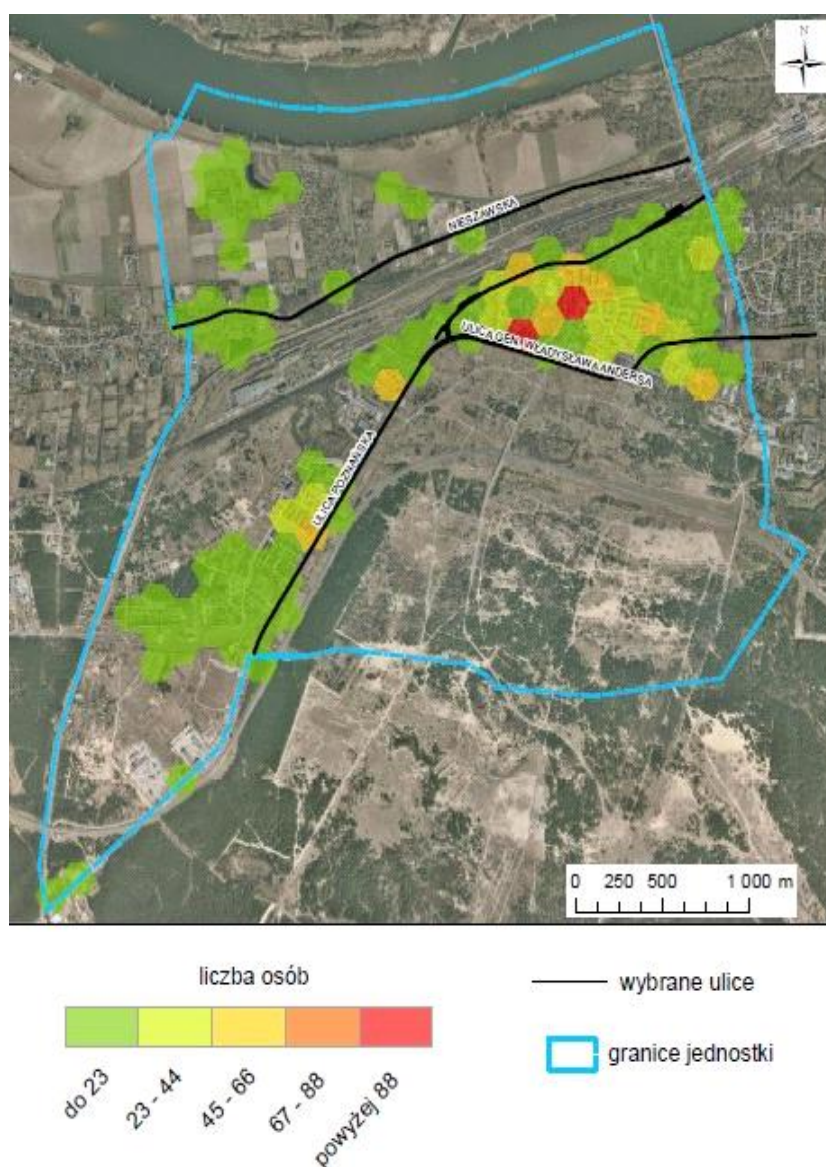
6.2. Podgórz

Sfera społeczna

Pierwszy z użytych wskaźników dotyczył sfery społecznej badającej zaawansowanie procesu starzenia się ludności. Wskaźnik pn. „Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze” w przypadku Podgórza przyjął wartość na poziomie 13,68%, przy średniej dla gminy wynoszącej 21,76%. Zatem sytuacja demograficzna badanej jednostki urbanistycznej jest korzystna. Jednak trzeba mieć na uwadze czynniki wpływające na korzystny wynik przedmiotowego wskaźnika. Główną tego przyczyną jest rozwój budownictwa mieszkalnego, w tym komunalnego. W wyniku powstawania nowych osiedli mieszkaniowych, napływający mieszkańcy są przeważnie w wieku produkcyjnym, w założeniu są to osoby młode z dziećmi lub te, które dopiero planują założenie rodziny. Z drugiej strony trend demograficzny związany ze starzeniem się społeczeństwa spowodowany wydłużeniem się długości życia każe założyć, że również w tej jednostce są osoby, których dotyczą niedogodności związane z podeszłym wiekiem. Rozmieszczenie osób w wieku poprodukcyjnym zostało zobrazowane na poniższej rycinie, gdzie widać, że w obrębie ulic Andersa, Poznańskiej i 63 Pułku Piechoty natężenie zamieszkiwania osób w wieku poprodukcyjnym przyjmuje wartości maksymalne (wartości przypadające na jeden heksagon mieszczą się w przedziałach od 67 do 88 oraz powyżej 88 osób).

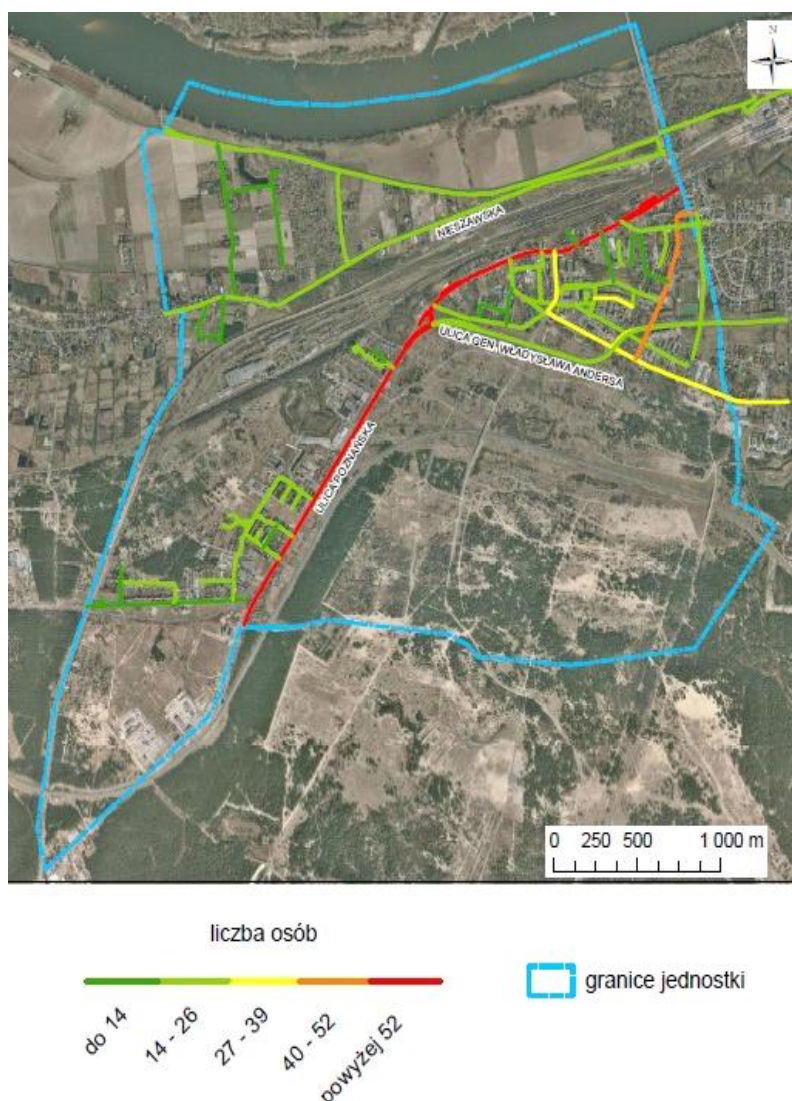
Problemy seniorów nierzadko wiążą ze sobą takie zjawiska jak samotność, niezaradność, izolacja i wykluczenie społeczne ze względu na wiek, chorobę czy niepełnosprawność. Należy również zauważyć, iż osoby starsze częstokroć to ludzie ubodzy (potrzebujący dodatkowego wsparcia finansowego) i uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej. Przykładem pomocy dla osób w wieku poprodukcyjnym jest działający od 2016 r. na terenie Podgórza Klub Samopomocy dla Emerytów i Rencistów z siedzibą przy ul. Poznańskiej 46. Jego działalność skupia około 20 uczestników, przy czym wskazana liczba jest niewystarczająca, aby zaspokoić potrzeby starszych mieszkańców Podgórza. Dlatego, planując działania pomocowe oferowane osobom starszym, modelowym rozwiązaniem jest umożliwienie im pobytu w dziennych domach pomocy. Dzięki temu seniorzy przy udziale wykwalifikowanego personelu (mimo utraty pełnej samodzielności), mogą w dalszym ciągu funkcjonować w dotychczasowym środowisku. Placówka taka oferuje różne zakresy pomocy, m.in.: terapie zajęciowe: plastyczne, informatyczne, teatralne czy muzyczne. W ośrodkach wsparcia odbywają się rozmaite imprezy kulturalne, uroczystości oraz spotkania

okolicznościowe, np. z okazji świąt, w połączeniu ze świadczeniem usług opiekuńczych i rehabilitacyjno-zdrowotnych. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa nie jest wyzwaniem rewitalizacyjnym Podgórza, jednakże projektując dalsze działania należy uwzględnić potrzeby osób w podeszłym wieku, zachęcając je do uczestniczenia w projektach dotyczących integracji społecznej, zagospodarowania czasu wolnego oraz udzielać jak najszerzego wsparcia - aby mogły funkcjonować w swoim środowisku zamieszkania. Podjęcie takich działań w przyszłości przyczyni się do niwelowania przyczyn wykluczenia społecznego. Wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym przełoży się na utrzymanie odpowiedniej jakości ich życia i w przyszłości opóźni potrzebę korzystania z systemu środowiskowej pomocy społecznej.

Rycina 8. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie Podgórza
Źródło: opracowanie własne

Drugą badaną kwestią był problem związany z rynkiem pracy. Wskaźnik pn. „Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze” w przypadku Podgórza kształtuje się na poziomie 56,26%, przy średniej dla Torunia na poziomie 53,10%. W związku z tym, że problem związany z bezrobociem kobiet wykazuje cechy kryzysowe na obszarze Podgórza, przeprowadzono analizę dotyczącą udziału bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych z zastosowaniem podziału na ulice. W przypadku ulic: Poznańskiej, Hallera, 63. Pułku Piechoty, Okólnej, Witkowskiego i Drzymały można mówić o nasileniu występowania tego problemu. Wartym podkreślenia jest fakt, że w tych okolicach znajdują się też budynki komunalne. Na podstawie tych dwóch przesłanek należy założyć, że osoby zamieszkujące przedmiotowe osiedla są w wyższym stopniu narażone na problem związany z bezrobociem kobiet niż pozostali mieszkańcy podobszaru.

Rycina 9. Liczba bezrobotnych kobiet na terenie Podgórza wg ulic
Źródło: opracowanie własne

Wpływ na pogłębianie się problemu bezrobocia kobiet mają w znacznym stopniu powszechnie przyjęte normy kulturowe, nakładające na kobiety obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz sprawowaniem opieki zarówno nad dziećmi, jak i pozostałymi członkami rodziny. Co za tym idzie, również w przypadku kobiet panuje większe przyzwolenie na brak aktywności zawodowej, natomiast utrzymanie finansowe rodziny jest obowiązkiem partnera. Wymienione kwestie mają wpływ na długość trwania bezrobocia. W przypadku kobiet często bezrobocie ma charakter długotrwały. Kobiety w rodzinach sprawują opiekę nad dziećmi, która czasami może trwać nawet kilka lat i jest związana z pojawianiem się kolejnych potomków. Następnie zostaje to wzmocnione powszechnie panującą akceptacją i zgodą na pozostanie w domu.

Rycina 10. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie Podgórze wg ulic
Źródło: opracowanie własne

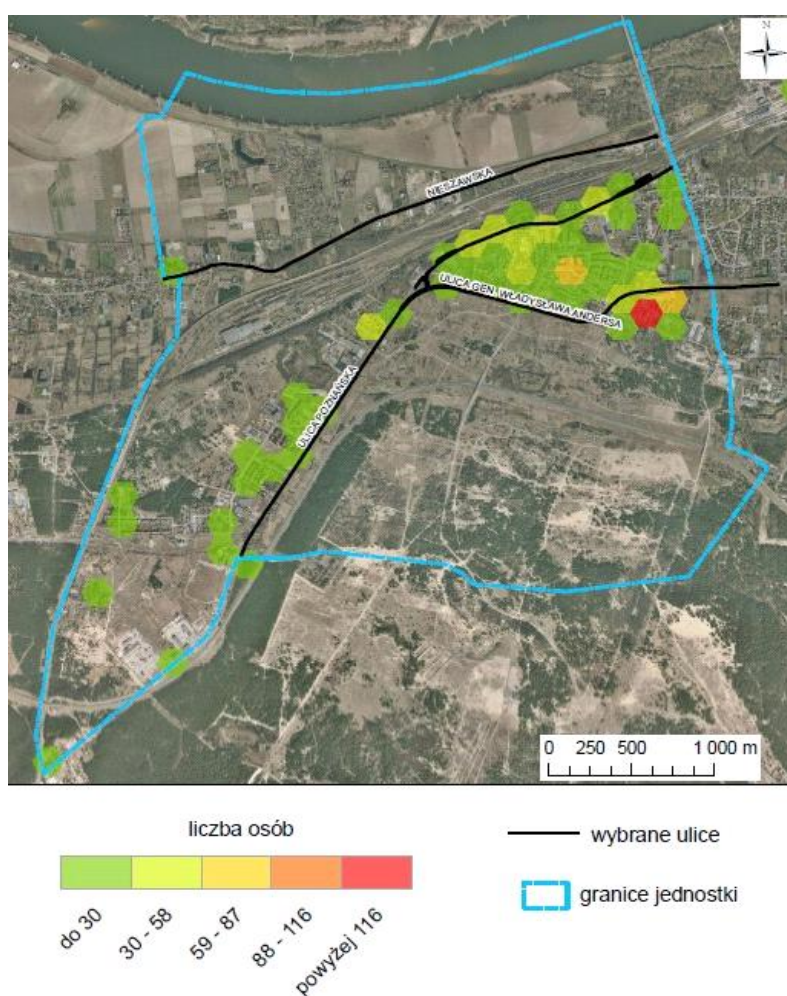
Osoba chcąc wrócić po długiej przerwie na rynek pracy ma utrudnione zadanie ze względu na długi czas bycia nieaktywną zawodowo. Zatem kwestia długotrwałego bezrobocia jest sprawą jednoznacznie powiązaną z problemem bezrobocia kobiet. W związku z tym dokonano analizy udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze. Analiza uwzględniała dane na koniec 2015 r. W badaniu tego zjawiska średnia dla miasta wyniosła 49,40%, natomiast dla Podgórza ponownie była powyżej średniej i kształtowała się na poziomie 53,08%. W przypadku ulic: Poznańskiej, Hallera i 63. Pułku Piechoty, problem bezrobocia kobiet oraz bezrobocie długotrwałe nakładają się na siebie i są ze sobą ściśle powiązane.

Cechą charakterystyczną problemu bezrobocia kobiet jest młody wiek tych osób. W przypadku przedmiotowego podobszaru rewitalizacji również ten wskaźnik osiąga wynik wyższy niż średnia dla miasta. Udział osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogóle bezrobotnych wynosi 12,72% (dla miasta: 10,29%). Wzrost jednego ze wskaźników przekłada się na wzrost drugiego, przy czym relacja ta jest symetryczna. Potwierdzeniem złej sytuacji związanej z trudnościami na rynku pracy są sprawozdania MOPR. Bezrobocie wymienia się jako jeden z głównych czynników kryzysowych dotyczących mieszkańców Podgórza i jedną z podstawowych przesłanek korzystania z pomocy MOPR. Co ważne, udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2012 r. na Podgórzu wyniósł 47,3% i był jednym z najwyższych w mieście (przy średniej wynoszącej 29%). Trudność znalezienia zatrudnienia, jak i powrotu na rynek pracy, wiąże się również z niskimi kwalifikacjami zawodowymi osób bezrobotnych.

Osoby bierne zawodowo zwracają głównie uwagę na kwestie utrwalające ich sytuację, czyli ograniczony dostęp do pracy, ograniczone warunki prowadzenia działalności gospodarczej, złe warunki mieszkaniowe, niewystarczający dostęp do infrastruktury publicznej oraz nasilenie kryzysowych czynników społecznych, takich jak chuligaństwo i wandalizm, alkoholizm, narkomania oraz przemoc. Natomiast w ankiecie dotyczącej uszeregowania kwestii społecznych, które powinny być usunięte w pierwszej kolejności, wszyscy badani jako pierwszy czynnik wskazali dostęp do pracy i poprawę warunków pracy (64,9% ankietowanych wskazało ten aspekt jako najpilniejszy do rozwiązania). Zatem również mieszkańcy Podgórza zwracają uwagę na zjawiska związane z bezrobociem występujące na tym obszarze.

Przeprowadzone analizy jednoznacznie pokazują, że kwestia bezrobocia dotycząca

mieszkańców Podgórza, z naciskiem na problem bezrobotnych kobiet jest jednym z głównych problemów społecznych zdiagnozowanych na tym podobszarze. Potwierdzenie tego faktu stanowi wyższy udział bezrobotnych w ludności ogółem w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Średnia dla miasta kształtuje się na poziomie 5,24%, natomiast dla Podgórza wynosi 7,61%. Społeczno-ekonomiczne następstwa bezrobocia to m.in.: ubóstwo, uzależnienie od systemu pomocy społecznej, niezaradność ekonomiczna, poczucie wykluczenia, niemożność pełnego uczestniczenia w życiu społecznym oraz ograniczone możliwości podniesienia jakości życia. Konieczne jest również zwrócenie uwagi na czynniki mające negatywny wpływ na rozpoczęcie pracy lub na powrót na rynek pracy, takie jak: niepełnosprawność, choroba, niskie kwalifikacje, uzależnienie oraz brak możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi lub innymi członkami rodziny. Trudno jednoznacznie oddzielić od siebie sprawy, które są przyczyną, a które skutkiem złej sytuacji, ponieważ wymienione zjawiska bardzo często przenikają się, a w dalszej perspektywie działają na siebie wzmacniająco.

Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Podgórza
 Źródło: opracowanie własne

Kolejnym wskaźnikiem ze sfery społecznej weryfikującym samowystarczalność ekonomiczną ludności i gospodarstw domowych jest wskaźnik pn. „Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze”. W tym przypadku średnia dla miasta wynosi 6,19%, natomiast dla Podgórza kształtuje się na poziomie 13,21%. Jak widać, stopień przekroczenia średniej dla miasta jest znaczny. Badanie udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej pomaga określić poziom ubóstwa występujący na analizowanym podobszarze rewitalizacji. Ubóstwo definiuje się m.in. jako niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, czyli brak dostępu do tego, co niezbędne dla przeżycia w dobrym zdrowiu i odpowiednio długo. Często brak środków materialnych powoduje niezaspokojenie podstawowych potrzeb. Poza ubóstwem obiektywnym można mówić również o subiektywnym wymiarze tego zjawiska. Osoba uznająca się za ubogą z tej perspektywy postrzega własną sytuację życiową. Takie indywidualne odczucie często prowadzi do samowykluczenia ze sfery społecznej, kulturowej, politycznej itd. Ubóstwo w wielu przypadkach współwystępuje z innymi zjawiskami społecznymi, takimi jak: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, trudności opiekuńczo-wychowawcze, dysfunkcyjność rodzin, nieporadność wychowawcza, kłopoty wewnątrzrodzinne (nadużywanie alkoholu, przemoc, brak dostępu do edukacji, łatwiejsze wypadanie z systemu kształcenia w związku z postawami wobec edukacji, wpływ wykształcenia na szanse życiowe, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców).

Jak wynika z danych MOPR za lata 2013 – 2016 (Tab. 14) główną przyczyną udzielania pomocy społecznej dla jednostki Podgórz było ubóstwo - aż 1 209 osób w 2016 r. korzystało z pomocy społecznej właśnie z tego powodu. Kolejnym powodem uzyskania wsparcia materialnego jest bezrobocie (615 osób). Następnymi przesłankami do przyznania pomocy społecznej w rodzinach są niepełnosprawność (296 osób) oraz długotrwała lub ciężka choroba (88 osób). Ponadto trudna sytuacja finansowa mieszkańców Podgórza przyczynia się do pogorszenia stanu zdrowia oraz wpływa na powstawanie patologii społecznych, tj. przemocy w rodzinie, alkoholizmu, czy narkomanii itp.

Tabela 14. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie Podgórza w latach 2013-2016

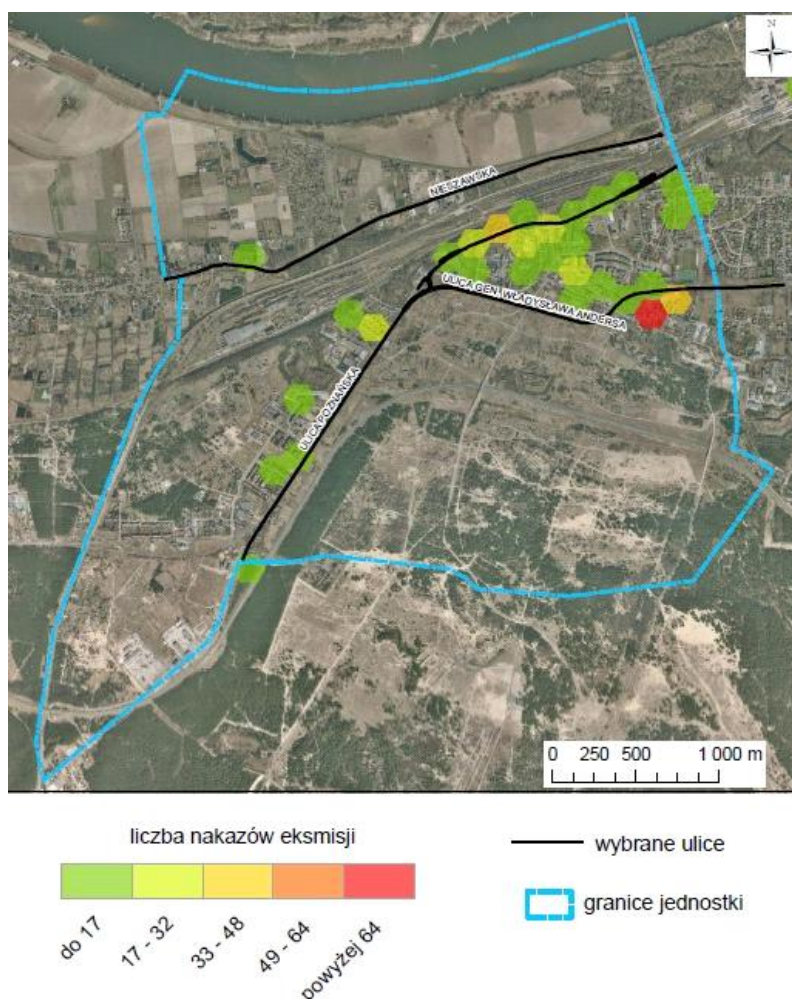
Wyszczególnienie	Liczba							
	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach
	2013		2014		2015		2016	
Ubóstwo	480	1291	490	1193	631	1362	517	1209
Potrzeba ochrony macierzyństwa	81	253	65	224	57	185	32	137
w tym wielodzietność	25	112	16	75	21	105	12	86
Bezrobocie	441	1075	395	869	366	672	328	615
Niepełnosprawność	237	408	180	306	166	393	162	296
Długotrwała lub ciężka choroba	188	376	201	386	138	236	46	88
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	123	332	109	288	79	221	52	206
w tym: niepełne rodziny:	109	211	85	187	63	162	42	97
wielodzietne	14	63	16	82	41	181	31	103
Przemoc w rodzinie	15	42	9	6	2	4	21	56
Narkomania	2	2	5	5	0	0	2	2
Alkoholizm	22	34	22	28	27	38	29	32
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13	18	13	19	8	8	7	12

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu

Zauważalne jest, że problemy z którymi borykają się rodziny uzależnione od systemu środowiskowej pomocy społecznej są nawzajem ze sobą powiązane. Często niepełnosprawność lub ciężka choroba nie pozwala na podjęcie zatrudnienia, co wpływa na trudną sytuację finansową. Ponadto należy podkreślić, że w jednej rodzinie może występować kilka przesłanek uprawniających do korzystania z pomocy. Co więcej powinno się zwrócić uwagę na bezradność opiekuńczo-wychowawczą rodziców wobec dzieci. Problem ten znajduje się na szóstej pozycji pod względem ubiegania się o wsparcie finansowe – dane MOPR za rok 2016 wskazują, iż pomoc z środowiskowej pomocy społecznej z tego powodu otrzymało 206 osób. Jest to zjawisko nasilające się i coraz bardziej złożone. Komplikacje dotyczące rodziny dysfunkcyjne nakładają się na siebie i przyczyniają do marginalizacji oraz wykluczenia społecznego tych rodzin. Najczęstszą przyczyną pojawiania się trudności opiekuńczo-wychowawczych jest niska wiedza pedagogiczna rodziców, trudna sytuacja finansowa, która rodzi napięcia, alkoholizm, czy samotne macierzyństwo. Ponadto na zachowanie dzieci ma bardzo duży wpływ środowisko, w którym dzieci się wychowują. Nieporadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych dotyka głównie rodzin niepełnych, które borykają się z wieloma kłopotami finansowymi oraz mieszkaniowymi. Bezradność

dziedziczona jest najczęściej z pokolenia na pokolenie, a rodziny nią dotknięte często nie mają wsparcia najbliższych osób oraz środowiska, w którym zamieszkują. Kwestia niezaradności opiekuńczo-wychowawczej jest zazwyczaj związana z uzależnieniem rodziców od substancji psychoaktywnych. Często w takich rodzinach opiekunowie nie interesują się losem dzieci. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny oraz brak wsparcia ze strony innych osób i instytucji może doprowadzić do wykluczenia społecznego tych rodzin, nieumiejętności wypełniania ról społecznych oraz powielania niewłaściwych wzorców w swoim dorosłym życiu. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych występujących szczególnie w rejonie Podgórza jest jedną z przesłanek uprawniających do uzyskania wsparcia oraz została też zasygnalizowana jako jedna ze spraw do naprawienia w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Torunia na lata 2014–2020. Uzależnienie od systemu pomocy społecznej jest jednym z ważniejszych problemów, łączy się z wieloma innymi czynnikami oraz ma wpływ na pogarszanie się stanu kryzysowego. Poniżej przedstawiono rycinę, obrazującą w których rejonach tej jednostki występuje najwyższa liczba osób objętych pomocą społeczną. Obszar ten pokrywa się częściowo z obszarem, na którym zdiagnozowano występowanie problemów przebadanych za pomocą pozostałych wskaźników służących delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie tych danych można jednoznacznie stwierdzić korelację badanych problemów.

Ostatnim wskaźnikiem ze sfery społecznej jest wskaźnik pn. „Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze”. W tym przypadku średnia dla gminy wynosi 2,51%, natomiast w przypadku Podgórza wynik wynosi 5,26%. Zatem jest to kolejny obszar problematyczny zdiagnozowany na badanym podobszarze rewitalizacji. Jak zostało to wcześniej opisane, objęcie mieszkańca wyrokiem eksmisyjnym jest wynikiem nieregulowania opłat za zajmowany lokal mieszkalny. Zaległości czynszowe są przeważnie konsekwencją złej sytuacji finansowej danej osoby. Wobec tego można uznać, że zadłużenia w regulowaniu opłat są wynikiem ubóstwa, którego przyczyn można doszukiwać się m.in. w bezrobociu, niepełnosprawności oraz innych wyżej wymienionych zjawiskach społecznych przyczyniających się do pogorszenia sytuacji życiowej.

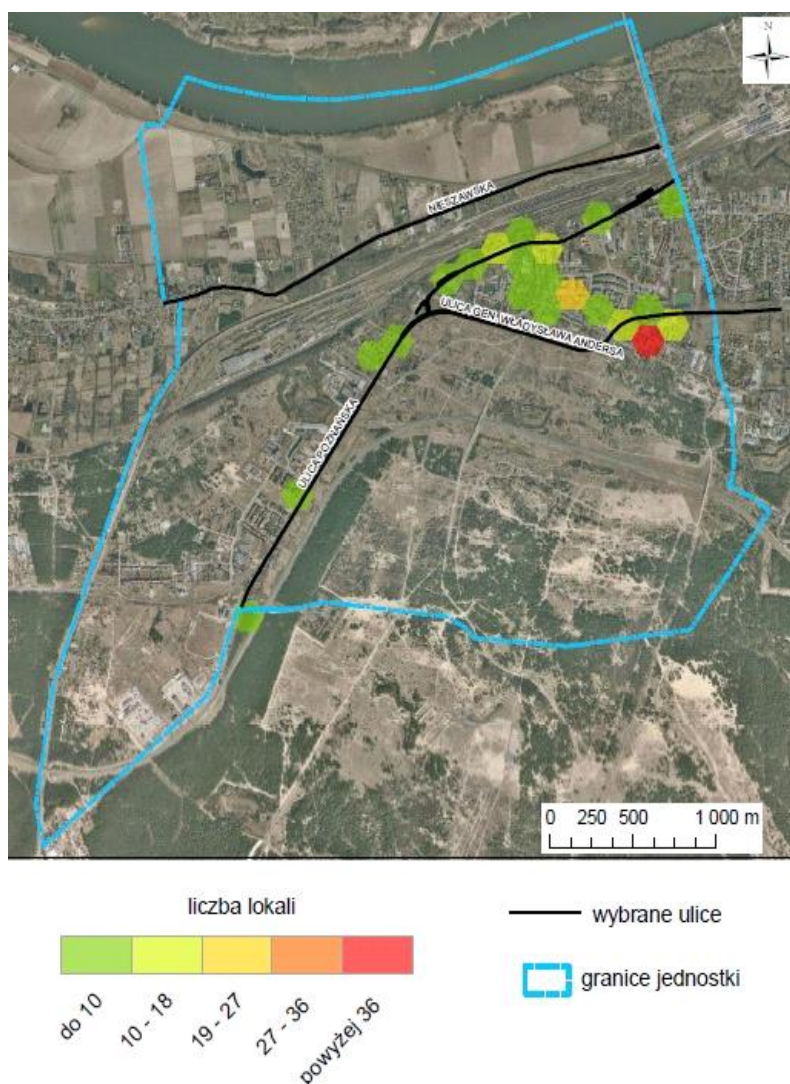

Rycina 12. Liczba nakazów eksmisji na terenie Podgórza

Źródło: opracowanie własne

Obszar problemowy po raz kolejny pokrywa się z miejscami, które wykazywały nasilone występowanie innych negatywnych zjawisk społecznych – nakładają się one na siebie, przenikają i wzajemnie wzmacniają. W przypadku osób objętych nakazem eksmisji, zarówno z lokali będących własnością gminy, jak i tych stanowiących własność prywatną, czas oczekiwania na przyznanie lokalu zgodnie z wyrokiem trwa kilka lat. Zatem przez długi okres osoby te pozostają w trudnym położeniu. Co więcej w przyszłości zostaną skierowane do lokali socjalnych (lub innych), co również wpływa na ich negatywny odbiór społeczny. Poza objęciem wyrokami eksmisyjnymi równie ważną kwestię stanowi sytuacja dotycząca zadłużeń w opłatach czynszowych. Obecnie na Podgórzu występują miejsca, w których liczba najemców borykających się z terminowym uregulowaniem należności za lokale będące własnością gminy jest wyższa niż w innych miejscach jednostki. Jak zostało to wcześniej podkreślone, są to osoby, które już dzisiaj dotyka kwestia ubóstwa i które jako zbędne do przeżycia traktują m.in. konieczność regulowania opłat czynszowych. Jednocześnie są to

osoby potencjalnie zagrożone problemem nakazu eksmisji z tytułu tych zaległości.

Rycina 13. Liczba lokali zadłużonych na terenie Podgórza

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując analizę zjawisk kryzysowych ze sfery społecznej na Podgórzu należy uznać, że największym problemem dotyczącym jego mieszkańców jest bezrobocie, w szczególności problem bezrobocia kobiet, które przyczynia się do pogorszenia ich sytuacji finansowej, co znajduje odzwierciedlenie w znaczącej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej oraz objętych wyrokami eksmisyjnymi. Zła sytuacja finansowa przekłada się w szczególności na kwestie związane z niewłaściwą opieką nad dziećmi, co w przyszłości może przyczynić się do pogłębiania się stanu kryzysowego. Należy również zwrócić uwagę na inne czynniki utrudniające poprawę sytuacji życiowej, takie jak niska samoocena, poczucie wykluczenia społecznego, które w szczególności może dotyczyć osób zamieszkujących nowo

powstałe osiedla komunalne, choroba, podeszły wiek lub niepełnosprawność. Jednakowo ważne są wyniki badania jakościowego, w trakcie którego jako miejsca szczególnie zaniedbane i wymagające poprawy z naciskiem na sytuację społeczną wskazano osiedla komunalne, w tym również nową zabudowę socjalną przy ulicy Letniej i Okólnej.

Sfera gospodarcza

Kwestie dotyczące sfery ekonomicznej na Podgórzu badane były liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Analiza nie wykazała cech stanu kryzysowego (średnia dla miasta – 0,37%, dla Podgórza – 0,43%). Ta sytuacja została potwierdzona też w badaniach jakościowych, gdzie również przedsiębiorcy pozytywnie ocenili warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Wiąże się to m.in. ze strukturą demograficzną, która jest bardziej korzystna niż w pozostałych podobszarach rewitalizacji. Rosnąca liczba osób młodych na Podgórzu (w tym w wieku produkcyjnym) jest powiązana z inwestycjami mieszkaniowymi. Mieszkania na lewobrzeżu mają korzystniejsze ceny niż na obszarach położonych na drugim brzegu Wisły. Deweloperski boom inwestycyjny łączy się ze zrealizowaną kilka lat temu budową nowego mostu im. gen. Elżbiety Zawackiej. Nowa przeprawa mostowa odciążyła ruch na jedynym wówczas moście im. Józefa Piłsudskiego, zachęcając mieszkańców do osiedlania się i lokowania siedzib podmiotów gospodarczych.

Jednym z problemów głównych występujących na Podgórzu, który poddano analizie podczas delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze. Przyczyn wspomnianego problemu należy doszukiwać się w braku kompetencji zawodowych, niedostatecznej pomocy w poruszaniu się na rynku pracy, niewystarczającej edukacji ekonomicznej dotyczącej prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Potrzeba poprawy warunków prowadzenia takiej działalności jest dostrzegana przez mieszkańców i uplasowała się na czwartej pozycji w zestawieniu przesłanek, które powinny zostać zniwelowane w pierwszej kolejności (47,6% wskazań). Pomoc i informowanie o możliwościach samozatrudnienia jest pierwszym etapem poprawiającym warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.

Sfera środowiskowa

W obrębie tej jednostki urbanistycznej znajdują się tereny objęte ochroną prawną

w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów (kulturowego i naturalnego), takie jak: obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków, obszar wydmowy na południe od Torunia, obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły (Natura 2000), pomniki przyrody, lasy ochronne i strefy ochronne ujęcia wód podziemnych Mała Nieszawka.

W przypadku udziału terenów zielonych w ogólnej powierzchni jednostki urbanistycznej, Podgórz wypada poniżej średniej dla miasta (średnia – 40,5%, Podgórz – 30,7%, dane na koniec 2015 r.). W zestawieniu z opinią mieszkańców na temat ilości terenów zielonych i spacerowych oraz stanu terenów zieleni i spacerowych wynika, że ilość i stan terenów zieleni jest niewystarczający i nie spełnia oczekiwań mieszkańców. Badanie jakościowe pokazało, że zjawiska dotyczące czystości przestrzeni oraz zanieczyszczeń środowiska są niskie lub średnie lub w ogóle nie występuje taka niedogodność. Planując działania rewitalizacyjne na Podgórzu, jako kroki dopełniające należałoby wskazać zagospodarowanie i polepszenie terenów zieleni, podwórzy przy budynkach mieszkalnych, kamienicach. Jest to istotny element wpływający na poprawę estetyki i podwyższenie standardu życia mieszkańców podobszaru. Działaniami uzupełniającymi przyczyniającymi się do poprawy stanu środowiska, z wykluczeniem tych dotyczących terenów zieleni, są czynności termomodernizacyjne. Dotyczy to zwłaszcza części Podgórza z historyczną zabudową w większości wyposażoną w ogrzewanie piecowe, które w sezonie grzewczym przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza.

Analizując sferę środowiskową Podgórza należy zwrócić uwagę na zjawisko zagrożenia hałasem. Centralna część Podgórza jest umiejscowiona przy głównym ciągu komunikacyjnym, a mianowicie przy ulicy Poznańskiej, którą jest jedną z głównych ulic łączącą Toruń m.in. z takimi miastami jak Bydgoszcz i Poznań. Hałas jest czynnikiem, który może doprowadzić do obniżenia standardu życia mieszkańców Podgórza.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podgórz jest największą jednostką urbanistyczną miasta zajmującą obszar o powierzchni 1 146,5 ha, co stanowi blisko 10% powierzchni całego Torunia. Podgórz, wraz ze Stawkami i Rudakiem jest zlokalizowany w lewobrzeżnej części miasta. Od północy graniczy z Wisłą, od wschodu ze Stawkami, natomiast zachodnia i południowa granica są jednocześnie granicami administracyjnymi miasta. Główną ulicą Podgórza jest Poznańska. Innymi ważnymi arteriami w historycznej części jednostki są: gen. Władysława Andersa, 63.

Pułku Piechoty (dawniej: Armii Ludowej), Okólna, Drzymały, Parkowa i Akacyjowa. Bliżej granicy miasta znajdują się m.in. następujące ulice: Pogodna, Kręta, Stepowa i Gniewkowska. Jednostka ma charakter głównie przedmieścia, z wyjątkiem najstarszej części Podgórza, gdzie skupiają się funkcje mieszkaniowe i usługowe. Ważnym elementem zlokalizowanym po tej stronie miasta jest sieć wielkich węzłów kolejowych z dwoma dworcami: Głównym i Kluczyki. Na granicy ze Stawkami znajduje się wykształcony z zieleni fortecznej, a założony w latach 60 XX w. Park Tysiąclecia. Natomiast południowe krańce jednostki zajmuje poligon artyleryjski.

Rozwój Podgórza przez wiele lat był mocno spowolniony, momentem przełomowym było otwarcie pod koniec 2013 r. drugiej przeprawy przez Wisłę – mostu drogowego im. Elżbiety Zawackiej w Toruniu. Od tego czasu zauważa się jego przyspieszony rozwój. W głównej mierze zaczęło rozwijać się budownictwo mieszkaniowe, zarówno wielo-, jak i jednorodzinne. Skutkiem rozwijania się budownictwa, zarówno komunalnego, jak i prywatnego, jest napływ nowej ludności. Ważny aspekt stanowi również zapewnienie odpowiedniej infrastruktury oświatowej, kulturalnej, sportowej i rozbudowa terenów rekreacyjnych, na których można aktywnie spędzać czas wolny. Jest to szczególnie ważne dla osób, które nie są w stanie odpłatnie zagospodarować swojego czasu wolnego.

W zakresie infrastruktury oświatowej na Podgórzu zlokalizowane są następujące placówki: dwa żłobki, trzy przedszkola lub oddziały przedszkolne (w tym dwa miejskie), dwa zespoły szkół, Franciszkańskie Liceum oraz Technikum Ogólnokształcące. W 2017 r. zarysował się plan budowy kolejnego żłobka miejskiego, który będzie zlokalizowany przy ul. Andersa. Przy parafii pw. św. Piotra i Pawła działa Stowarzyszenie Opiekuńczo-Wychowawcze im. św. Franciszka, które prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci. Ponadto funkcjonują tutaj następujące instytucje związane ze zdrowiem oraz pomocą społeczną: trzy przychodnie zdrowia i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Sióstr Serafitek. Pozostałymi instytucjami służącymi mieszkańcom są: Komisariat Policji Toruń – Podgórz, Punkt Informacyjny Urzędu Miasta Torunia, siedziba MOPR, Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza 2 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej, a także Archiwum Państwowe.

W tej części miasta znajduje się niewiele instytucji związanych z działalnością kulturalną i możliwością zagospodarowania czasu wolnego (obiekty rekreacyjne). Do działających należą między innymi: Wojewódzka Biblioteka Publiczna, świetlica środowiskowa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, Klub Samopomocy dla Rencistów i Emerytów, Akademia Poznańska, Centrum Sportowo-Rekreacyjne (boisko orlik, korty tenisowe, boiska do

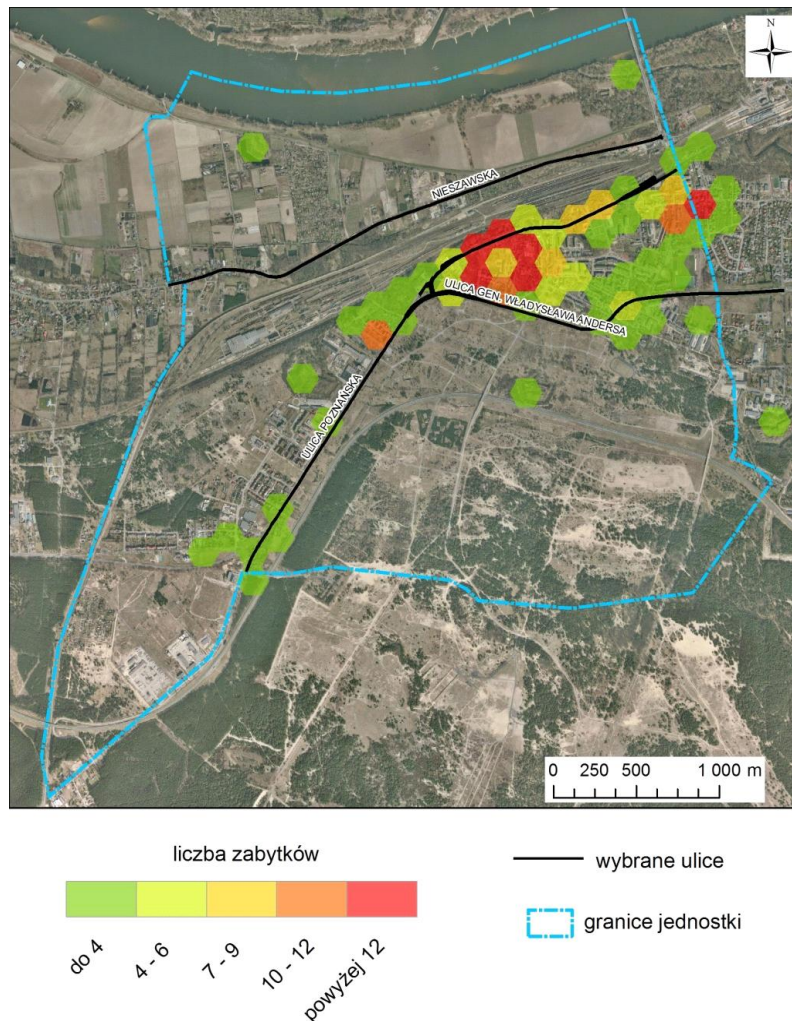
badmintona i piłki plażowej), siedem siłowni zewnętrznych oraz Dom Muz, który prowadzi zajęcia dla dzieci, dorosłych i osób starszych.

Badanie ilościowe dotyczące udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru pokazało, że Podgórz wypada gorzej niż całe miasto (Podgórz – 17,3%, miasto – 9,5%). Należy zwrócić uwagę, że sporą część tej jednostki stanowią tereny wojskowe (poligon) lub powojskowe. Pomimo uznania tego za niedogodność można jednocześnie dostrzec duży potencjał tej jednostki w postaci znacznych rezerw terenowych. Mieszkańcy Podgórza wskazują na zagrożenie wynikające z dużej liczby zdewastowanych i opuszczonych obiektów (60,3% ankietowanych).

W kwestii analizy zjawisk z przedmiotowej sfery, warto przywołać wnioski *Programu Rewitalizacji Miast*, które dowodzą, że obszar ten boryka się z trudnościami przestrzenno-funkcjonalnymi. Zasadniczo, brak tam zaplecza na planowane działania pomocowe np. Dzielne Domy Opieki Społecznej oferowane osobom starszym. Ponadto występuje tutaj wyższa niż w innych częściach miasta konieczność odnowy budynków użyteczności publicznej. Mieszkańcy Podgórza zauważają także braki w podstawowej infrastrukturze społecznej, w szczególności niedostatecznej liczby żłobków, przedszkoli i instytucji kultury.

Sfera techniczna

Wskaźnik służący delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji pn. „Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru” dla Podgórza przyjął wartość 0,69%, natomiast średnia dla miasta wyniosła 0,48%. Zatem jest to sfera, w której zdiagnozowano występowanie problemu dotyczącego stanu technicznego obiektów budowlanych. Kwestią związaną z degradacją i złym stanem technicznym nieruchomości budowlanych jest również liczba obiektów zabytkowych na danym obszarze. Analizy dotyczące udziału obiektów zabytkowych znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków wykazały, że na obszarze Podgórza udział ten jest wyższy niż w całym mieście (Podgórz – 13,06%, miasto – 9,03%). W związku z tym, że obiekty zabytkowe przeważnie ze względu na swój wiek są w gorszym stanie (dodatkowo koszt prowadzenia prac budowlanych przy zabytkach jest wyższy niż w przypadku innych obiektów) należy przyjąć, że wyższa liczba obiektów zabytkowych przekłada się na wyższą liczbę obiektów w złym stanie technicznym.

Rycina 14. Liczba obiektów zabytkowych na terenie Podgórze
 Źródło: opracowanie własne

Analizy prowadzone na potrzeby *Programu Rewitalizacji Miast* ujawniły, że Podgórze jest obszarem szczególnie zdegradowanym pod względem urbanistycznym. Dotyczy to zwłaszcza degradacji substancji budynków mieszkalnych. Problemy w sferze technicznej są również zauważane przez mieszkańców Podgórze: stan zabytków jest problemem o wysokim zagrożeniu według 65,6% ankietowanych, a według 94,2% ankietowanych stan ten jest gorszy niż w innych częściach miasta, zły stan techniczny budynków jest problemem o wysokim zagrożeniu dla 47,3% ankietowanych, natomiast dla 52,7% ankietowanych jest to niskie lub średnie zagrożenie, przy czym nikt nie wskazał Podgórze, jako obszaru, na którym nie występuje taki problem.

Lokalne potencjały podobszaru Podgórz:

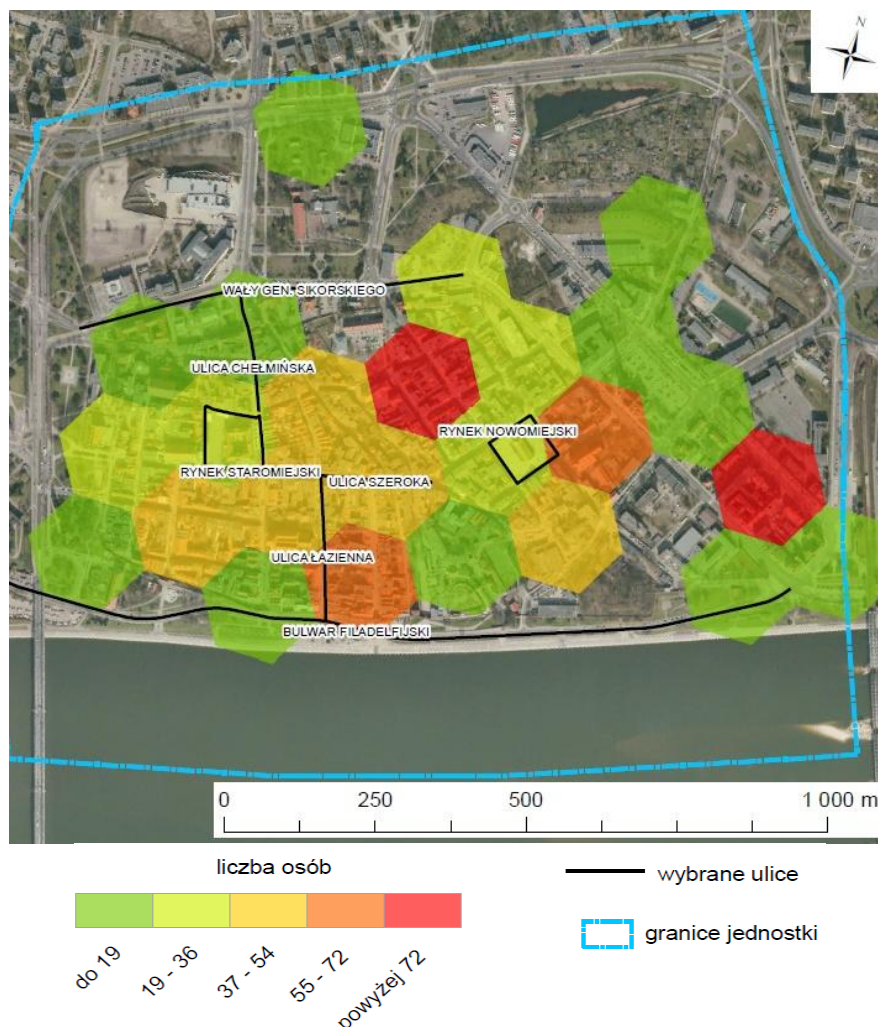
- korzystna sytuacja gospodarcza stwarza możliwości rozwijania się jednostki w tym zakresie, co jednak powinno zostać zewnętrznie wzmocnione,
- spory udział terenów niezagospodarowanych, dających możliwość do dalszego rozwoju,
- zabytkowy charakter i układ urbanistyczny,
- fortyfikacje o wysokiej wartości historycznej i krajobrazowej.

6.3. Stare Miasto

Sfera społeczna

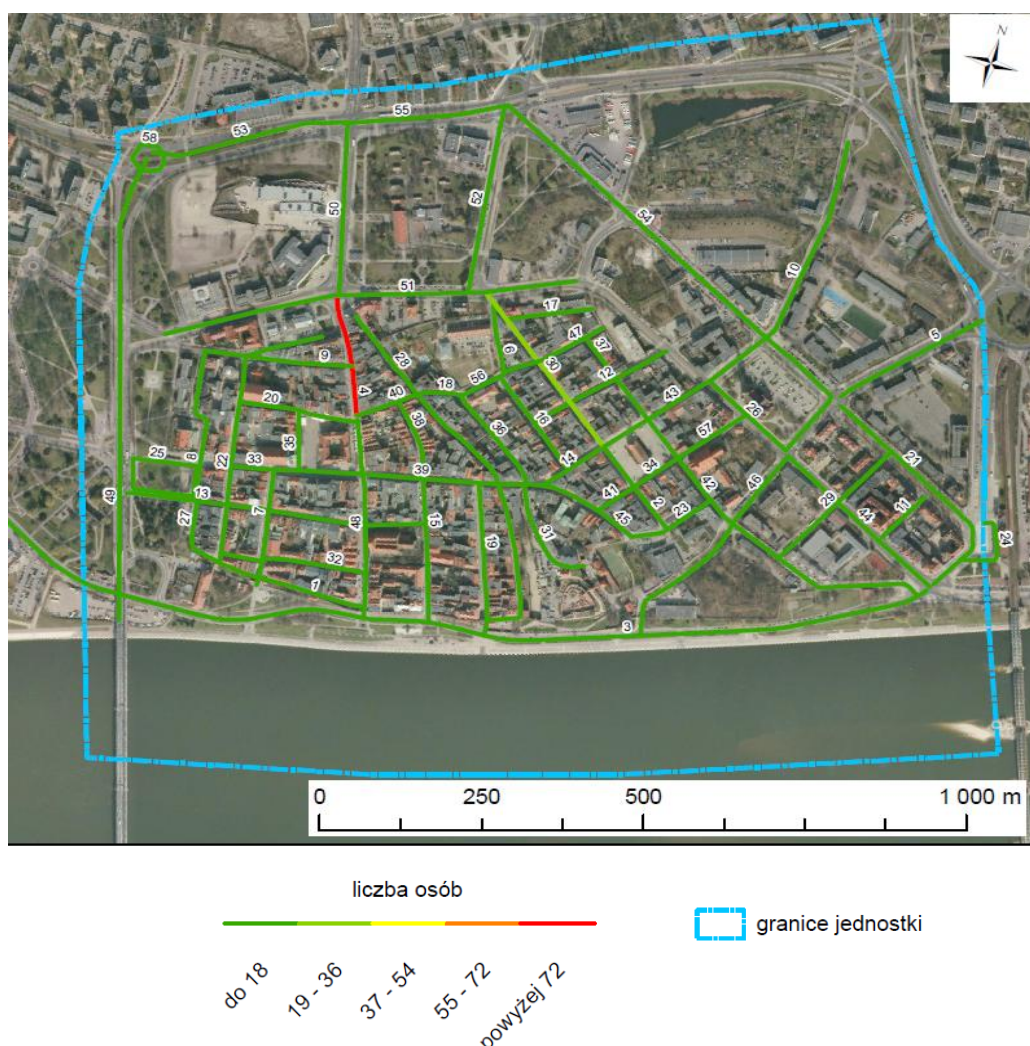
Jednym ze wskaźników ze sfery społecznej weryfikującym samowystarczalność ekonomiczną ludności i gospodarstw domowych jest wskaźnik pn. „Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze”. W 2015 r. na terenie gminy ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 12 066 osób, w tym na Starym Mieście 1 000 osób. Średnia wartość wskaźnika udziału osób gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej osób dla miasta wynosi 6,19%, natomiast dla Starego Miasta wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 16,42%. Jest to jedna z najwyższych wartości przekraczających średnią dla miasta spośród wszystkich jednostek urbanistycznych Torunia.

Analiza danych MOPR w Toruniu za lata 2013-2016 (Tab. 15) wykazuje, że najczęstszą przesłanką do korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo – 31% wszystkich świadczeń przyznanych na Starym Mieście. W 2016 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystały 402 rodziny, liczące w sumie 869 osób. Problem ubóstwa jest zjawiskiem wielowymiarowym, uzależnionym od wielu czynników: ekonomicznych, społecznych, demograficznych. Rodziny ubogie, to takie które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych za podstawowe. Ubóstwo wiąże się z wykluczeniem społecznym, które jest pojęciem szerszym, co nie zmienia faktu, że ubóstwo przyczynia się do wyłączenia jednostek z życia społecznego.

Rycina 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Starego Miasta
Źródło: opracowanie własne

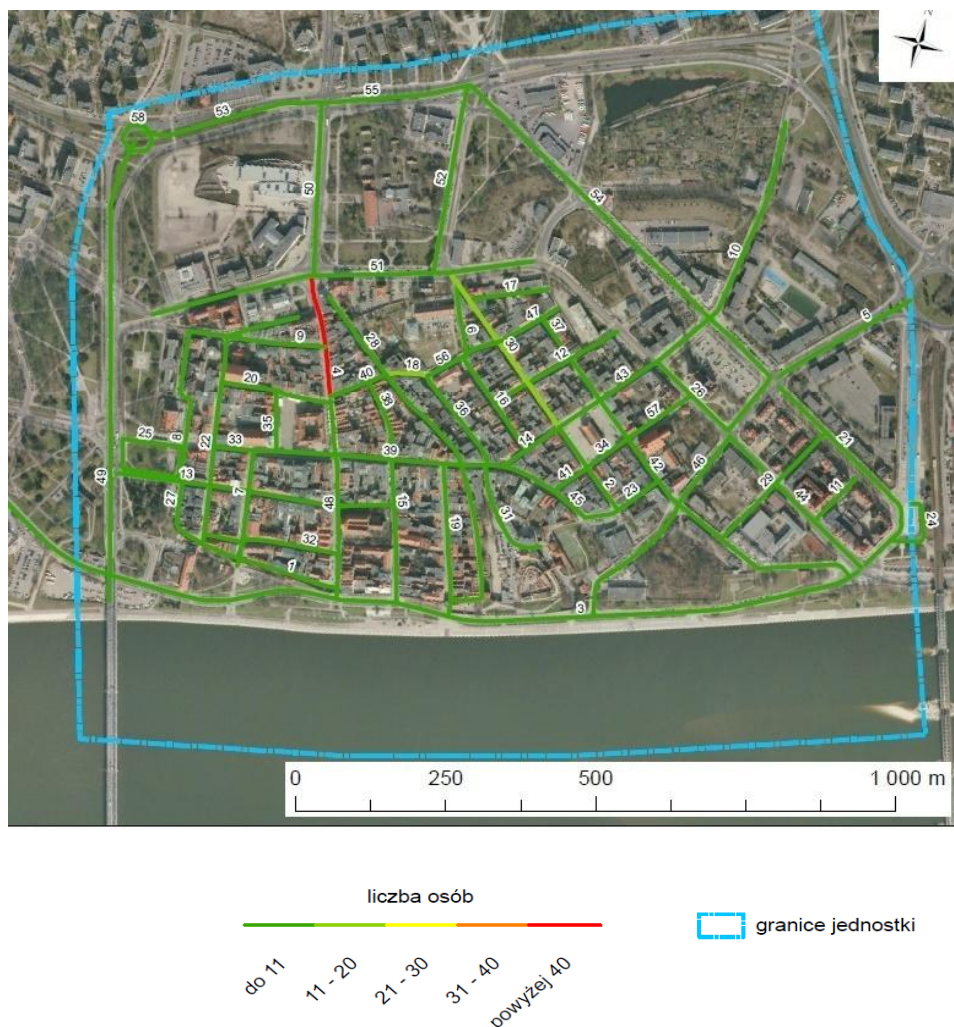
Ubóstwo jest ściśle związane ze zjawiskiem bezrobocia. Jak wynika z przedstawionych danych, ze świadczeń MOPR w 2016 r. z tytułu bezrobocia skorzystało 270 rodzin z obszaru Starego Miasta, co przekłada się na 752 osoby w tych rodzinach. Zagrożenie biedą i wykluczeniem społecznym wzrasta w przypadku osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy, co skutkuje długotrwałym ubóstwem zwiększającym prawdopodobieństwo dziedziczenia biedy. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na Starym Mieście jest niemal dwukrotnie wyższy (10,63%) niż średnia dla gminy (5,24%). Zjawisko bezrobocia dotyka tu zarówno mężczyzn, jak i kobiet w różnym wieku, osoby młode i zbliżające się do wieku emerytalnego oraz bardzo często osoby niepełnosprawne. Pomimo spadających wskaźników bezrobocia, ciągle nie obniża się liczba osób dotkniętych biedą utrwaloną, przekazywaną z pokolenia na pokolenie.

Rycina 16. Liczba osób bezrobotnych na terenie Starego Miasta według ulic

Źródło: opracowanie własne

Co dziesiąty mieszkaniec podobszaru w wieku produkcyjnym jest zarejestrowany jako bezrobotny. Ponad połowę tych osób cechuje bezrobocie trwałe (choć bezrobocie to nie dotyczy młodzieży i kobiet w większym stopniu niż w innych częściach miasta), co jest pochodną m.in. niskiego poziom wykształcenia. Największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby długotrwale bezrobotne. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze wynosi 54,98%, zaś średnia dla gminy wynosi 49,40%. Długotrwale bezrobocie powoduje poczucie zagrożenia społecznego, obniżenie samooceny, rozwija zjawiska patologii społecznej, jak również chuligaństwo, zażywanie środków odurzających, przestępczość. W konsekwencji prowadzi do pogorszenia standardu życia, ubóstwa i izolacji społecznej. Dlatego tak ważne jest przywrócenie tych osób do aktywności zawodowej i społecznej.

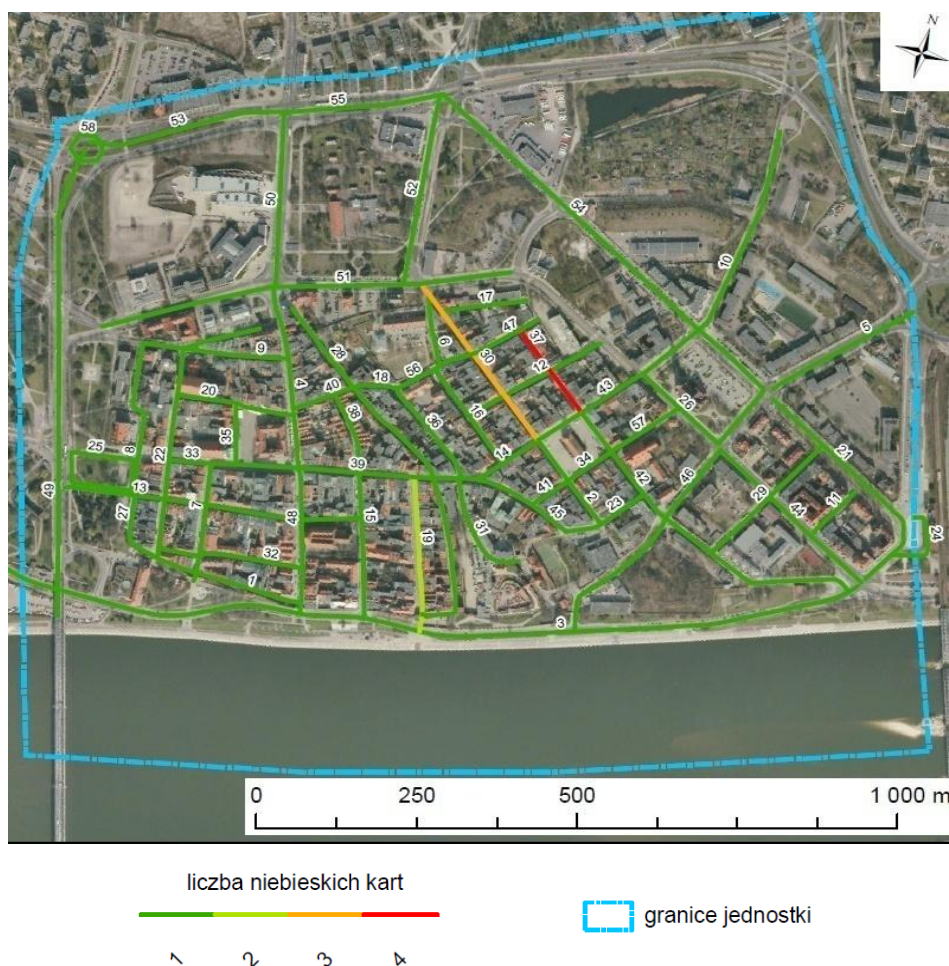
Rycina 17. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie Starego Miasta wg ulic
Źródło: opracowanie własne

Pracownicy socjalni MOPR rejonu Starówki oceniają, że do głównych przyczyn pozostawania bez zatrudnienia należą:

- brak motywacji do podjęcia pracy,
- bezradność,
- brak odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych,
- niska samoocena,
- niepełnosprawność,
- dziedziczenie biedy i stylu życia,
- niska aktywność ekonomiczna,
- brak możliwości zapewnienia opieki dla dzieci.

Osoby zainteresowane podjęciem zatrudnienia mają trudności w powrocie na rynek pracy również z uwagi na wiek, stan zdrowia, uzależnienia, karalność, fakt samotnego

wychowywania dzieci, szczególnie w rodzinach wielodzietnych (brak możliwości zapewnienia opieki dzieciom). Długotrwały okres pozostawania bez zatrudnienia powoduje ubóstwo, izolację społeczną, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym. Duże problemy z zatrudnieniem mają matki, które chciałyby wrócić na rynek pracy, lecz z powodu braku możliwości zapewnienia opieki dziecku rezygnują z tego. Większość z nich nie posiada wyuczonego zawodu, najczęściej są to osoby z wykształceniem podstawowym, bez stażu pracy, które decydują się na pracę bez umowy o pracę lub prace dorywcze. Brak stałego źródła dochodu prowadzi do ubóstwa, co z kolei ma bezpośredni wpływ na jakość życia bezrobotnych.

Rycina 18. Liczba Niebieskich Kart na terenie Starego Miasta wg ulic

Źródło: opracowanie własne

Wśród czynników zwiększających ryzyko życia w ubóstwie znajduje się również niepełnosprawność – 9% wszystkich świadczeń na Starym Mieście dotyczyło niepełnosprawności. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (8% wszystkich

świadczeń na Starym Mieście) jest także istotną kwestią społeczną, która została zdefiniowana jako jeden z problemów i jednocześnie wyzwań w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Torunia na lata 2014-2020*.

Istotnym powodem przyznawania pomocy społecznej jest również przemoc domowa. Jak wynika z danych MOPR (Tab. 15) w roku 2016 aż 58 osób korzystało z pomocy społecznej właśnie z powodu przemocy w rodzinie, co stanowiło 2,1% wszystkich korzystających ze środowiskowej pomocy w tym roku w jednostce Stare Miasto.

Kolejną istotną przesłanką przyznawania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przejawiająca się brakiem lub ograniczonymi umiejętnościami wychowawczymi - w roku 2016 aż 213 osób korzystało z pomocy społecznej właśnie z tego powodu (Tab. 15). Stanowili oni 7,6% wszystkich korzystających z pomocy społecznej w tym roku w jednostce Stare Miasto. Z kwestią bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych wiąże się także niski poziom edukacji dzieci i młodzieży. Niewielkie zainteresowanie opiekunów edukacją, rozwojem i problemami dzieci skutkuje między innymi ich wysoką absencją w szkole, zaległościami w nauce, a w konsekwencji brakiem wykształcenia i powielaniem wzorców zachowań rodziców i opiekunów. Wskaźnik dot. udziału uczniów, którzy nie otrzymali promocji w roku 2014/2015 w ogóle uczniów na Starym Mieście wynosi 1,66 %, przy średniej dla miasta – 0,81%. Natomiast udział młodzieży w wieku 16-18 lat, o których nie wiadomo w jakiej formie spełniają obowiązek nauki w ogóle młodzieży na Starym Mieście jest również niemal dwukrotnie wyższy (1,23%) niż średnia dla miasta (0,75%). Zgodnie z danymi MOPR to najczęściej dzieci z rodzin dotkniętych problemami społecznymi słabiej się uczą, nie mają pasji, dostępu do zajęć o profilu artystycznym, do sztuki. Ponadto nie integrują się z dziećmi z innych środowisk. Konieczne są działania skierowane do dzieci i młodzieży niwelujące to zjawisko. Pomoc w nauce dla dzieci i młodzieży, aktywne zagospodarowanie czasu wolnego czy rozwijanie talentów przeciwdziała chuligaństwu, wandalizmowi i przestępczości, a bardziej dostępna oferta edukacyjna przyczynia się do zmniejszenia w przyszłości bezrobocia, wykluczenia społecznego i ma pozytywny wpływ na usamodzielnianie się młodzieży. Niepodejmowanie działań profilaktycznych dotyczących ograniczania i eliminowania problemów społecznych w jeszcze większym zakresie niż dotychczas, przyczyni się w przyszłości do ich narastania.

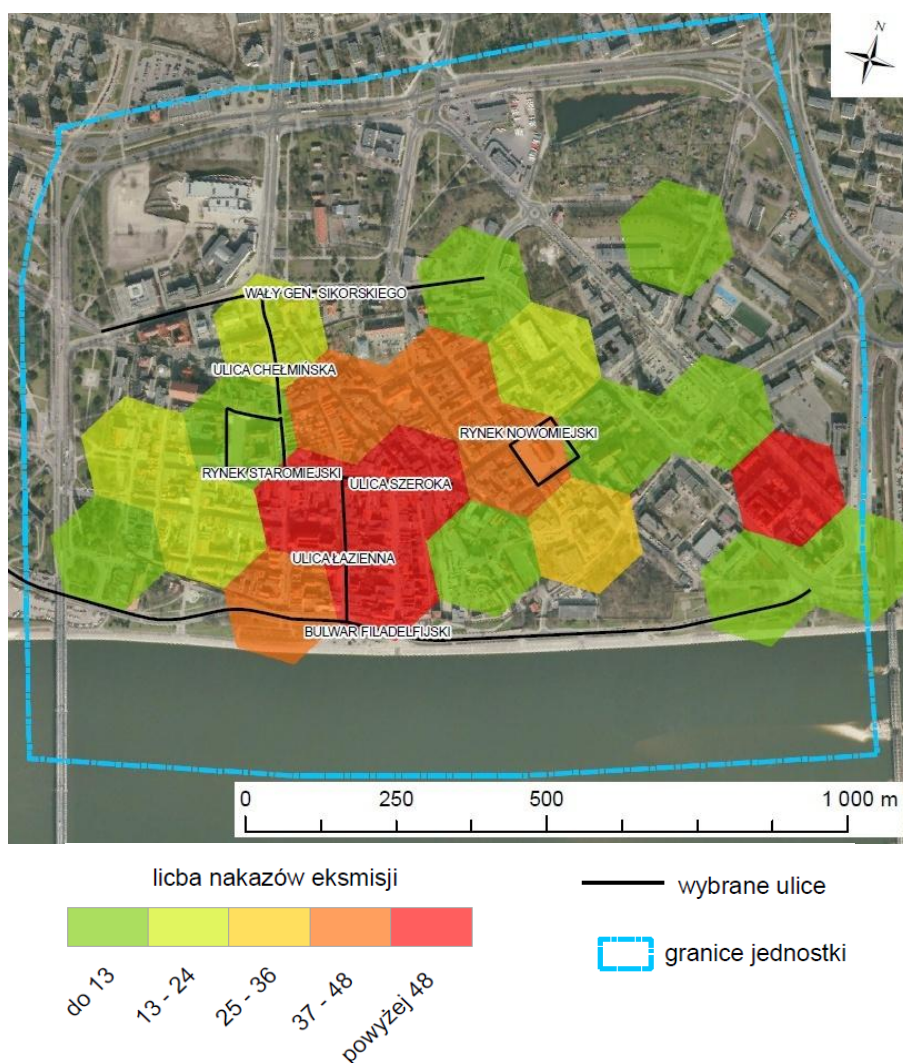
Tabela 15. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie Starego Miasta w latach 2013-2016

Wyszczególnienie	Liczba							
	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach
	2013		2014		2015		2016	
Ubóstwo	612	1279	419	866	337	775	402	869
Potrzeba ochrony macierzyństwa	108	344	97	345	101	331	87	285
w tym wielodzietność	21	94	17	113	33	135	19	78
Bezrobocie	319	723	314	711	267	747	270	752
Niepełnosprawność	190	294	167	272	116	237	121	247
Długotrwała lub ciężka choroba	223	479	249	531	151	346	152	348
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	79	264	79	278	74	243	62	213
w tym								
rodziny: Niepełne	53	169	66	207	54	171	61	190
rodziny: wielodzietne	18	79	18	104	33	155	33	155
Przemoc w rodzinie	9	26	1	3	8	26	18	58
Narkomania	3	3	1	1	1	1	-	-
Alkoholizm	6	8	3	7	4	8	7	10
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	11	9	21	3	3	5	9
Zdarzenia losowe	1	1	1	2	-	-	1	1
Sytuacja kryzysowa	1	1	1	1	-	-	-	-

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu

Kolejnym wskaźnikiem będącym podstawą delimitacji obszaru rewitalizacji był: „Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze”. Z powodu braku stałych środków na utrzymanie dochodzi często do zadłużenia w opłatach mieszkaniowych, najczęściej czynszu, co skutkuje eksmisją. Przyczynia się to przede wszystkim do problemu bardzo wysokiego udziału osób objętych wyrokami eksmisyjnymi (łącznie 202 orzeczenia zarejestrowane do realizacji, wyroki obejmują 555 osób) oraz do niekorzystnych zjawisk wewnątrz rodzin zamieszkujących Stare Miasto. Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze wynosi 12,43%, zaś średnia dla gminy wynosi 2,51%. Pojawiające się problemy wynikające pierwotnie z braku pracy, tym samym z niewystarczających środków finansowych na godne życie, zmuszają do skorzystania ze wsparcia oferowanego przez miejskie instytucje świadczące pomoc społeczną. Posiadając niewielkie zasoby pieniężne, mieszkańcy zmuszeni są zajmować lokale o niskim standardzie. Mimo iż niski standard mieszkań przekłada się na niewielkie koszty eksploatacji, społeczność dotknięta bezrobociem i ubóstwem często zalega z opłatami, co skutkuje kumulującymi się

zadłużeniami, a w konsekwencji koniecznością wydania nakazu eksmisji i wykluczeniem społecznym.

Rycina 19. Liczba nakazów eksmisyjnych na terenie Starego Miasta

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Starego Miasta zdiagnozowano także stosunkowo niski stopień integracji mieszkańców. W społeczności lokalnej Starego Miasta brak jest współpracy i porozumienia między mieszkańcami. W rodzinach zanikają więzi międzypokoleniowe, a nawet międzyludzkie. Z oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej korzystają głównie mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, z innych części Torunia. Zajęcia proponowane na Starym Mieście są często odpłatne, co stanowi barierę dla mniej zamożnych rodzin. Istnieje potrzeba poprawy warunków dla rozwoju kulturalnego społeczności lokalnej czy nieodpłatnego udostępnienia obiektów sportowych. Nadal istnieją bariery społeczne i zagrożenie wykluczeniem. Brakuje miejsca spotkań dla mieszkańców, mającego na celu ożywienie społeczności lokalnej, miejsca

do działania, wspierania się, wspólnego wypoczynku i rekreacji. Potrzebna jest aktywna integracja środowiska, a wśród podopiecznych MOPR aktywizacja społeczno-zawodowa i budowanie większej tożsamości z miejscem zamieszkania. Brakuje również miejsc spotkań przeznaczonych dla mieszkających na starówce dzieci i młodzieży, również niepełnosprawnych intelektualnie. Nadal istnieją wśród najmłodszych nierówne szanse rozwoju.

Poza analizą wskaźników i danych statystycznych konieczne jest przytoczenie wyników badań społecznych jakościowych. Umożliwi to przedstawienie szerokiego spektrum czynników kryzysowych zdiagnozowanych na Starym Mieście. Duże znaczenie problemu słabej integracji społeczności lokalnej wskazała prawie połowa mieszkańców. Mieszkańcy jako miejsca, z którymi się identyfikują wymieniali głównie najbardziej charakterystyczne i powszechnie rozpoznawalne zabytki miasta. Z wywiadów wyłania się obraz społeczności zdeintegrowanej, na „ziemi niczyjej” – niewiele jest tu miejsc spotkań wybieranych wyłącznie przez mieszkańców. Mieszkańcy traktują całą zabudowę staromiejską jako swoją, ale i należącą do wszystkich innych – mają trudność z budowaniem własnej tożsamości lokalnej. Ma na to wskazywać także liczba osób uczestniczących i angażujących się w przygotowanie święta poszczególnych ulic. Są to cykliczne plenerowe imprezy (pokazy, koncerty, degustacje), które mają unaocznić istotę poszczególnych części Starego Miasta – mieszkańcy jednak bardzo rzadko w tych świętach uczestniczą, a jeszcze mniej chętnie je organizują.

W grupie problemów wymagających pilnego rozwiązania są przede wszystkim te zjawiska, które wpływają na obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, zarówno ze względu na zjawiska wewnątrz rodziny (alkoholizm, narkomania, przemoc), jak i te zachodzące w otoczeniu (chuligaństwo, wandalizm, przestępczość). Ważnym problemem, wymagającym pilnego rozwiązania jest też zwiększenie dostępu i poprawa warunków pracy oraz poprawa warunków mieszkaniowych.

Sfera gospodarcza

Stare Miasto nie wykazało cech stanu kryzysowego w sferze gospodarczej pod kątem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Wskaźnik dotyczący liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi dla Starego Miasta - 1,01%, przy średniej dla miasta - 0,37%. Pomimo korzystnych wskaźników gospodarczych, mieszkańcy zauważyli czynniki negatywnie wpływające na rozwój gospodarczy Starego Miasta. Wyniki badań jakościowych wskazują, że Stare Miasto odróżnia się negatywnie ze względu na warunki prowadzenia działalności gospodarczej (wysokie opłaty czynszowe, utrudniony dojazd), dostęp i warunki pracy (niski udział prac niskokwalifikowanych), co prowadzi do wykluczenia społecznego różnych grup.

W *Programie Rewitalizacji Miast* jako problem gospodarczy zauważa się zamieranie handlu na Starym Mieście. Handel kwitł do momentu, gdy nie istniały centra handlowe. Wtedy przy ul. Szerokiej działało wiele sklepów, w tym najbardziej znane sklepy sieciowe, które obecnie funkcjonują prawie w każdym centrum handlowym w Polsce. Na przestrzeni ostatnich lat charakter Starego Miasta ulegał przeobrażeniu, zgodnie z typowymi tendencjami dotyczącymi centrów miast w całym kraju. Likwidacji ulegały kolejne sklepy, których oferta nie była w stanie przyciągnąć mieszkańców na Starówkę. Opuszczone lokale skutkowały pojawieniem się dużej liczby pustostanów oczekujących na kolejnych dzierżawców. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalną na terenie Starego Miasta zmianą jest wyparcie funkcji handlowej na rzecz gastronomii. Inne zmiany dotyczą wprowadzania udogodnień dla osób poruszających się pieszo. Dostrzeżenie potrzeb pieszych odbywa się jednak w trosce także o innych użytkowników przestrzeni Starego Miasta.

Sfera środowiskowa

W 2015 r. nie zanotowano przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego dla roku kalendarzowego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$), a poziom stężeń średnich rocznych pyłu zawieszonego PM₁₀ w Toruniu był nieco niższy niż w roku 2014. Przekroczenia wystąpiły natomiast dla poziomu 24-godzinnego ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) na wszystkich stacjach pomiarowych. Stwierdzono dwukrotnie wyższe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w sezonie grzewczym niż w sezonie letnim na wszystkich stanowiskach pomiarowych⁴. Na przestrzeni ostatnich lat Gmina Miasta Toruń podejmowała skuteczne działania na rzecz likwidacji tzw. niskiej emisji. Ówczesny

⁴Raport o stanie miasta (2016 r.)

producent i dostawca ciepła firma Cergia oraz władze samorządowe Torunia już w 2007 r. rozpoczęły realizację wspólnego programu pod nazwą „Zero emisji dla Starówki”. Założenia programu zaplanowanego na okres 10 lat przewidywały całkowitą likwidację źródeł niskiej emisji (dymiących kominów) w staromiejskiej części Torunia i zastąpienia starych systemów ogrzewania miejską siecią ciepłowniczą lub innymi systemami ekologicznymi (np. pompami ciepłymi). W ramach projektu mieszkańcy Starówki i zarządcy budynków otrzymali dofinansowanie do wymiany urządzeń grzewczych np. grzejników oraz ciepłomierzy.

Na obszarze Starego Miasta zdiagnozowano bardzo niski udział terenów zieleni – pierwotna otulina zieleni wokół Starego Miasta była przez lata stopniowo ograniczana. Wskaźnik dotyczący udziału terenów zieleni w powierzchni ogólnej danego obszaru wynosi dla Starego Miasta 13,8%, zaś dla gminy - 40,5%. Niski udział terenów zieleni stanowi istotny problem na Starym Mieście.

Podczas przeprowadzonego badania jakościowego mieszkańcy ocenili problemy dotyczące czystości przestrzeni oraz zanieczyszczeń środowiska jako niskie lub średnie (61,4% wskazań), zaś stan gorszy niż winnych jednostkach wskazało 55% mieszkańców.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Stare Miasto obejmuje fragment centralnej części miasta położony pomiędzy osią nurtu rzeki Wisły – al. Jana Pawła II – ul. Czerwona Droga – ul. Odrodzenia – ul. Przy Kaszowniku do pl. Pokoju Toruńskiego – odcinkiem linii kolejowej w rejonie dworca Toruń Miasto. Zajmuje teren o powierzchni 154,6 ha. Główną osią skupiającą aktywność mieszkańców i turystów jest ul. Szeroka.

W jednostce relatywnie niski (3,7%) jest udział przestrzeni zdegradowanej w ogólnej powierzchni obszaru. W *Programie Rewitalizacji Miast* zdiagnozowano, że Stare Miasto jest mało przyjazne dla mieszkańców pod względem niewystarczającej liczby i słabego zagospodarowania terenów zieleni. Podobszar dysponuje terenami zieleni m.in. przy Placu Rapackiego, Alei Jana Pawła II, Przy Kaszowniku, na Bulwarze Filadelfijskim, przed budynkiem Muzeum Etnograficznego. Większość terenów zieleni występujących w obrębie Starego Miasta ma jednak charakter reprezentacyjny. Nie są wyposażone w place zabaw dla dzieci, czy np. siłownię zewnętrzną dla dorosłych. Dzieci starsze i młodzież mogą korzystać z infrastruktury sportowej w Fosie Staromiejskiej. Jedyne ogólnie dostępne place zabaw dla młodszych dzieci znajduje się przy ul. Podmurnej. Przedstawiona powyżej sytuacja

nie zachęca do zamieszkania na Starym Mieście⁵. Według mieszkańców na Starym Mieście są gorsze warunki mieszkaniowe niż w pozostałych częściach miasta. W porównaniu z innymi częściami miasta problemem jest też ilość zdewastowanych i opuszczonych terenów, (niewielka) liczba boisk i placów zabaw oraz stan dróg i chodników, liczba ścieżek rowerowych oraz bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.

W zakresie infrastruktury oświatowej na Starym Mieście zlokalizowane są dwa przedszkola (wraz z oddziałami), Szkoła Podstawowa nr 1, Zespół Szkół nr 10, I Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół nr 4. Do najważniejszych placówek szkolnictwa wyższego zlokalizowanych na Starym Mieście należy zaliczyć Wydział Filologiczny UMK, Wydział Humanistyczny UMK, Kolegium Jagiellońskie – Toruńska Szkoła Wyższa. Inne placówki edukacyjne to: Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz OPP Dom Harcerza. Działalność opiekuńczo-wychowawczą prowadzi m.in. Świetlica Środowiskowa „Dzieciom Starówki”.

Na terenie Starego Miasta działa bardzo dużo instytucji prowadzących działalność kulturalną, są to m.in.: Teatr Baj Pomorski, Teatr im. Wilama Horzycy, Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny, Teatr Impresaryjny Afisz, Muzeum Okręgowe ze swoimi licznymi oddziałami (m.in. Domem Mikołaja Kopernika, Muzeum Historii Torunia w Domu Eskenów, Muzeum Podróżników, Muzeum Toruńskiego Piernika czy Muzeum Sztuki Dalekiego Wschodu w Kamienicy „Pod Gwiazdą”), Muzeum Etnograficzne, Żywe Muzeum Piernika, Muzeum Diecezjalne, Muzeum Uniwersyteckie UMK, Interaktywne Muzeum Witraży Nisza, Muzeum Zabawek i Bajek, Dom Legend Toruńskich, Centrum Kultury Dwór Artusa, Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu, Centrum Kultury Zamek Krzyżacki, Młodzieżowy Dom Kultury, filia Książnicy Kopernikańskiej, Biblioteka Pedagogiczna, Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury, Centrum Kulturalno-Kongresowe Jordanki Sp. z o.o., Toruńska Orkiestra Symfoniczna, Fundacja TUMULT, Planetarium, Orbitarium i Geodium, Galeria Sztuki Wozownia, Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka, Galeria Malarstwa Maya, Galeria Dom Muz, Galeria Na Piętrze, Galeria Pro Arte, Galeria Roka.

Wśród głównych funkcji, jakie pełni obecnie Stare Miasto, można wymienić:

- turystyczne,
- kulturalne o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym,

⁵Program Rewitalizacji Miast. Opracowanie eksperckie; wrzesień 2014 ; s. 220

- rekreacyjne – rola „pasażu spacerowego” nadbrzeży Wisły (Bulwaru Filadelfijskiego) z możliwością rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych szlaku wodnego rzeki Wisły,
- gospodarcze – ze względu na skupienie działalności handlowej i usługowej,
- administracyjne – ulokowane są tu instytucje samorządowe i publiczne,
- transportowe – rozwijany jest zintegrowany system transportu publicznego.

Sfera infrastrukturalna

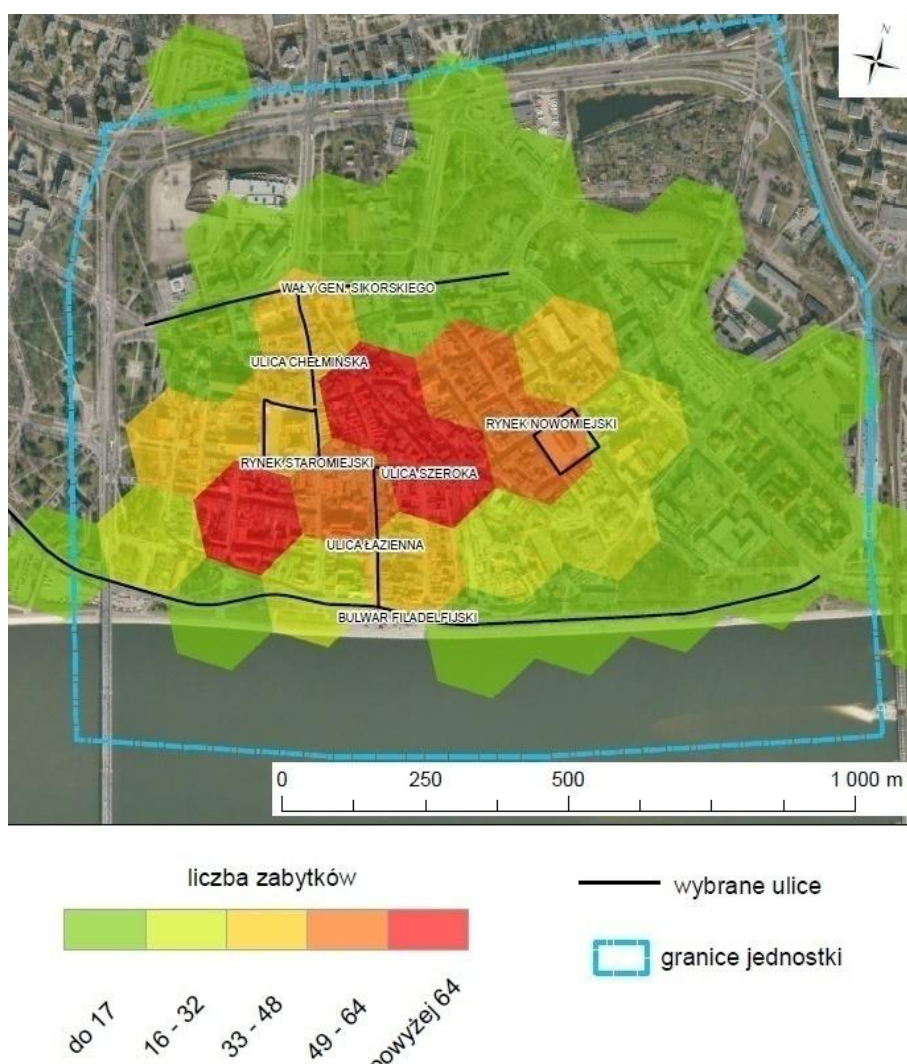
Stan techniczny budynków jest jednym z wyznaczników stopnia zdegradowania infrastrukturalnego danego obszaru. Poddano analizie budynki, których stan techniczny ogranicza lub uniemożliwia ich właściwe użytkowanie, gdyż pozwala to określić stopień zdegradowania określonej jednostki strukturalnej. Na terenie Starego Miasta problem ten jest bardzo widoczny. Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru wynosi 2,72 (przy średniej dla miasta 0,48).

Na obszarze Starego Miasta znajduje się cenny pod względem historycznym i architektonicznym Zespół Staromiejski, ograniczony ulicami: al. św. Jana Pawła II, Wały gen. W. Sikorskiego, ul. L. Szumana, ul. Warszawska, Wola Zamkowa i Bulwar Filadelfijski. W 1952 r. teren ten został wpisany do rejestru zabytków. Pochodzący z XIII wieku Zespół Staromiejski został również uznany w 1994 r. za Pomnik Historii oraz wpisany w 1997 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO.

Stare Miasto to obszar największego nagromadzenia zabytków w mieście – niemal połowa budynków wpisana jest do Gminnej Ewidencji Zabytków (46,62%), a 248 budynków to obiekty zabytkowe wpisane indywidualnie do rejestru zabytków (to 2/3 wszystkich budynków tej klasy w mieście). Większość budynków pełni funkcje mieszkalne. Obserwowana jest dekapitalizacja budynków – w złym stanie technicznym jest ponad 124 budynków, w tym 35 z nich objętych jest nakazem rozbiórki, opróżnienia lub zabezpieczenia ze względu na stan techniczny.

Istotną kwestią w sferze infrastrukturalnej na obszarze Starego Miasta jest duża liczba obiektów zabytkowych. Wskaźnik dotyczący udziału obiektów zabytkowych znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków na obszarze Starego Miasta przyjął wartość 46,62%, przy średniej dla gminy 9,03%. Wskaźnik ten przyjął wartość najwyższą spośród wszystkich jednostek urbanistycznych Torunia. Bardzo wysoka wartość

historyczna budynków i całego obszaru, pociąga za sobą konieczność remontów i utrzymania zabytków w dobrym stanie. Wiele kamienic na obszarze Starego Miasta wymaga modernizacji w zakresie remontu części wspólnych. Istotnym problemem jest niska jakość mieszkań w zabytkowych kamienicach oraz degradacja zabytkowych budynków, przede wszystkim będących własnością prywatną.

Rycina 16. Liczba obiekty zabytkowych na terenie Starego Miasta

Źródło: opracowanie własne

Gmina Miasta Toruń zrealizowała inwestycje polegającą na budowie podziemnych pojemników na odpady na Starówce, które są doskonałą alternatywą dla tradycyjnego systemu gromadzenia odpadów komunalnych (zwarta zabudowa toruńskiej starówki utrudnia, a czasem nawet uniemożliwia ich zastosowanie). Podziemne pojemniki przeznaczone są dla posesji zamieszkałych. Wygląd kiosków wrzutowych został uzgodniony

z Miejskim Konserwatorem Zabytków. Podziemne pojemniki na odpady są estetyczne, nie wydobywają się z nich nieprzyjemne zapachy, a gromadzone odpady nie są roznoszone przez ptaki czy gryzonie.

Lokalne potencjały podobszaru Stare Miasto:

- bardzo wysoka wartość historyczna budynków i całego obszaru,
- pełnienie ważnych funkcji turystycznych,
- łączenie istotnych funkcji (m.in. administracyjnych, transportowych),
- centrum kulturalne miasta – duża liczba wydarzeń kulturalnych,
- utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju działalności gospodarczej,
- zagospodarowanie opuszczonych i zdekapitalizowanych budynków lub niewykorzystywanych obecnie budynków na działania prospołeczne,
- możliwość wykorzystania ulokowanych na Starym Mieście placówek edukacyjnych na cele aktywizacji społecznej.

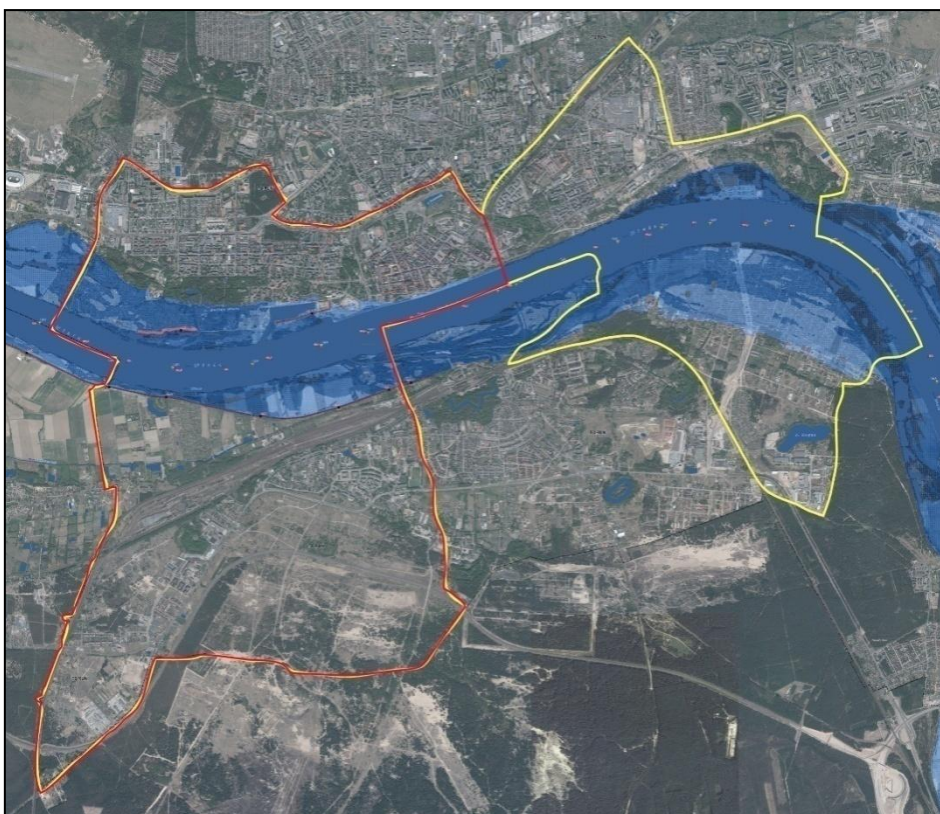
6.4. Zagrożenie powodziowe

Zjawiskiem w sferze środowiskowej wspólnym dla całego obszaru rewitalizacji (wszystkich trzech podobszarów) jest powódź. Wyznaczony obszar jest bowiem położony na terenie szczególnego zagrożenia powodzią, czyli na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (raz na 100 lat) oraz wysokie (raz na 10 lat). Poza tym, obszar rewitalizacji obejmuje również tereny o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 500 lat). Zasięg tych powodzi został określony na mapach zagrożenia powodziowego Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, poniżej zamieszczono ich fragmenty, dotyczące obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (jednostka Grębocin nie jest uwzględniona, bowiem ze względu na swoje położenie w oddaleniu od brzegów Wisły nie jest ona objęta zagrożeniem).

Rycina 17. Obszar wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 10 lat) a granice obszaru zdegradowanego (czerwona linia) i obszaru rewitalizacji (żółta linia)

Źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Hydroportal <http://mapy.isok.gov.pl>

Rycina 18. Obszar średniego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 100 lat) a granice obszaru zdegradowanego (czerwona linia) i obszaru rewitalizacji (żółta linia)

Źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Hydroportal <http://mapy.isok.gov.pl>

Rycina 19. Obszar niskiego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 500 lat) a granice obszaru zdegradowanego (czerwona linia) i obszaru rewitalizacji (żółta linia)

Źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Hydroportal <http://mapy.isok.gov.pl>

Na tej podstawie oszacowano poziom ryzyka powodziowego i negatywne konsekwencje dla ludności (w postaci map ryzyka powodziowego), wraz z szacunkową liczbą ludności zagrożonych powodzią. Dla jednostek miasta stanowiących podobszary rewitalizacji, w przypadku wystąpienia największej, najbardziej ekstremalnej powodzi (o prawdopodobieństwie raz na 500 lat) wartości te wnoszą: Bydgoskie Przedmieście - 125 osób zamieszkujących w pobliżu ul. Rybaki, Stare Miasto – 7 osób, w jednostce Podgórz brak zagrożenia dla osób. Ryzyko to nakłada obowiązek stosowania obowiązujących przepisów odrębnych i jest uwzględniane we wszystkich projektach i inwestycjach przewidzianych do realizacji na tych terenach.

6.5. Badanie społeczne mieszkańców obszaru

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki badania empirycznego przeprowadzonego w ramach pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji w Toruniu, które zostało przeprowadzone w dniach 2-14 września 2016 roku. Raport z badania stanowił materiał pomocniczy przy analizie sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji. W badaniu

zastosowano: analizę danych zastanych, wywiady kwestionariuszowe z mieszkańcami (oraz przedstawicielami firm i instytucji umiejscowionych w danej jednostce urbanistycznej), mapowanie behawioralne, mini-fokus z liderami lokalnymi oraz spacer badawczy (badanie przestrzeni). W badanie zaangażowano mieszkańców, lokalnych liderów, reprezentantów Rad Okręgów, Rady Miasta Torunia, Lokalnej Grupy Działania „Dla Miasta Torunia” oraz organizacji pozarządowych. W wyniku badań opisano wskazane tereny pod kątem problemów, zjawisk negatywnych, potencjałów, potrzeb rozwojowych i potrzeb mieszkańców.

Badanie to było również formą wypełnienia ustawowego obowiązku. Rewitalizacja jako proces kompleksowych przemian realizowanych w interesie mieszkańców i w ścisłym porozumieniu z interesariuszami rewitalizacji, wymaga włączenia mieszkańców na każdym etapie opracowania programu. Powyższe wynika z art. 5.2. ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym: „Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, o których mowa w ust. 1, polegają w szczególności na: 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami (...)”.

**Tabela 16. Problemy społeczne, które powinny być usunięte w pierwszej kolejności
opinie mieszkańców (procent odpowiedzi)***

Rodzaj problemu	Bydgoskie Przedmieście	Podgórz	Stare Miasto
Alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie	60,7	8,9	87,3
Bezpieczeństwo mieszkańców	91,9	35,1	54,7
Chuligaństwo, wandalizm, przestępczość	68,8	25,6	81,8
Dostęp do infrastruktury publicznej	16,8	33,9	5,5
Dostęp do możliwości kształcenia dzieci i dorosłych	5,8	33,9	13,8
Dostęp do pracy i warunki pracy	52	64,9	60,2
Możliwość korzystania z oferty kulturalnej/imprez	20,2	57,7	2,2
Możliwość zagospodarowania czasu wolnego	23,1	34,5	2,2
Niska atrakcyjność dla turystów	58,4	50,6	5
Słaba integracja lokalnej społeczności	9,2	8,9	16
Warunki do prowadzenia własnej firmy	29,5	47,6	39,8
Warunki mieszkaniowe	26,6	44,6	50,8
Wykluczenie społeczne różnych grup	5,2	6,5	35,9

*nie sumuje się do 100, ponieważ można było udzielić więcej niż 1 odpowiedź

Źródło: Program Rewitalizacji Torunia. Raport z badania; Monika Kwiecińska-Zdrenka; wrzesień 2016

**Tabela 17. Problemy techniczne, które powinny być usunięte w pierwszej kolejności
opinie mieszkańców (procent odpowiedzi)***

Rodzaj problemu	Bydgoskie Przedmieście	Podgórz	Stare Miasto
Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych	14	7,2	29,3
Czystość przestrzeni	24,4	18,1	28,7
Dostęp do łączów internetowych	44,2	27,1	1,1
Ilość boisk, placów zabaw	14,5	25,3	72,4
Ilość ścieżek rowerowych	37,2	51,8	16
Ilość terenów zielonych i spacerowych	12,8	58,4	13,8
Liczba obiektów handlowych i usługowych	1,7	1,2	0,6
Liczba obiektów publicznych (przychodnie, urzędy)	2,9	15,7	6,1
Słaba komunikacja	11	4,8	3,9
Stan dróg i chodników	37,2	29,5	49,2
Stan terenów zieleni i rekreacyjnych	39	45,8	77,3
Stan zabytków	59,9	30,7	8,3
Zanieczyszczenie środowiska (czystość powietrza)	14	6,6	5,5
Zdewastowane i opuszczone tereny	54,7	57,8	54,1
Zły stan techniczny budynków	73,3	53,6	80,1
Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych	14	7,2	29,3

**procent nie sumuje się do 100, ponieważ można było udzielić więcej niż 1 odpowiedź*

Źródło: Program Rewitalizacji Torunia. Raport z badania; Monika Kwiecińska-Zdrenka; wrzesień 2016

7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzonej interwencji

Wizja podobszaru rewitalizacji jest sporządzana w celu przedstawienia opisu stanu po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych. Przedstawia koncepcję PRT z uwzględnieniem szczegółowych założeń zaplanowanej interwencji oraz przedstawia stan, który będzie miał miejsce po zakończeniu rewitalizacji i częściowej likwidacji lub ograniczeniu zdiagnozowanego stanu kryzysowego. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę ogólną wraz z identyfikacją problemów głównych, delimitację oraz wyniki diagnozy szczegółowej, sformułowano szeroką wizję każdego z podobszarów rewitalizacji.

Działania zmierzające do poprawy stanu kryzysowego Bydgoskiego Przedmieścia w pierwszej kolejności skupią się na zdiagnozowanym specyficznym problemie tego podobszaru, tj. zaawansowanym procesie starzenia się społeczeństwa. Wyraża się on dużym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym - niesamodzielnych, bezradnych, z niepełnosprawnościami, mających problemy z poruszaniem i przemieszczaniem się. Problem wynika m.in. ze zmiany struktury demograficznej, zmiany stylu życia młodszego pokolenia, jego większej mobilności, porzucaniem rodzinnego miejsca zamieszkania, niedostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób starszych i nie w pełni sprawnych, niedostatecznie atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego. Skutkuje to poczuciem osamotnienia osób starszych, wycofaniem z życia społecznego, dezintegracją międzypokoleniową, niewystarczającą opieką nad osobami potrzebującymi. W celu zniwelowania tego problemu przewiduje się objęcie osób w wieku poprodukcyjnym pakietem działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu, m.in. poprzez promowanie i rozwijanie inicjatyw społecznych aktywizujących i integrujących osoby zagrożone wykluczeniem, zachęcające do wyjścia z domu i udziału w życiu lokalnej społeczności. Dla realizacji tych działań społecznych niezbędnym będzie dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych (często nie w pełni sprawnych). Oprócz obiektów architektonicznych pomyślano również o przestrzeni publicznej i półpublicznej, o istotnej roli Parku Miejskiego w procesie rewitalizacji tego podobszaru, otoczeniu szkół, o zastosowaniu udogodnień i nawierzchni sprzyjających płynnemu i bezproblemowemu przemieszczaniu się. Aby poprawić stan przestrzeni publicznych i terenów zieleni, wdrożone zostaną przedsięwzięcia polegające m.in. na rekultywacji parków, adaptacji ogólnodostępnej przestrzeni przyszkolnej na cele sportowe

i rekreacyjne, pozwalające mieszkańcom spędzać czas wolny poza domem, tym samym integrując ich i budując poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania.

Działania zmierzające do poprawy stanu kryzysowego Podgórza w pierwszej kolejności skupią się na zdiagnozowanym specyficznym problemie tego podobszaru, tj. wysokiej liczbie bezrobotnych kobiet, wyrażanym poprzez wysoki udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na podobszarze. Brak zatrudnienia spowodowany na przykład niepełnosprawnością, niskim wykształceniem, brakiem kwalifikacji zawodowych, zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia innych negatywnych zjawisk społecznych dotyczących mieszkańców tej jednostki urbanistycznej (ubóstwo, niezaradność w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia, dziedziczenie biedy, zagrożenie wykluczeniem społecznym, wyższe ryzyko pojawienia się zaległości czynszowych, które w przyszłości skutkują problemem nakazów eksmisyjnych). Obecnie najbardziej niepokojącym problemem jest bezrobocie dotyczące kobiety, które ściśle wiąże się zarówno z długim czasem pozostawania poza rynkiem pracy, jak i bezrobociem występującym wśród osób młodych. W celu poprawy tej sytuacji zachodzi potrzeba aktywizacji bezrobotnych, z naciskiem na problem bezrobotnych kobiet (nieaktywnych zawodowo, zagrożonych zjawiskiem ubóstwa oraz wykluczenia społecznego) poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia w oparciu o zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające powrót na rynek pracy. Będą to m.in. szkolenia, doradztwo oraz integrację środowiskową (treningi komunikacji interpersonalnej, treningi umiejętności i kompetencji społecznych, warsztaty wizażu i autoprezentacji, porady psychologiczne), a także aktywne włączenie społeczne realizowane w oparciu o interwencje aktywizacyjne. Bezrobotni z podobszaru Podgórz (z naciskiem na grupę docelową bezrobotnych kobiet) poprzez przedsięwzięcia zaprogramowane w PRT nabędą nowe oraz podwyższą dotychczasowe kwalifikacje zawodowe. Osoby pozostające bez zatrudnienia poprzez pogłębienie swoich umiejętności nabiorą pewności siebie, co w skutkach przyczyni się do zwiększenia motywacji do podjęcia pracy i zniweluje zdiagnozowany problem. Kolejnym działaniem w obrębie tego problemu Podgórza będzie aktywizacja młodych matek pozostających w domu z powodu konieczności wychowania dzieci lub sprawowania opieki nad innymi członkami rodziny. W tej kwestii planuje się przeprowadzenie działań, których głównym celem będzie aktywizacja zawodowa połączona z przygotowaniem merytorycznym i psychologicznym. Równie ważnym aspektem tego przedsięwzięcia będzie integracja uczestniczek projektu w ramach swojej grupy oraz

integracja z pozostałymi mieszkańcami podobszaru. Planowanym rezultatem tego działania jest możliwość „wyjścia z domu”, która przełoży się na wzrost kompetencji społecznych oraz będzie bodźcem pobudzającym do dalszego działania, w tym zwiększenia szans na ekonomiczne uniezależnienie się.

Działania zmierzające do poprawy stanu kryzysowego trzech podobszarów będą skupione na rozwiązywaniu pozostałych problemów głównych - wspólnych dla każdego z nich. Pierwszym z nich jest problem niedostatecznej samowystarczalności ekonomicznej ludności, wyrażony poprzez wysoki udział osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. Jest to efektem bezrobocia, niezaradności, dziedziczenia złych wzorców, niskich kwalifikacji zawodowych, braku umiejętności poruszania się na rynku pracy, nieumiejętności gospodarowania budżetem domowym. Brak środków do życia skutkuje mieszkaniem w substandardowych warunkach, postępującym poczuciem bezradności, narastającymi zaległościami czynszowymi, a w konsekwencji nakazami eksmisji. Nieuiszczanie opłat za mieszkanie, w tym składek na fundusz remontowy powoduje zaniechania prac bieżących przy budynku, pogarszającym się stanem technicznym nieruchomości, co ostatecznie prowadzi do decyzji o rozbiórce. Wysoki udział osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, bezrobocie oraz eksmisje to problemy i negatywne zjawiska które są mocno ze sobą powiązane. Osoby pozostające bez pracy pozbawione są dochodów. Brak lub ograniczone środki do życia implikują kolejne przeciwności losu związane z bezradnością życiową. Napędza to spiralę niepowodzeń, doprowadzając do efektu domina i dziedziczenia biedy (bezrobocie => ubóstwo => niezaradność życiowa => brak środków na czynsz i podstawowe potrzeby życiowe => narastające zadłużenie => pogarszający się standard życia, jak i stan techniczny nieruchomości => decyzje nakazujące rozbiórkę nieruchomości => eksmisje => ucieczka w alkohol => przestępstwa i wykroczenia, przemoc w rodzinie => brak możliwości zapewnienia dziecku odpowiednich warunków bytowych, sprzyjających rozwojowi fizycznemu, intelektualnemu => problemy wychowawcze => dziedziczenie ubóstwa => zaległości, złe wyniki w nauce => młodzież, o której nie wiadomo, w jakim stopniu spełnia obowiązek nauki => rezygnacja z edukacji => brak kompetencji i kwalifikacji utrudniających lub uniemożliwiających podjęcie pracy => bezrobocie => ubóstwo). W celu poprawy tej sytuacji planuje się szereg inicjatyw społecznych. Wiele z nich będzie mogło być zrealizowanych dopiero po przeprowadzeniu remontów i adaptacji, ponieważ gros organizacji

pozarządowych nie posiada swojej siedziby ani miejsca, w którym można by przeprowadzić zajęcia lub warsztaty. Są to m.in. przedsięwzięcia związane z adaptacjami (nierzadko zabytkowych obiektów) na cele społecznie użyteczne, polegające na utworzeniu nowych miejsc integracji, animacji kulturalnej, doradztwa, nieformalnej edukacji, podnoszenia kompetencji zawodowych, zatrudnienia itp. W tej sprawie podejmowana interwencja w pierwszej kolejności powinna uczyć mieszkańców samodzielności, w szczególności ekonomicznej, pozwolić na wyjście z kręgu wykluczenia bądź zagrożenia wykluczeniem społecznym, wpłynąć na podniesienie ich jakości życia, integrować lokalną społeczność oraz zniwelować prawdopodobieństwo popadnięcia w długi czynszowe. Poza specjalistyczną pomocą świadczoną przez jednostki organizacyjne gminy równie ważne są działania oddolne prowadzone przez organizacje pozarządowe działające na podobszarach rewitalizacji. W tego typu przypadkach działania powinny skupiać się na utworzeniu miejsc spotkań dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w sąsiedztwie obszarów charakteryzujących się występowaniem nasilonych negatywnych zjawisk społecznych. Celem tych działań jest m.in. budowanie poczucia „bycia” w społeczeństwie, łamanie barier, korzystanie z zajęć bez konieczności ponoszenia opłat oraz integracja społeczna (również osób w podeszłym wieku), która pozytywnie wpływa na podniesienie samooceny, umożliwienie spotkania osób borykających się z podobnymi trudnościami, a w dalszej kolejności zwiększenia ich szansy na wyjście z kręgu kultury ubóstwa. Jedną z niezaprzeczalnych przyczyn doprowadzających do problemu uzależnienia się od środowiskowej pomocy społecznej jest niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba, które mogą w konsekwencji prowadzić do wykluczenia z normalnego życia społecznego i zawodowego. To szczególna grupa osób niezaradnych życiowo, zagrożona wykluczeniem społecznym. W tym zakresie powinno podjąć się działania, których celem będzie zapobiegnięcie poczucia odizolowania społecznego tych osób. W tym celu należy podjąć działania mające na celu wzrost samodzielności i zaradności życiowej, oraz aktywności społecznej i ograniczenia bierności zawodowej osób z grupy docelowej. Objęcie nieodpłatnym systemem pomocy społecznej w zakresie wsparcia psychologicznego oraz rehabilitacji wpłynie na podniesienie jakości życia i ograniczenie skutków wykluczenia społecznego z tytułu choroby lub niepełnosprawności. Poza aktywizacją społeczną interwencja powinna skupić się na nabywaniu kompetencji społecznych niezbędnych do prowadzenia maksymalnie samodzielnego życia, wzrostu świadomości na temat własnych

możliwości, co w konsekwencji przyczyni się do zmniejszenia poziomu głównego problemu uzależnienia od systemu opieki społecznej.

Kolejnym problemem wspólnym dla wszystkich trzech podobszarów jest problem niskiego standardu budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych, wyrażony poprzez dużą liczbą budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru. Z zakresu potrzeb infrastrukturalnych wymagane są działania remontowe, które przyczynią się do polepszenia stanu technicznego budynków obecnie zdegradowanych, polepszenia stanu substancji zabytkowej (zarówno w przypadku nieruchomości wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków, jak i znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków). Zły stan infrastruktury (w tym mieszkaniowej), skutkuje w niektórych przypadkach decyzjami nakazującymi ich rozbiórkę. W wielu miejscach infrastruktura nie jest przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wśród nieruchomości znajdują się takie, które obecnie stoją puste i niewykorzystane. Przyczyną jest głównie brak środków na podjęcie kosztownego remontu, w tym termomodernizacji lub adaptacji na nowe cele. Decyzje o nakazie rozbiórki podejmowane są w przypadku dużych zaniechań remontowych, które są wynikiem braku środków na comiesięczne opłaty eksploatacyjne oraz składki remontowe. Najczęstszymi konsekwencjami nieuiszczania przez mieszkańców opłat są zaległości czynszowe, które w dalszej perspektywie czasowej kumulują się w postaci długów prowadzących do eksmisji, obniżania się standardu życia, coraz większego podupadania technicznego infrastruktury, a w najbardziej pesymistycznym scenariuszu do znacznych zniszczeń obiektów. W wyniku realizacji projektów z zakresu remontu części wspólnych budynków wielorodzinnych budynki mieszkalne zostaną wyremontowane. Poprawie ulegnie efektywność energetyczna budynków, w których prowadzone będą prace termomodernizacyjne. Poprawi się stan powietrza atmosferycznego oraz ograniczy się tzw. niska emisja. Dzięki polepszeniu warunków technicznych budynków mieszkalnym podniesie się standard zamieszkania i jakości życia mieszkańców. Jednym z elementów procesu rewitalizacji są adaptacje budynków na cele społecznie użyteczne.

Działania mają na celu zniwelowanie lub chociaż zahamowanie dalszej degradacji infrastruktury mieszkaniowej, która pozostaje w ściślejszej relacji z problemami społecznymi

ludności ją zamieszkującej. Badania dowodzą⁶, że działania w infrastrukturę, zwłaszcza w mieszkaniową mają duży wpływ na zachowanie ludzi zamieszkujących zdegradowaną przestrzeń, na ich samopoczucie i problemy z którymi się borykają. Już samodzielna decyzja wspólnoty mieszkaniowej o remoncie nieruchomości jest inicjatywą oddolną, wyrazem współodpowiedzialności za miejsce, w którym żyją. Ludzie zamieszkujący zniszczone budynki nierzadko wstydzą się przed innymi (sąsiadami, rodziną, znajomymi) swoich warunków lokalowych. Skutkiem tego jest izolowanie się i poczucie wykluczenia ze społeczeństwa. Konsekwencją izolowania natomiast – niska aktywność, brak integracji społecznej i narastająca skala problemów. W sytuacji ograniczonego kontaktu z innymi, mieszkańcy nie mają możliwości zapoznania się z odmiennymi wzorcami funkcjonowania, powielają więc często mechanizmy, które doprowadziły ich do problemów ekonomicznych i społecznych (zmuszeni są korzystać ze środowiskowej pomocy społecznej, w rodzinach dochodzi do zaniedbań wychowawczych, przemocy wynikającej m.in. z nadużywania substancji psychoaktywnych). W ten sposób następne generacje żyjące w substandardowych warunkach dotykane są kolejnymi problemami społecznymi oraz dziedziczą wielopokoleniowo ubóstwo. Aby to przerwać, należy zacząć m. in. od remontów części wspólnych wielorodzinnych kamienic mieszkalnych. Jedna zmiana jest w stanie zachęcić do kolejnych, podejmowanych przez osoby z najbliższego otoczenia modernizowanej nieruchomości. W efekcie proces, który rozpoczyna się na małą skalę, rozrasta się stopniowo. Co więcej, im bardziej zaawansowany jest dany proces, tym trudniej go zatrzymać – oznacza to trwałą pozytywną zmianę społeczną, polegającą na budzeniu współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania.

Ostatnim problemem wspólnym dla wszystkich trzech podobszarów jest problem niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej mieszkańców, wyrażony poprzez dużą liczbę osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze. Problem ten pozostaje w ścisłej korelacji ze wszystkimi wcześniej wymienionymi problemami głównymi. Niewystarczające środki na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych skutkują mieszkaniem w substandardowych warunkach, narastającymi należnościami czynszowymi, a w konsekwencji nakazami eksmisji. Planuje się włączyć mieszkańców w inicjatywę, dzięki którym podejmą oni próby wydostania się ze spirali zadłużenia, oraz

⁶ George Kelling, Catherine Coles, „*Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*”, 1982

poprawią swoją sytuację finansową poprzez podjęcie zatrudnienia, przez co problem związany z wysokim udziałem eksmisji będzie hamowany i niwelowany. Powyższy problem związany jest bezpośrednio z kwestią bezrobocia i ubóstwa. Bezrobocie, ubóstwo i eksmisje to czynniki kryzysowe, pomiędzy którymi zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. Osoby pozostające bez pracy pozbawione są dochodów. Brak lub ograniczone środki do życia implikują kolejne przeciwności losu związane z bezradnością życiową. W konsekwencji prowadzi to do wykluczenia społecznego mieszkańców. Wykluczenie społeczne wykracza poza brak środków pieniężnych i zasobów materialnych, gdyż dotyczy ono braku możliwości uczestniczenia w wielu aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego czy kulturalnego. Bezrobotni mieszkańcy dzięki podniesieniu kwalifikacji zawodowych, korzystaniu z oferty poradnictwa zawodowego w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych nabędą nowe kwalifikacje, co docelowo pozwoli im na podjęcie pracy. Zaplanowana interwencja powinna skutkować aktywizacją zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji. Koniecznym jest zapewnienie możliwości uczestnictwa w nieodpłatnych szkoleniach i warsztatach, w tym projektach umożliwiających bezrobotnym i biernym zawodowo osobom rozpoczęcie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej. W konsekwencji powyższych działań mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą w coraz mniejszym stopniu korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Bezrobotni objęci wsparciem zwiększą swoją motywację do podjęcia zatrudnienia, podniosą poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości. Problem niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej mieszkańców jest złożony, trudny do zniwelowania oraz ściśle powiązany z innymi zjawiskami negatywnymi i problemami głównymi, dlatego cała interwencja zaplanowana w ramach PRT (rozpatrywana łącznie) będzie bezpośrednio i pośrednio wpływać na jego niwelację.

W wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji, na Bydgoskim Przedmieściu poprawie ulegnie sytuacja osób w wieku poprodukcyjnym. Stworzenie oferty dopasowanej do tej grupy osób przyczyni się do przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Natomiast na Podgórzu interwencja w szczególności dotyczyć będzie osób bezrobotnych, z naciskiem na bezrobotne kobiety, osoby młode i osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Stworzenie placówek czy organizacja wydarzeń niosących pomoc tej grupie osób przyczyni się do zwiększenia ich szans na powrót na rynek pracy, m.in. poprzez możliwość podniesienia swoich kwalifikacji, poradnictwo zawodowe, stałą współpracę z trenerami prowadzącymi zajęcia aktywizacyjne. Na wszystkich podobszarach poprawie ulegnie sytuacja osób

wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa (dużej liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej) i innych problemów będących jego przyczyną (np. niezaradność, dziedziczenie złych wzorców, niskie kwalifikacje zawodowe, brak umiejętności poruszania się po rynku pracy) lub skutkiem (np. niezaradność życiowa, narastające zadłużenia, eksmisje, pogarszający się standard życia). Bezrobotni mieszkańcy dzięki podniesieniu kwalifikacji zawodowych, korzystaniu z oferty poradnictwa zawodowego podejmą pracę i w coraz mniejszym stopniu korzystać będą ze świadczeń pomocy społecznej. Bezrobotni objęci wsparciem zwiększą swoją motywację do podjęcia zatrudnienia, podniosą poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości. Dzieci i młodzież będą miały dostęp do szerokiej oferty wsparcia w zakresie zdobywania wiedzy, podnoszenia kompetencji i rozwijania zainteresowań. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaprocentuje ograniczeniem ubóstwa, mniejszym uzależnieniem ekonomicznym od systemu pomocy społecznej, zwiększeniem aktywności indywidualnej i poczuciem odpowiedzialności za swoje życie oraz przekonaniem mieszkańców obszaru rewitalizacji o możliwości poprawy swojej sytuacji. W szczególności dotyczy to rodzin: z jednej strony zostaną podjęte kroki mające na celu zwiększenie wiedzy i świadomości opiekunów dzieci oraz ich sytuacji życiowej, z drugiej strony zwiększy się nieodpłatna oferta dla dzieci, które do tej pory nie miały możliwości zagospodarowania czasu wolnego. Dodatkowym efektem powinno być zahamowanie zjawiska dziedziczenia biedy i przekazywania z pokolenia na pokolenie wzorców życiowych przyczyniających się do zwiększenia niezaradności życiowej. Podjęcie działań skierowanych do dzieci i młodzieży wpływających na edukację nieformalną i zagospodarowanie czasu wolnego będzie miało charakter prewencyjny. Niepodejmowanie tego typu działań skutkować może w przyszłości włączeniem tych osób w krąg uzależnionych od środowiskowej pomocy społecznej. Zjawisko wykluczenia społecznego wynikające z problemu uzależnienia od środków pomocy społecznej będzie konsekwentnie niwelowane. Istotnym będzie również podjęcie działań ukierunkowanych na zapobieganie wpadania mieszkańców w zaległości czynszowe, dzięki czemu zmniejszy się zagrożenie objęcia wyrokami eksmisyjnymi.

W kwestiach infrastrukturalnych będzie można dostrzec mniejszą liczbę zdegradowanych obiektów, również tych zabytkowych. Miejsca, które obecnie są niedostępne dla mieszkańców ze względu na ich zły stan techniczny lub niezagospodarowanie (w tym tereny zieleni), staną się atrakcyjną przestrzenią integrującą mieszkańców podobszaru

rewitalizacji i budującą poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania. Podwórza i okolice budynków mieszkalnych zostaną wyremontowane przyczyniając się do likwidacji barier społecznych skutkujących zjawiskiem wykluczenia. Pojawią się zagospodarowane nowe przestrzenie publiczne, które będą przyjazne i atrakcyjne dla mieszkańców. Przestrzeń publiczna ulegnie ożywieniu, powstaną w niej miejsca spotkań, dzięki czemu umocni się poczucie wspólnoty.

8. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

Przeprowadzona diagnoza ogólna wskazała na występowanie pięciu problemów głównych: czterech w sferze społecznej (zaawansowanie procesu starzenia się, niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna, wysoka liczba bezrobotnych kobiet, niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna) oraz jednego w sferze infrastrukturalnej (niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej). W ramach każdego z problemów głównych zidentyfikowano grupę (często wzajemnie nakładających się) negatywnych zjawisk społecznych - każdy problem główny łączy się z nimi bezpośrednio lub pośrednio. Chcąc zniwelować lub zahamować rozwój problemów głównych, należy skierować w pierwszej kolejności interwencję zapobiegającą przyczynie występowania rozpoznanych dysfunkcji. Wśród wskazanych negatywnych zjawisk, znaczna ich część stanowi formalnie uznane przyczyny udzielania pomocy społecznej w ramach systemów publicznych (jak wskazano w Tab. 13, 14, 15), natomiast pozostałą część można uznać za nieformalne przyczyny udzielania tej pomocy. Dlatego, aby skierować interwencję do źródła problemu, przy jej projektowaniu (w formie celów, kierunków działań, przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych) uwzględnia się wskazane negatywne zjawiska bezpośrednio lub pośrednio powiązane z problemami głównymi. Przykładowo, problemu „zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa” nie zlikwiduje się zmniejszając udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze. Miasto nie ma narzędzi wpływających na procesy demograficzne o takim charakterze i tak rozległej skali, dlatego w tym przypadku należy podjąć w pierwszej kolejności kroki prowadzące do podniesienia standardu życia seniorów, najliczniejszej grupy wiekowej na Bydgoskim Przedmieściu. Innym przykładem problemu głównego jest „liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze”. Nierealnym jest bezpośrednie ograniczenie wyroków eksmisyjnych, ale poprawa warunków materialnych mieszkańców poprzez zwiększenie szans na zatrudnienie już tak. Można zatem założyć, że wpływając pozytywnie na bezrobocie i tym samym polepszając sytuację ekonomiczną osób zagrożonych wyrokami eksmisyjnymi, pośrednio ograniczy się liczbę eksmisji. Na tej podstawie uznaje się, że każde działanie wpływające pozytywnie na ograniczenie wskazanego negatywnego zjawiska, jednocześnie jest działaniem ograniczającym jeden bądź więcej problemów głównych.

Wskazane problemy główne były też czytelną przesłanką co do wyboru wskaźników delimitujących obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany – wskaźniki te są wprost do nich odniesione. W dalszej kolejności, zachowując konsekwencję i logikę całej interwencji w ramach PRT, zdefiniowano dwa cele rewitalizacji, skoncentrowane na zniwelowaniu problemów i towarzyszących im negatywnych zjawisk:

1. „Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, który obejmuje swoją interwencją wyłącznie sferę społeczną.

W jego ramach wyznacza się dwa kierunki działań:

- 1.1. „Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji”, odnoszący się do problemu głównego zaawansowanego procesu starzenia się społeczeństwa;

- 1.2. „Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, odnoszący się do problemu głównego niedostatecznej samowystarczalności ekonomicznej ludności.

2. „Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji”, który obejmuje sferę społeczną i infrastrukturalną.

W jego ramach wyznacza się dwa kierunki działań:

- 2.1. „Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych”, odnoszący się do dwóch problemów głównych wysokiej liczby bezrobotnych kobiet oraz niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej mieszkańców;

- 2.2. „Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym”, odnoszący się do problemu głównego niskiego standardu budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych.

Kolejnym poziomem programowania interwencji są przedsięwzięcia, ściśle powiązane ze zdefiniowanymi kierunkami działań. W ramach celu nr 1 wskazano następujące przedsięwzięcia: 1.1.1. „Aktywizacja seniorów”, 1.1.2. „Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji”, 1.2.1. „Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami”, 1.2.2. „Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi”. W ramach celu nr 2 wskazano: 2.1.1. „Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet”, 2.1.2. „Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji”, 2.2.1. „Działania aktywizujące

poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji”, 2.2.2. „Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych”. Do każdego z przedsięwzięć wskazano również dedykowane im projekty społeczne (wiodące) i infrastrukturalne (uzupełniające).

Rezultaty podjętej interwencji badane będą za pomocą proponowanych wskaźników oddziaływania, wraz z ich wartościami docelowymi:

- Liczba seniorów objętych specjalistycznym wsparciem;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej;
- Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze;
- Liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze;
- Udział budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru.

Za rok bazowy przyjęto rok 2015 (z tego okresu pochodzą dane, którymi posłużono się podczas delimitacji), rokiem docelowym jest rok 2023 - to cezura czasowa określająca moment osiągnięcia założonych wskaźników oddziaływania.

Poniżej zamieszczono schemat całej interwencji PRT, pozwalający na zaobserwowanie wszelkich zależności pomiędzy poszczególnymi elementami programu, jak również kolejności przeprowadzonych działań i całej logiki, prowadzącej od problemów głównych aż do poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Proces rewitalizacji dopełniają uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 18. Schemat interwencji PRT wobec obszaru rewitalizacji i jej poszczególne elementy

Diagnoza ogólna				
Problemy główne				
sfera społeczna				sfera techniczna
I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa	II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności	III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet	IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców	V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych
Negatywne zjawiska (bezpośrednio lub pośrednio powiązane z problemami głównymi)				
1. samotność, niezaradność; 2. niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego; 3. niedostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych, nie w pełni sprawnych (bariery architektoniczne, niedostateczna liczba obiektów małej architektury); 4. niski udział i zły stan terenów zieleni, terenów przy budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej; 5. izolacja społeczna, zaniechanie życia społecznego, niska aktywność społeczna, niski stopień integracji społecznej; 6. niepełnosprawność, choroby; 7. ubóstwo; 8. zaniedbania remontowe, niski standard życia, jako skutek braku środków na koszty związane z pracami budowlanymi.	9. bezrobocie, w tym długotrwałe; 7. ubóstwo; 5. izolacja społeczna, zaniechanie życia społecznego, niska aktywność społeczna, niski stopień integracji społecznej; 10. niezaradność zwłaszcza ekonomiczna i opiekuńczo-wychowawcza; 11. przestępczość i przemoc w rodzinie; 12. niekorzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej; 13. brak dostępnych punktów opieki z infrastrukturą towarzyszącą; 14. dziedziczenie biedy; 6. niepełnosprawność, choroby; 8. zaniedbania remontowe, niski standard życia, jako skutek braku środków na koszty związane z pracami budowlanymi; 15. zadłużenie (zaleganie z opłatami za mieszkanie i koszty eksploatacyjne); 16. wykluczenie osób, które odbyły karę więzienną, osób opuszczających pieczę zastępczą; 17. podwyższone ryzyko	18. uzależnienie ekonomiczne od partnera życiowego; 14. dziedziczenie biedy; 10. niezaradność zwłaszcza ekonomiczna i opiekuńczo-wychowawcza; 11. przestępczość i przemoc w rodzinie; 19. niedostateczna oferta skierowana do dzieci i młodzieży zapewniających opiekę i dostęp do edukacji nieformalnej; 20. niewystarczająca liczba instytucji zapewniających nieodpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, umożliwiającą spędzanie czasu wolnego; 21. zadłużenie (zaleganie z opłatami za mieszkanie i koszty eksploatacyjne); 7. ubóstwo; 5. izolacja społeczna, zaniechanie życia społecznego, niska aktywność społeczna, niski stopień integracji społecznej; 22. niewystarczające kwalifikacje zawodowe i brak umiejętności poruszania się na rynku pracy;	9. bezrobocie, w tym długotrwałe; 7. ubóstwo; 23. niski standard i złe warunki techniczne zasobów mieszkaniowych; 10. niezaradność zwłaszcza ekonomiczna i opiekuńczo-wychowawcza; 5. izolacja społeczna, zaniechanie życia społecznego, niska aktywność społeczna, niski stopień integracji społecznej; 17. podwyższone ryzyko wypadania dzieci i młodzieży z systemu edukacyjnego; 19. niedostateczna oferta skierowana do dzieci i młodzieży zapewniających opiekę i dostęp do edukacji nieformalnej; 20. niewystarczająca liczba instytucji zapewniających nieodpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, umożliwiającą spędzanie czasu wolnego; 11. przestępczość i przemoc w rodzinie; 21. zadłużenie	3. niedostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych, nie w pełni sprawnych (bariery architektoniczne, niedostateczna liczba obiektów małej architektury); 4. niski udział i zły stan terenów zieleni, terenów przy budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej; 8. zaniedbania remontowe, niski standard życia, jako skutek braku środków na koszty związane z pracami budowlanymi; 24. zły stan zachowania substancji zabytkowej; 5. izolacja społeczna, zaniechanie życia społecznego, niska aktywność społeczna, niski stopień integracji społecznej; 1. samotność, niezaradność; 2. niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego.

	wypadania dzieci i młodzieży z systemu edukacyjnego; 19. niedostateczna oferta skierowana do dzieci i młodzieży zapewniających opiekę i dostęp do edukacji nieformalnej; 20. niewystarczająca liczba instytucji zapewniających nieodpłatne zajęcia dla dzieci i młodzieży z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, umożliwiającą spędzanie czasu wolnego; 4. niski udział i zły stan terenów zieleni, terenów przy budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej; 2. niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego; 1. samotność, niezaradność; 3. niedostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych, nie w pełni sprawnych (bariery architektoniczne, niedostateczna liczba obiektów małej architektury).	8. zaniedbania remontowe, niski standard życia, jako skutek braku środków na koszty związane z pracami budowlanymi; 4. niski udział i zły stan terenów zieleni, terenów przy budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej;	(zaleganie z opłatami za mieszkanie i koszty eksploatacyjne).	
Wskaźniki służące do wyznaczenia obszaru zdegradowanego				
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	Liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru
Wyznaczenie obszaru rewitalizacji				
Diagnoza szczegółowa obszaru rewitalizacji				
Wizja obszaru rewitalizacji				
Cele rewitalizacji				

1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Kierunki działań			
1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych	2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym
Przedsięwzięcia			
1.1.1. Aktywizacja seniorów		2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	
Nr projektów: 1,2,3,4,42,82,83,84,85,86		Nr projektów: 31,32,33,34	
1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji		2.1.2.Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Nr projektów: 5,7,8,9,10,11,12,30,89,90,94		Nr projektów: 3,35,36,37,95,96,97	
1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami		2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	
Nr projektów: 17,19,20		Nr projektów: 46,47,48	
1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi		2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	
Nr projektów: 21,22,23,24,25,28,29,38,81,87,88,91,92,93		Nr projektów: 49,52,53,54,55,60,65,69,72,73,76,77,79,98	
Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne (numer)			
1,2	3	4,5	-
Wskaźniki oddziaływania			
2015			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej – 10,3%	Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze – 52,6%	Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze – 6,8%	Liczba obiektów (budynków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remonotowymi i adaptacyjnymi – 0
2023			
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej – 9,6%	Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze – 50,7%	Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze – 6,7%	Liczba obiektów (budynków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remonotowymi i adaptacyjnymi – 27

Źródło: opracowanie własne

9. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Na liście głównych projektów rewitalizacyjnych znajduje się 65 projektów, z czego 31 to projekty o charakterze infrastrukturalnym i 34 projektów o charakterze społecznym. Szacunkowa wartość całkowita wszystkich projektów wynosi 90 578 729,86 zł przy docelowej wartości dofinansowania 70 890 257,63 zł.

Projekty infrastrukturalne (24) planowane są do dofinansowania w ramach Poddziałania 6.4.1. RPO, ich łączna wartość wynosi 40 839 896,09 zł, zaś dofinansowanie z EFRR wynosi 28 747 920,33 zł oraz w ramach Poddziałania 6.1.2 RPO (7), ich łączna wartość to 7 331 239,05 zł, zaś dofinansowanie z EFRR wynosi 5 977 222,05 zł.

Spośród 24 projektów infrastrukturalnych przewidziane do realizacji w ramach Poddziałania 6.4.1. - 12 to przedsięwzięcia o charakterze zintegrowanym i 12 to projekty ze sfery mieszkalnictwa.

Dla 34 projektów społecznych szacunkowy koszt całkowity wynosi 42 407 593,72 zł, a dofinansowanie 36 165 115,25 zł. Projekty te dofinansowanie będą m.in. w ramach: Działania 8.1 RPO, Poddziałania 8.2.1 RPO, Poddziałania 8.4.1. RPO, Poddziałania 9.1.1 RPO, Poddziałania 9.2.1 RPO, Poddziałania 9.3.2 RPO, Działania 11.1 RPO.

Tabela 19. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL REWITALIZACJI 1. AKTYWNA INTEGRACJA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM									
KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. ANIMACJA SPOŁECZNA I AKTYWNA INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI									
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	1.1.1. Aktywizacja seniorów	1. Aktywny senior	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu/ Fundacja Pro Omnis	Zakres: utworzenie sieci dziennych domów pobytu dla osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych na terenie Gminy Miasta Toruń, w tym na obszarze rewitalizacji. Planuje się utworzenie 4 dziennych domów pobytu w różnych lokalizacjach na terenie miasta (z czego 3 na obszarze rewitalizacji). Każdy dzienny dom pobytu będzie obejmował wsparciem 30 osób niesamodzielnych. Zaplanowano również utworzenie 1 klubu seniora. Dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych zaplanowano również utworzenie mieszkań wspieranych pozwalających na jak najdłuższe pozostawanie w środowisku lokalnym i odejście od systemu instytucjonalnego na rzecz lokalnego wsparcia. Wnioskodawca wraz z Partnerami wprowadzać będzie elementy wolontariatu opiekuńczego oraz innych form	ul. Mickiewicza 57 ul. Bydgoska 52 ul. Podgórska 2 ul. Watzenrodego 15-15a	10 430 457,58 (MOPR - 7 426 777,58 partner – 3 003 680,00)	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba wspartych w programach miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (sztuki) – 266, (w tym min. 100 z obszaru rewitalizacji) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów w potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami i.

⁷ S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T – techniczny

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					samopomocy sąsiedzkiej, ponadto zaplanowano również wdrożenie na terenie Gminy Miasta Toruń systemu teleopieki wykorzystującego nowe technologie i jednocześnie przyczyniającego się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (osoby) – 266 , w tym 40 z obszaru rewitalizacji.	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.1.1. Aktywizacja seniorów	2. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul.	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w	Zakres: Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców Gminy Miasta Toruń w tym na obszarze rewitalizacji, poprzez utworzenie	ul. Mickiewicza 57	1 114 782,61	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap I parter		Toruniu	infrastruktury Dziennego Domu Pobytu dla Seniorów. Planowana inwestycja polega na przebudowie i remoncie parteru budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Mickiewicza 57 w Toruniu, który zostanie przeznaczony na świadczenie usług w społeczności lokalnej – utworzenie infrastruktury Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych. Prace inwestycyjne dotyczą robót budowlanych (roboty zewnętrzne m.in. podjazd dla niepełnosprawnych oraz roboty wewnętrzne m.in. roboty murowe, docieplenie ścian od środka, stolarka drzwiowa i okienna, ścianki działowe, remont stropów, sufitów i podłóg, malowanie), a także prac instalacyjnych (elektryczna i teletechniczna, centralnego ogrzewania, urządzeń klimatyzacyjnych, wodnych i kanalizacyjnych oraz wentylacji). Planowane jest również wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt i urządzenia. Prace mają na celu dostosowanie			korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (osoby) – 30 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (sztuki) – 1	protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Aktywny senior”. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIĘSCIE	1.1.1. Aktywizacja seniorów	82. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: Celem projektu jest rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez infrastrukturę mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych. W ramach projektu zaplanowano przebudowę pierwszego piętra budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 w Toruniu na cele	ul. Mickiewicza 57	821 586,75	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		społeczności lokalnej - Etap II			związane ze świadczeniem usług w społeczności lokalnej. Przeprowadzona przebudowa budynku doprowadzi do stworzenia zaplecza mieszkaniowego dla osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Zaplanowano prace wewnętrzne w budynku obejmujące m.in. roboty murowe, docieplenie ścian zewnętrznych od wewnątrz, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, zburzenie i ustawienie nowych ścianek działowych oraz doprowadzenie do stanu wykończeniowego wraz ułożeniem posadzek, malowaniem ścian i sufitów. W ramach inwestycji przewiduje się również prace w zakresie instalacji elektrycznej, teletechnicznej, centralnego ogrzewania wraz z umieszczeniem urządzeń i aparatury grzewczej, urządzeń klimatyzacyjnych, a także instalacji wodnej i kanalizacyjnej oraz wentylacyjnej. Przewiduje się także wyposażenie mieszkań i pomieszczenia wspólnego w			świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (osoby) – 6 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (sztuki) – 1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					niezbędne do funkcjonowania sprzętu i meble. Prace mają na celu dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Aktywny senior”. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.1.1. Aktywizacja seniorów	83. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczenie	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: Celem projektu jest rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej na rzecz osób niesamodzielnych poprzez infrastrukturę mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych. W ramach projektu zaplanowano	ul. Mickiewicza 57	1 231 802,01, w tym koszty kwalifikowane: 1 125 428,52	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z nowych lub zadaptowanych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		m na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap III			przebudowę II piętra budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 w Toruniu na cele związane ze świadczeniem usług w społeczności lokalnej. Przeprowadzona przebudowa doprowadzi do stworzenia dwóch mieszkań wspomaganych dla osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Inwestycja polega na remoncie dachu oraz montażu windy, a także przeprowadzeniu prac wewnętrznych (roboty murowe, docieplenie ścian zewnętrznych od wewnątrz, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, zburzenie i ustawienie nowych ścianek działowych oraz doprowadzenie do stanu wykończeniowego wraz ułożeniem posadzek, malowaniem ścian i sufitów). Przewiduje się również prace w zakresie instalacji elektrycznej, teletechnicznej, centralnego ogrzewania wraz z umieszczeniem urządzeń i aparatury grzewczej, urządzeń klimatyzacyjnych, a także instalacji wodnej i kanalizacyjnej oraz wentylacyjnej. Przewiduje się także			budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (osoby) – 4 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (sztuki) – 1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					wyposażenie mieszkań i pomieszczenia wspólnego w niezbędne do funkcjonowania sprzęty i meble. Prace mają na celu dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Aktywny senior”. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.1.1. Aktywizacja seniorów 2.1.2. Podniesienie kwalifikacji	3. REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: adaptacja pomieszczeń na cele społeczne. Projekt obejmuje prace termomodernizacyjne, remont konserwatorski, zagospodarowanie terenu przy budynku. Budynek zostanie przystosowany do potrzeb	ul. Bydgoska 52	12 649 988,91	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	użyteczne			osób niepełnosprawnych. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „Aktywny senior”. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby bezrobotne, w szczególności bezrobotne kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 600 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	odbioru robót
PODGÓRZ	1.1.1. Aktywizacja seniorów	4. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy	Zakres: prace polegać będą na kontynuacji i uzupełnieniu zakresu inwestycji pn. „Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego	ul. Podgórska 2	4 923 602,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P:	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 – Etap II		Rodzinie w Toruniu	budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I". Prace obejmują: - zagospodarowanie terenu - parkingi - części wspólne budynku i pozostałe, poza częściami mieszkalnymi przewidzianymi do wykonania w ramach I etapu przedsięwzięcia, dla którego złożono wniosek o dofinansowanie w ramach Poddziałania 6.1.2 RPO WKP. Prace mają na celu dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Aktywny senior”. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa;			Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 40 (w tym min. 20% z obszaru rewitalizacji) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
PODGÓRZ	1.1.1. Aktywizacja seniorów	84. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: przebudowa budynku w celu utworzenia mieszkań chronionych wspieranych dla osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Podstawą przy tworzeniu założeń projektu była analiza zapotrzebowania na infrastrukturę w zakresie świadczenia usług społecznych wynikająca z rosnącego obciążenia demograficznego dla mieszkańców kraju i regionu. Realizacja projektu przyczyni się do włączenia społecznego osób niesamodzielnych, w tym starszych i niepełnosprawnych. Powstałe mieszkania chronione wspierane będą stanowić wartościowe rozszerzenie wachlarza usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób niesamodzielnych, w tym osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze Gminy Miasta Toruń, w tym na obszarze rewitalizacji. Zadanie jest niezbędne do realizacji projektu „Aktywny senior”.	ul. Podgórska 2	1 151 566,87	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione – 8 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy, osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
STARE MIASTO	1.1.1. Aktywizacja seniorów	42. Klub Aktywizacji Społecznej „Kamienica Inicjatyw”	S	Fundacja Archipelag Inicjatyw	Zakres: utworzenie Klubu Aktywizacji Społecznej „Kamienica Inicjatyw”, którego działania będą adresowane do 20 osób w wieku 65+, niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, niepełnosprawne lub niesamodzielne. Problem, na który odpowiada projekt:	ul. Kopernika 22	105 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 7, w tym 100% z	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 20, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/STARE MIASTO	1.1.1. Aktywizacja seniorów	85. Aktywni 60+	S	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	Zakres: projekt projekt przewiduje zajęcia teatralne, muzyczno-taneczne oraz malarskie z elementami arteterapii, teatroterapii, muzykoterapii oraz choreoterapii . Zajęcia pełnić będą rolę rekreacyjną, korekcyjną i edukacyjną. Dodatkowo przewidziane są wycieczki tematyczne dla seniorów. Projekt przewiduje połączenie nauki, kultury i zabawy poprzez aktywne spędzanie czasu wolnego przez seniorów.	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne ul. Stokrotkowa 22 w Toruniu	50 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 8, w	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie wywiadów, obserwacji, pretestów i posttestów.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			tym 50% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 16, w tym 50% z OR	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/STARE MIASTO	1.1.1. Aktywizacja seniorów	86. Aktywność bez barier	S	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	Zakres: projekt przewiduje zajęcia teatralne, muzyczno-taneczne oraz malarskie z elementami arteterapii, teatroterapii, muzykoterapii oraz choreoterapii . Zajęcia pełnić będą rolę rekreacyjną, korekcyjną i edukacyjną. Dodatkowo przewidziane są wycieczki tematyczne dla seniorów. Projekt przewiduje połączenie nauki, kultury i zabawy poprzez aktywne spędzanie czasu wolnego przez seniorów. Grupa docelowa: osoby	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne ul. Stokrotkowa 22 w Toruniu	50 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 8, w tym 50% z	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie wywiadów, obserwacji, pretestów i posttestów.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych. Grupa docelowa: osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne oraz osoby z ich otoczenia, seniorzy. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 16, w tym 50% z OR	
PODGÓRZ	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	5. Muzeum Historii Podgórza miejscem spotkań i aktywizacji	S	Stowarzyszenie „Nasz Podgórz”	Zakres: utworzenie wielopokoleniowego centrum społecznego Podgórza. W ramach projektu zostanie powołane do życia Muzeum Historii Podgórza, które zostanie zlokalizowane w budynku	ul. Poznańska 63/65 – Drzymały 2/4	52 631,58	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		osób zagrożonych wykluczeniem			Ratusza Miasta Podgórza. Muzeum Historii Podgórza oferować będzie szeroki wachlarz działań aktywizacyjnych. Projekt zakłada m.in. organizację wielopokoleniowych warsztatów mających na celu zebranie, opracowanie oraz wyeksponowanie wszelkich przedmiotów, informacji oraz prac o wartości historycznej. Umożliwi to integrację lokalnej społeczności. Ponadto projekt zakłada utworzenie darmowej poradni (prawnej, psychologicznej itp.) dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym w budynku Muzeum Historii Podgórza. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	monitorujących beneficjentów w projekcie
STARE MIASTO	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców	7. Toruń dla Starówki,	S	Gmina Miasta Toruń/	Zakres: przeprowadzenie zajęć animacyjnych, których celem będzie	Plac Św. Katarzyny 9	52 631,58	Wskaźnik rezultatu RPO	Pomiar wskaźników

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	obszaru rewitalizacji	Starówka dla Torunia. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców w nowo powstałej nowoczesnej przestrzeni społecznej.		X Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stefana Banacha w Toruniu	aktywizacja społeczna osób wykluczonych przy wykorzystaniu powstałej infrastruktury. W ramach projektu planuje się zatrudnić animatora, którego zadaniem będzie aktywizacja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem oraz edukacja osób z ich otoczenia. W wyniku realizacji projektu powstanie szeroka oferta edukacyjna oraz oferta spędzania czasu wolnego. Projekt przyczyni się do wyrównanie szans w dostępie do form aktywności fizycznej wśród osób ubogich oraz korzystających z pomocy społecznej, stworzenie alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu, pogłębianie integracji lokalnej społeczności, poprzez stworzenie warunków do wspólnego spędzania wolnego czasu. Dodatkowo wzrośnie świadomość społeczna, co do roli sportu w życiu człowieka, jego znaczenia dla zachowania zdrowia i sprawności. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne.			WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 30, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 30, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących beneficjentów w projekcie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
STARE MIASTO	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	8. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzią na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej	PF	Gmina Miasta Toruń/X Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stefana Banacha w Toruniu	Zakres: zagospodarowanie terenu szkoły Zespołu Szkół nr 10 poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w celu utworzenia miejsc aktywnej integracji społecznej. Projekt zakłada stworzenie wspólnej, przystosowanej do podjęcia zajęć rekreacyjno-sportowych, przestrzeni. W ramach projektu powstanie miejsce rekreacji, gdzie w atmosferze integracji osoby zagrożone wykluczeniem społecznym wspólnie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji będą brały udział w różnych formach aktywności fizycznej, spędzać czas na świeżym powietrzu oraz realizować swoje sportowe pasje. Nowoczesna przestrzeń społeczna będzie dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostosowanie przestrzeni publicznej niezbędnej do realizacji projektu społecznego „Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców w	Plac Św. Katarzyny 9	1 528 002,13	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby) – 1 750 Wskaźnik produktu RPO WK-P : Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI38) - 13 460 m ²	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					<i>nowo powstałej nowoczesnej przestrzeni społecznej”.</i> Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
STARE MIASTO	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	9. Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	S	Gmina Miasta Toruń/IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	Zakres: różnego rodzaju formy wsparcia w oparciu o centrum multimedialno-edukacyjne z bazą danych i dostępem do Internetu oraz przyległy teren ze stworzoną bazą sportowo-rekreacyjną. Przewidywane formy wsparcia to m.in.: - diagnoza kompetencji i Indywidualny Plan Działania – identyfikacja potrzeb uczestników przez psychologa i doradcę zawodowego, - szkolenia liderów i animatorów centrum multimedialno-edukacyjnego, - grupowe warsztaty poszukiwania	ul. Warszawska 1	52 631,58	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących beneficjentów w projekcie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					pracy, mobilności geograficznej oraz nabywania umiejętności poruszania się po rynku pracy, - wsparcie doradcze o charakterze indywidualnym, - warsztaty, treningi i szkolenia podnoszące kluczowe kompetencje, - organizacja spotkań i imprez aktywizacyjno-integracyjnych. W wyniku realizacji projektu powstanie nowe miejsce sprzyjające nauce poprzez zabawę dla dzieci i młodzieży, także z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby bezrobotne. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
STARE MIASTO	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	10. Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjnego -	T, PF	Gmina Miasta Toruń/IV Liceum Ogólnokształc-	Zakres: projekt zakłada przebudowę dwukondygnacyjnego (w tym kondygnacja podziemna) skrzydła budynku szkoły obejmującą	ul. Warszawska 1	1 543 314,82	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza w Toruniu		ące im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	przebudowę funkcjonalną wnętrza - wykonanie dwóch jednoprzestrzennych sal, po jednej na każdej kondygnacji, przebudowę klatki schodowej i montaż podnośnika dla niepełnosprawnych w szybie windowym, wymianę i wykonanie nowych instalacji wewnętrznych oraz częściowe zagospodarowanie terenu przyległego do szkoły. Głównym założeniem projektu jest stworzenie przestrzeni multimedialno-edukacyjnej dla uczniów oraz aktywizacji mieszkańców dzielnicy a także likwidacja barier architektonicznych i estetyzacja terenów przyszkolnych. Budynek po przebudowie będzie pełnił funkcje ogólnodostępnej wypożyczalni książek oraz centrum multimedialnego, w którym uczniowie i mieszkańcy będą mogli spędzać czas korzystając z zaplecza komputerowego, uczestniczyć w organizowanych prelekcjach i spotkaniach, studiować literaturę itp. Utworzenie pomieszczeń umożliwi realizację projektu społecznego: „Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki.			korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 600 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuk) – 1	podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					<i>Kompleksowy program aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji”.</i> Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	11. Działamy razem i uczymy się od siebie	S	Gmina Miasta Toruń/Szkoła Podstawowa Nr 11 w Toruniu	Zakres: Działalność Klubu Młodzieżowego. Grupa docelowa to dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkujące na terenie LSR. Otoczenie to członkowie ich rodzin lub sąsiedzi w wieku senioralnym. Planuje się przeprowadzenie zajęć: - dydaktyczno-wyrównawczych, - kształtujących pełnienie ról społecznych, - dotyczących bezpieczeństwa na drodze, - przedsięwzięcia integracyjnego. Grupa docelowa: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby	ul. Gagarina 36	23 320,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących beneficjentów w projekcie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	12.Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11	PF	Gmina Miasta Toruń/Szkoła Podstawowa Nr 11 w Toruniu	Zakres: utworzenie wspólnej, otwartej przestrzeni integrującej mieszkańców poprzez przeprowadzenie prac remontowych i zagospodarowanie części boiska szkolnego oraz działalność punktu konsultacyjnego w szkole. Planuje się także montaż małej architektury przyjaznej dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Zagospodarowanie przestrzeni wokół placówki edukacyjnej jest niezbędne do przeprowadzenia działań społecznych polegających na prowadzeniu szkoleń, doradztwa i warsztatów przez animatorów oraz	ul. Gagarina 36	441 189,01	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby) – 150 Wskaźnik produktu RPO	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					posiadaną kadre Projekt zwiększy funkcjonalność obiektu użyteczności publicznej. Dostosowanie przestrzeni publicznej niezbędnej do realizacji projektu społecznego „<i>Działamy razem i uczymy się od siebie</i>”. Grupa docelowa: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			WK-P: Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m²) – 1 258,41 m²	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	1.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	94 .Społeczna Agencja Pośrednictwa	S	Fundacja STUDIO M6	Zakres: przeprowadzenie cyklu szkoleń dotyczących aktywizacji społecznej, animacji mieszkańców z obszaru rewitalizacji, zwłaszcza osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem. W ramach projektu utworzony zostanie punkt aktywizacji mieszkańców mieszkający przy	ul. Mostowa 6	22 106,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					kawiarni obywatelskiej. Do zadań realizujących projekt będzie należało: - prowadzenie szkoleń i zajęć aktywizacyjnych dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, - wzmocnienie ich kompetencji miękkich, - wsparcie mające na celu integrację społeczności lokalnej, edukację społeczną i obywatelską, doradztwo. Niniejsza inicjatywa pozwoli na pozyskanie nowych umiejętności społecznych, poszerzenia kompetencji miękkich w grupach osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem i nieporadnych życiowo. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna			aktywność społeczna (osobt) - 6 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 6	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych.				
STARE MIASTO	1.1.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	30. Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne	T	Fundacja STUDIO M6	Zakres: remont wybranych pomieszczeń kamienicy w zakresie niezbędnym do adaptacji pomieszczeń przeznaczonych na działalność społeczną świadczoną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „<i>Społeczna Agencja Pośrednictwa</i>”. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.	ul. Mostowa 6	290 280,00 brutto 236 000,00 netto	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 15 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/STARE MIASTO	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	89. Stop izolacji społecznej	S	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	Zakres: Projekt przewiduje wyjazdy edukacyjno-integrujące (zajęcia między innymi z zakresu: postawy patriotyczne, obywatelskie, współpraca w zespole, radzenie sobie ze stresem i agresją, techniki relaksacyjne). Dla uczestników i ich otoczenia przewidziane są także warsztaty i treningi umiejętności wychowawczych oraz wyjazd edukacyjno-integrujący dla rodziców i dzieci. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby bezrobotne Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne ul. Stokrotkowa 22 w Toruniu	50 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10, w tym 50% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 20, w tym 50% z OR	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie wywiadów, obserwacji, pretestów i posttestów.
BYDGOSKIE	1.1.2. Aktywizacja	90. Zawalcz o	S	CISTOR	Zakres: Projekt przewiduje wyjazdy	CISTOR	50 000,00	Wskaźnik	Pomiar

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	mieszkańców obszaru rewitalizacji	siebie		Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	edukacyjno-integrujące (zajęcia między innymi z zakresu: postawy patriotyczne, obywatelskie, współpraca w zespole, radzenie sobie ze stresem i agresją, techniki relaksacyjne). Dla uczestników i ich otoczenia przewidziane są także warsztaty i treningi umiejętności wychowawczych oraz wyjazd edukacyjno-integracyjny dla rodziców i dzieci. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby bezrobotne Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.	Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne ul. Stokrotkowa 22 w Toruniu		rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10, w tym 50% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 20, w tym 50% z OR	wskaźników odbywać się będzie na podstawie wywiadów, obserwacji, pretestów i posttestów.
KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM									

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PODGÓRZ	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	17. Mieszkanie treningowe „Arkadia”	S	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	Zakres: poprawa dostępu do usług świadczonych w mieszkaniu treningowym dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Projekt przyczyni się do wzrostu samooceny, poziomu samodzielności i kompetencji społecznych poprzez prowadzenie poradnictwa psychospołecznego i trening mieszkaniowy. Nie jest możliwe zrealizowanie projektu ze środków EFS ze względu na wymóg zachowania trwałości obecnie realizowanego projektu, którego okres trwania określono na lata 2018-2020, natomiast okres trwałości obowiązuje od 2020-2022. Oznacza to, że w tym okresie finansowanie mieszkania treningowego musi pochodzić z innych środków niż unijne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	ul. Młyńska 2-4	1 500 000,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (sztuki) – 1 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych.			(osoby) – 24, w tym min. 12,5% z obszaru rewitalizacji	
PODGÓRZ	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	19. My też jesteśmy aktywni 5	S	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	Zakres: wsparcie o charakterze społecznym i zawodowym osobom z niepełnosprawnością intelektualną, wzrost kompetencji społecznych i zawodowych uczestników oraz wzrost świadomości nt. własnych możliwości i ograniczeń związanych z pracą. Zmniejszenie bierności zawodowej i niezaradności życiowej. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.	ul. Młyńska 2-4	979 289,71	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (osoby) – 5, w tym min. 20 % z obszaru rewitalizacji. Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 28, w tym min. 14% z obszaru rewitalizacji	
PODGÓRZ	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	20. Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością	T	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	Zakres: polepszenie stanu technicznego budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 (nr inwentarzowy UMT-ST-1-1631), adaptację pomieszczeń na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz utwardzenie terenu (nr inwentarzowy UMT-ST-1-1627). Zostanie wykonany demontaż i utylizacja eternitu stanowiącego pokrycie dachowe i wymiana jego oraz deskowania, montaż nowego orygnnowania oraz docieplenie elewacji wraz z fundamentami oraz docieplenie dachu w celu zwiększenia efektywności energetycznej budynku. Aby zwiększyć bezpieczeństwo zostaną zamontowane rolety zewnętrzne oraz nowe oświetlenie zewnętrzne. Wymienione zostaną także drzwi zewnętrzne	ul. Młyńska 2-4	530 400,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 60 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					jednoskrzydłowe. Główne wejście do budynku zostanie przeniesione na front budynku, aby umożliwić zbudowanie pochylni o odpowiednich, wymaganych prawem wymiarach. Obecne wejście do budynku (hall) zostanie zaadoptowany i powiększy łazienkę przeznaczoną dla osób z niepełnosprawnościami. Zostanie też przeprowadzona renowacja wnętrza budynku poprzez: wymianę drzwi wewnętrznych, płytek podłogowych, renowację parkietu lub wymianę na panele podłogowe, wyłożenie wykładzin na powierzchniach biurowych, zakup niezbędnego oświetlenia energooszczędnego, remont łazienek w tym jednej w celu dostosowania jednej z nich do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową oraz drugiej, w której zostanie utworzone pomieszczenie socjalne. Zmieniona zostanie konstrukcja schodów oraz zakupiony zostanie podjazd dla osób niepełnosprawnych do sali zajęciowej. Podwójne odgrzybienie powierzchni ścian zewnętrznych i wewnętrznych. Zakupione zostanie także niezbędne wyposażenie, które			zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					zapewni godne warunki pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Na terenie utwardzonym nastąpi demontaż obecnej nawierzchni, a następnie wyłożenie nowej nawierzchni. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „My też jesteśmy aktywni 5”. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „My też jesteśmy aktywni 5”. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE /PODGÓRZ/ STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami	21. Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy	Zakres: kompleksowe wsparcie rodzin naturalnych oraz zastępczych poprzez utworzenie świetlicy środowiskowej lub placówki wsparcia dziennego dla	ul. Parkowa 3 ul. Bydgoska 74	1 669 716,00 (MOPR – 1 461 476,00 partner –	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P:	Pomiar wskaźników odbywać się będzie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	społecznymi i materialnymi			Rodzinie w Toruniu/ CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	dzieci i młodzieży, zapewnienie rodzicom naturalnym oraz zastępczym wsparcia w postaci poradnictwa, warsztatów, treningów podnoszących umiejętności opiekuńczo-wychowawcze. W projekcie wsparciem zostaną również objęci wsparciem wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy otrzymają możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym i uczestniczenia w warsztatach podnoszących kompetencje społeczne. W projekcie zaplanowano również mieszkania treningowe dla osób bezdomnych realizujących Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności. Osoby bezdomne obowiązkowo przejdą ścieżkę aktywizacji społeczno-zawodowej przygotowującą do wejścia na rynek pracy i powrotu do funkcjonowania w społeczności lokalnej. Ponadto uczestnicy projektu, będą wspierani przez asystenta/opiekuna mieszkań, którego zadaniem będzie bieżący nadzór oraz wspieranie zarówno usamodzielniających się wychowanków, jak również osób bezdomnych.		208 240,00)	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (sztuki) – 25 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (osoby) – 48 osoby, w tym	zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów w potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców.			min. 20% osób z obszaru rewitalizacji	
PODGÓRZ	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	22. Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul. Parkowej 3 na cele społeczne	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zagospodarowanie zdegradowanego budynku przy ul. Parkowej 3, w tym przebudowa, modernizacja, adaptacja, remont zdegradowanych obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów społecznych, gospodarczych na obszarze rewitalizacji. Prace remontowe wewnątrz budynku oraz na zewnątrz obejmują m.in. wymianę stolarski drzwiowej i okiennej, termomodernizację budynku, wymianę pionów wentylacyjnych,	ul. Parkowa 3	2 468 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 60	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					kanalizacyjnych, ciepłowniczych, demontaż rampy, wymianę instalacji elektrycznej i sanitarnej, oddzielenie części przeznaczonej na Klub Integracji Społecznej oraz na dzienny ośrodek wsparcia dla dzieci w postaci Toruńskiego Klubu dla Rodzin, wymianę posadzek montaż aneksu kuchennego oraz dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak barier architektonicznych. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „<i>Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!</i>” i „<i>Akademia Współpracy</i>”. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV Niestabilna sytuacja mieszkaniowa			Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					i ekonomiczna mieszkańców.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	23. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap I	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych poprzez utworzenie mieszkań chronionych w budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu. W ramach projektu zaplanowano remont i przebudowę parteru oraz pierwszego piętra budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla osób opuszczających pieczę zastępczą, które ze względu na wiek nie mogą przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz utworzenie mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych, które znalazły pracę, usamodzielniają się i oczekują na otrzymanie lokalu mieszkalnego. Planowana inwestycja polega na termomodernizacji oraz przebudowie budynku Domu Dziecka nr 3, co pozwoli na utworzenie mieszkania chronionego. Koncepcja przewiduje wydzielenie pomieszczeń na pierwszym piętrze budynku, dostosowanie ich do wymogów prawnych dotyczących mieszkań	ul. Bydgoska 74	1 009 000,67	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (osoby) – 4 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					chronionych i wspomaganych, dostosowanie obiektu do osób niepełnosprawnych m.in. pokoje i łazienki dla niepełnosprawnych, zewnętrzna winda. Dodatkowo przewiduje się renowację elewacji frontowej, konserwację stolarki drzwiowej oraz termomodernizację obiektu. W wyniku projektu nastąpi dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!” Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	1.2.2. Wsparcie rodzin	92. Budowa windy,	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski	Zakres: Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług	ul. Bydgoska 74	993 499,47	Wskaźnik rezultatu	Pomiar wskaźników

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap II		Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	społecznych poprzez utworzenie mieszkań chronionych w budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu. W projekcie przewidziano remont i przebudowę budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla osób opuszczających pieczę zastępczą, które ze względu na wiek nie mogą przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej, a także utworzenie mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych, które znalazły pracę, usamodzielniają się i oczekują na przeznaczenie lokalu mieszkalnego. W ramach II etapu zaplanowane następujące prace na drugim piętrze budynku obejmujące m.in.: - mieszkanie chronione dla 4 osób, w tym 4 pokoje jednoosobowe z aneksem kuchennym oraz zapleczem sanitarnym, - pomieszczenie gospodarcze; - świetlicę z zapleczem oraz niezbędnym wyposażeniem, - renowację elewacji frontowej, - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej,			bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (osoby) – 4 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (sztuki) – 1	odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					- termomodernizację obiektu. W wyniku projektu nastąpi dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!” Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców				
BYDGOSKIE PRZEDMIĘCIE	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	93. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z	T	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres:Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych poprzez utworzenie mieszkania wspomaganego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu. Inwestycja polega na termomodernizacji oraz przebudowie	ul. Bydgoska 74	1 009 000,67	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		przeznaczenie m na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap III			Domu Dziecka nr 3 przy ul. Bydgoskiej 74 z przeznaczeniem na mieszkanie wspomagane dla osób bezdomnych. Przewidziano realizację robót budowlanych na II piętrze budynku związanych z przebudową, remontem, termomodernizacją budynku i budową windy. Zostaną przeprowadzone m.in. następujące prace: - wyburzenia istniejących ścianek działowych i wprowadzenie nowych ścian lekkich z płyt gipsowo-kartonowych, - zamurowania z bloczków z betonu komórkowego, - modernizacja, wymiana stolarki drzwiowej, - wentylacja grawitacyjna pomieszczeń, - dostosowanie pomieszczeń do przepisów przeciwpożarowych. W wyniku projektu nastąpi dostosowanie infrastruktury do realizacji projektu społecznego „Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!” Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy			socjalne, wspomagane, chronione (osoby) – 4 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (sztuki) – 1	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców				
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	24. Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym	S	Fundacja Archipelag Inicjatyw	Zakres: utworzenie Staromiejskiego Centrum Aktywizacji i Integracji Mieszkańców. Projekt obejmuje rozwój Kamienicy Inicjatyw jako placówki z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym. Zajęcia aktywizacyjno-integracyjne skierowane będą dla osób lub rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej lub kwalifikujących się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, osób niepełnosprawnych oraz chorych psychicznie; osób długotrwale bezrobotnych zakwalifikowanych do III profilu pomocy; rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością oraz osób niesamodzielnych.	ul. Kopernika 22	52 631,58	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P i LSR: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (sztuki) – 1 Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	25. Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne	T	Gmina Miasta Toruń	Zakres: remont kaminicy m.in. dachu, klatki schodowej, instalacji, elewacji oraz podwórza. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym” Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	ul. Kopernika 22	1 664 823,11	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 500 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych.			obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	28. NOE - usamodzielnianie młodzieży	S	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	Zakres: projekt polega na utworzeniu klubu młodzieżowego NOE. Celem projektu jest pomoc młodzieży w usamodzielnieniu poprzez zdobywanie praktycznej wiedzy i umiejętności oraz kształtowanie postaw potrzebnych w samodzielnym życiu i eliminowania zachowań szkodzących społeczeństwu. Program zapewnia zarówno naukę umiejętności jak i wsparcie emocjonalne i opiekuńcze. NOE ma być pierwszym miejscem w Toruniu dla młodzieży pełniącym rolę klubu młodzieżowego, domu kultury, przestrzeni do realizacji ich pasji, zainteresowań itp. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym młodzież kończąca pobyty w domach dziecka, ośrodkach odwykowych, zakładach karnych, mieszkaniach zagrożonych	ul. Jęczmienna 10	52 998,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					eksmisją. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.			objętych wsparciem w programie (osoby) – 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	87. NOE – nowe życie samotnych rodziców	S	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	Zakres: Projekt będzie realizowany w ramach funkcjonowania klubu młodzieżowego NOE i obejmie jako grupę docelową rodziców uczestników klubu NOE Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym młodzież kończąca pobyty w domach dziecka, ośrodkach odwykowych, zakładach karnych, mieszkaniach zagrożonych eksmisją. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach	ul. Jęczmienna 10	45 000,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 12, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR:	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.			Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 12, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	88. NOE – klub dla dzieci	S	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	Zakres: projekt obejmuje utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projektem będzie objęte rodzeństwo młodzieży należącej do klubu NOE. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym młodzież kończąca pobyty w domach dziecka, ośrodkach odwykowych, zakładach karnych, mieszkaniach zagrożonych eksmisją. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	ul. Jęczmienna 10	45 000,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 12, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR:	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.			Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 12, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	91. NOE – liderzy młodzieżowi	S	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	Zakres: projekt polega na utworzeniu klubu młodzieżowego. Celem projektu jest pomoc młodzieży w usamodzielnieniu poprzez zdobywanie praktycznej wiedzy i umiejętności oraz kształtowanie postaw potrzebnych w samodzielnym życiu i eliminowania zachowań szkodzących społeczeństwu. Program zapewnia zarówno naukę umiejętności jak i wsparcie emocjonalne i opiekuńcze. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym młodzież kończąca pobyty w domach dziecka, ośrodkach odwykowych, zakładach karnych, mieszkaniach zagrożonych	ul. Jęczmienna 10	52 998,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR:	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					eksmisją. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.			Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE /PODGÓRZ/ STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi 2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	29. Bank Inicjatyw Społecznych	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zindywidualizowanie i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez kontrakt socjalny oraz Program Aktywności Lokalnej. W ramach projektu będą podejmowane działania z udziałem instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, społecznej oraz o charakterze zdrowotnym. Proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	2 769 086,79	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) – 32, w tym min. 20% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów w potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. Wsparcie w ramach projektu koncentrowane jest na osobie i jej potrzebach, nie zaś na rozwijaniu usług. Projekt uwzględnia sytuację na lokalnym rynku pracy. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych, III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 80, w tym min.20% osób z obszaru rewitalizacji	kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi 2.1.2. Podniesienie	38. DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy, realizowane poprzez kontrakt socjalny i Program Aktywności Lokalnej. Proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, odbywać się będzie w	Bydgoskie Przedmieście – ul. Konopnickiej 31/2 Podgórz – ul. Kujawska 1 Stare Miasto – św. Katarzyny 4	1 395 180,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	kwalfikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji				oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzona indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach realizacji projektu zakłada ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy dla Miasta Torunia. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) – 32, w tym min. 20% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 80, w tym min. 20% osób z obszaru rewitalizacji	, tj. m.in. na podstawie dokumentów potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami i.
STARE MIASTO	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	81. Dotknąć Teatru.	S	Fundacja Alma	Zakres: utworzenie oferty dla dzieci i młodzieży z obszaru Starego Miasta zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem. Zakłada zwiększenie dostępności do różnych form sztuki, organizację zajęć i warsztatów rozwijających wyobraźnię	ul. Warszawska 11	581 578,95	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorując

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					i pasje oraz utworzenie placówki z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym. projekt realizowany będzie wspólnie z Kujawsko-Pomorskim Impresaryjnym Teatrem Muzycznym w Toruniu. Grupa docelowa: osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 100 , w tym min. 60 % z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 100 , w tym min. 60% z obszaru rewitalizacji	ych/umów z uczestnikom i projektu
CEL REWITALIZACJI 2. PODNIESIENIE STANDARDU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI									
KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. POPRAWA I WZMOCNIENIE ZDOLNOŚCI DO ZATRUDNIENIA OSÓB WYKLUCZONYCH									
PODGÓRZ	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	31. Uwierzyć w siebie	S	Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa	Zakres: projekt skierowany do matek (12 osób) i ich dzieci (12 osób) z jednostki Podgórz, pochodzących z grupy osób zagrożonych ubóstwem	ul. Galona 6	52 631,58	Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					lub wykluczeniem społecznym. W ramach projektu planowane są działania z zakresu: poradnictwa psychologicznego, warsztaty w tym: treningi komunikacji interpersonalnej, treningi umiejętności i kompetencji społecznych, warsztaty wizażu i autoprezentacji, cykliczne zajęcia sportowe. Ponadto projekt zapewnia imprezy środowiskowe, zwiększające poczucie integracji społecznej, których przejawem będą warsztaty, festyny integracyjne, wspólne wyjazdy do placówek kulturalnych. W efekcie realizacji zadań przewidzianych w projekcie nastąpi wzrost aktywności i efektywności społecznej kobiet. Grupa docelowa: bezrobotne kobiety, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzież. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 15 w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10 w tym 100% z obszaru rewitalizacji	podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PODGÓRZ	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	32. Moje bezpieczne miejsce	PF	Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa	Zakres: dostosowanie pomieszczeń w lokalu przy ul. Galona 6 na potrzeby prowadzenia świetlicy środowiskowej, w której prowadzone będą zajęcia i warsztaty dla kobiet poszukujących pracy oraz zajęcia dla dzieci z obszaru. Obiekt zostanie przystosowany do potrzeb prowadzenia szkoleń i zajęć opiekuńczo- wychowawczych dla dzieci. W tym celu niezbędny jest remont pomieszczeń, sanitariatów oraz kotłowni gazowej. W ramach projektu planuje się także zagospodarowania terenów zielonych wraz z montażem małej architektury na potrzeby prowadzenia działań społecznych. Dostosowanie przestrzeni publicznej niezbędnej do realizacji projektu społecznego „Mama wraca do pracy”. Grupa docelowa: bezrobotne kobiety, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzież. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	ul. Galona 6	284 036,73	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby) – 24 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.				
PODGÓRZ	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	33. Wspieramy mamy	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: finansowanie opieki nad dzieckiem do lat 3 (żłobek, klubik dziecięcy, wynagrodzenie dziennego opiekuna, pokrycie składek niani). Podniesienie kompetencji lub kwalifikacji zawodowych, wśród osób bezrobotnych lub biernych zawodowo (przy założeniu, że jest to niezbędne do ich aktywizacji). Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w szczególności bezrobotne kobiety. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	3 009 966,76	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu (osoby) – 63 , w tym min. 20% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej , tj. m.in. na podstawie dokumentów potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								(osoby) – 230 , w tym min.20% z obszaru rewitalizacji	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE /PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	34. Aktywna Kobieta	S	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	Zakres: zwiększenie możliwości zatrudnienia bezrobotnych kobiet poprzez organizację poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, Indywidualnego Planu Działań, staży, studiów podyplomowych, refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy oraz refundację kosztów opieki nad dzieckiem do 7 roku życia. Grupa docelowa: bezrobotne kobiety zarejestrowanych w PUP dla MT w wieku powyżej 29 lat, w szczególności zamieszkujące obszar rewitalizacji. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	1 182 852,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Odsetek kobiet, które po zakończeniu udziału w projekcie podjęły pracę mierzoną zgodnie z kryterium efektywności zatrudnieniowej – 42%, w tym min. 30% z obszaru rewitalizacji. Wskaźnik produktu RPO WK-P : Liczba osób bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								objętych wsparciem w programie – 80 kobiet, w tym min. 30% z obszaru rewitalizacji.	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE /PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	35. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)	S	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	Zakres: pomoc uczestnikom w aktywnym poszukiwaniu pracy. Organizacja staży pozwoli uczestnikom nabyć doświadczenie zawodowe i zdobyć aktualną wiedzę praktyczną potrzebną na określonych stanowiskach pracy. Uzyskane środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, poprzedzone szkoleniem z zakresu przedsiębiorczości, zainicjują i umożliwią aktywność przedsiębiorczą uczestników, u których stwierdzi się chęć i predyspozycje potrzebne do założenia firmy. Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy powinna zachęcić pracodawców do zatrudniania uczestników projektu i zniwelować bariery np. w przypadku osób z niepełnosprawnościami. Organizowanie szkoleń i finansowanie studiów podyplomowych wpłyną na wzrost kompetencji i/lub kwalifikacji	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	4 668 064,13	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (osoby) – 196, w tym min. 30% z obszaru rewitalizacji (min. 50% kobiet) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					zawodowych uczestników projektu. Grupa docelowa: osoby bezrobotne powyżej 29. roku życia. Szczególnym wsparciem w projekcie objęte zostaną osoby: z niepełnosprawnościami, powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach oraz bezrobotne kobiety. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (osoby) – 455, w tym min. 15% z obszaru rewitalizacji (min. 40% kobiet)	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	36. Akademia Współpracy	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: powrót do aktywnego funkcjonowania społecznego i zawodowego w oparciu o udział w ścieżce reintegracji społecznej i zawodowej w ramach Klubu Integracji Społecznej (KIS, ul. Parkowa 3) lub Zakładu Aktywności Zawodowej (ZAZ, ul. Bydgoska 52) oraz zwiększenie umiejętności opiekuńczych i świadomości nt. dostępnych form pomocy. Prowadzone będą zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne	ul. Bydgoska 52 ul. Parkowa 3	2 357 249,76	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów w

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez kontrakt socjalny, uczestnictwo w zajęciach KIS lub programie na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami w ZAZ. W ramach projektu będą podejmowane działania z udziałem instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, społecznej oraz o charakterze zdrowotnym. Proces wsparcia odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska - z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. Wsparcie skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, nie zaś na rozwijaniu usług. Grupa docelowa: osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które w pierwszej kolejności wymagają aktywizacji społecznej, w tym osoby bezrobotne, osoby ze środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, otoczenie osób			(osoby) – 20 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 80, (w tym min. 20% z obszaru rewitalizacji)	potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE /PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	37. Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne , a także powrót na rynek pracy, realizowane poprzez kontrakt socjalny i Program Aktywności Lokalnej. Proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzona indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach realizacji projektu zakłada ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem	Bydgoskie Przedmieście – ul. Reja 10/9 Podgórz – ul. Poznańska 52 Stare Miasto – ul. Bankowa 14/12	1 395 540,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) – 20 w tym min. 20% z OR Wskaźnik produktu RPO	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej , tj. m.in. na podstawie dokumentów w potwierdzających przynależność do grupy docelowej

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Pracy dla Miasta Torunia. W ramach Programów Aktywności Lokalnej osoby zamieszkujące obszary objęte rewitalizacją będą uczestniczyć w zaplanowanych w ramach PRT działaniach związanych z systemową restauracją budynków mieszkalnych z obszaru rewitalizacji, m.in. poprzez włączenie w zagospodarowanie terenów zielonych, odmalowanie elementów małej architektury bądź samodzielne ich wykonanie np. drobny sprzęt na placu zabaw, ławeczki, stoliki, odmalowanie podwórek, ogrodzeń, wspólne nasadzenia kwiatów, dbanie o czystość. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; III. Wysoka liczba bezrobotnych			WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 112 (w tym 107 z obszaru rewitalizacji)	oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					kobiet.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	95. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)	S	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	Zakres: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w Toruniu. Dla każdego z uczestników przedstawienie konkretnej oferty aktywizacji zawodowej poprzedzi analiza umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika. Na tej podstawie PUP realizować będzie odpowiednio dobrane usługi i instrumenty rynku pracy, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj. poradnictwo zaw., pośrednictwo pracy, staże, jednorazowe środki na rozp. działalności gosp., ref. kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy oraz szkolenia. Grupa docelowa: osoby bezrobotne powyżej 29. roku życia. Szczególnym wsparciem w projekcie objęte zostaną osoby: z niepełnosprawnościami, powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach oraz bezrobotne kobiety. Problem, na który odpowiada projekt: I. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	m.in. Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	4 471 026,84 zł	Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (osoby) 389 w tym min. 15% z OR (min. 40% kobiet) Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (osoby)	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących/umów z uczestnikami i projektu.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych; II. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			168 w tym min. 30% z OR (min. 50% kobiet)	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	96. Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zindywidualizowanie i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez kontrakt socjalny oraz Program Aktywności Lokalnej. W ramach projektu będą podejmowane działania z udziałem instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, społecznej oraz o charakterze zdrowotnym. Proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. Wsparcie w ramach projektu koncentrowane jest na osobie i jej potrzebach, nie zaś na rozwijaniu usług. Projekt uwzględni sytuację na lokalnym rynku pracy.	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	2 516 371,07	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) – 20 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji) Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów w potwierdzających przynależność do grupy docelowej oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych, III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			objętych wsparciem w programie (osoby) – 80 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji)	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	97. Toruń po mojemu!	S	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	Zakres: zindywidualizowanie i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez kontrakt socjalny oraz Program Aktywności Lokalnej. W ramach projektu będą podejmowane działania z udziałem instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, społecznej oraz o charakterze zdrowotnym. Proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonych ubóstwem lub	Bydgoskie Przedmieście Podgórz Stare Miasto	2 516 372,07	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) – 45 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji)	Pomiar wskaźników odbywać się będzie zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej, tj. m.in. na podstawie dokumentów potwierdzających przynależność do grupy docelowej

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji i potrzeb. Wsparcie w ramach projektu koncentrowane jest na osobie i jej potrzebach, nie zaś na rozwijaniu usług. Projekt uwzględnia sytuację na lokalnym rynku pracy. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych, III. Wysoka liczba bezrobotnych kobiet.			Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 180 (w tym 20% z obszaru rewitalizacji)	oraz kontraktów socjalnych / umów z uczestnikami i.
KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY W CELU PRZECIWDZIAŁANIA PROBLEMOM SPOŁECZNYM									
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze	46. Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w	PF	Gmina Miasta Toruń	Zakres: odtworzenie, modernizacja i uzupełnienie elementów zagospodarowania parku, wraz z nadaniem im funkcji gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i kulturalnych, z dostosowaniem ich do	teren pomiędzy ul. Przybyszewskiego, Bydgoską, Aleją Magiery i rzeką Wisłą	3 991 800,21	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z rewitalizowanych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	rewitalizacji	Toruniu – 3 etap			potrzeb osób niepełnosprawnych. Adaptacja przestrzeni parkowych na cele sportowe i rekreacyjne, pozwoli mieszkańcom podobszaru rewitalizacji spędzać czas wolny poza domem, tym samym integrując ich i budując poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania. Przedsięwzięcie obejmuje m.in.: - modernizację układu komunikacji pieszej i/lub - rowerowej, łączącego błonia nadwiślańskie z północną częścią Parku, - umocnienie i reprofilacja brzegów i skarp oraz uszczelnienie zbiornika Martówka wraz z zagospodarowaniem otoczenia, - doposażenie Parku w obiekty małej architektury, - modernizacja układu wodnego dużego stawu parkowego (tzw. „staw z łabędziami”), - wytyczenie terenu wraz z jego rekultywacją – który będzie można wykorzystywać sporadycznie, jako zaplecze techniczne przy organizowaniu imprez masowych, - wprowadzenie zieleni oraz prace pielęgnacyjne , - dostosowanie funkcjonalne obszaru (z uwzględnieniem infrastruktury) –			h obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby) – 9000 rocznie Wskaźnik produktu RPO WK-P: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 7 ha	robót

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i wykluczonych. Realizacja projektu przyczyni się do zniwelowania problemu związanego z niską integracją społeczną, niewystarczającą ofertą spędzania wolnego czasu wynikającą m.in. z niedostatecznie funkcjonalnych przestrzeni publicznych i terenów zieleni. Dostosowanie przestrzeni skutkować będzie utworzeniem nowego miejsca do realizacji projektów i inicjatyw społecznych dla osób starszych lub wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym, m. in. projektu: „Akademia Współpracy”, czy Toruń po mojemu! Grupa docelowa: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna				

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	47. Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej	S	Gmina Miasta Toruń/Ogród Zoobotaniczny w Toruniu	Zakres: prowadzenie zajęć warsztatowych z wykorzystaniem innowacyjnej metody terapii z zakresu hortiterapii (ogrodolecznictwa) w dostosowanej na te cele części ogrodu zoobotanicznego. W ramach projektu prowadzone będą zajęcia w ogrodzie, podczas których wykorzystane zostaną rośliny i środowisko ogrodu jako narzędzie przekazu terapeutycznego. Hortiterpia stanowi narzędzie pomocy osobom chorym i niepełnosprawnym. Podczas zajęć hortiterapii osoby niepełnosprawne stają się osobami pełnosprawnymi i zdrowymi - współodpowiedzialnymi członkami grupy opiekującymi się ogrodem. Przebywanie i praca wśród roślin prowadzić będzie do poprawy dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego osób niepełnosprawnych, osób z ograniczeniami w funkcjonowaniu wykluczonych społecznie i seniorów.	ul. Bydgoska 7	50 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których zwiększyła się aktywność społeczna (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie list obecności i ankiet monitorujących beneficjentów w projekcie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym seniorzy. Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			objętych usługami aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym lub zdrowotnym (osoby) – 15, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	48. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności terenu Ogrodu Zoobotanicznego wpływające na poprawę jego funkcjonowania – etap II	PF	Gmina Miasta Toruń/Ogród Zoobotaniczny w Toruniu	Zakres: zagospodarowanie wyznaczonych obszarów ogrodu poprzez m.in. utwardzenie alejek ogrodowych, wykonaniu systemu doprowadzającego wodę, od istniejącej studni głębinowej, w te obszary ogrodu, które nie miały dotychczas źródła wody. Umożliwi to wykonanie dodatkowych nasadzeń i lepszą dbałość o stan szaty roślinnej, w celu stworzenia miejsca do prowadzenia innowacyjnych zajęć terapeutycznych, tj. hortiterapii – ogrodolecznictwa. Niezbędne jest przystosowanie ogrodu w taki sposób,	ul. Bydgoska 7	554 459,17 brutto 450 779,81 (netto)	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby) – 95 000 Wskaźnik	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót oraz liczby odwiedzających Ogród.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					aby osoby niepełnosprawne i chore mogły swobodnie poruszać się wśród roślin i przy nich pracować. Na bazie powstałej infrastruktury prowadzona będzie terapia ogrodnicza wykorzystująca rośliny i środowisko ogrodu jako narzędzia przekazu terapeutycznego, prowadząca do poprawy dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego osób niepełnosprawnych, osób z ograniczeniami w funkcjonowaniu wykluczonych społecznie i seniorów. Innym elementem projektu jest zainstalowanie monitoringu wizyjnego, w celu ochrony, zapobieganiu niszczeniu infrastruktury, zwiększeniu bezpieczeństwa osób odbywających zajęcia na terenie ogrodu. Dostosowanie infrastruktury niezbędnej do realizacji projektu społecznego „Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej”. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym seniorzy.			produktu RPO WK-P: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,28 ha	

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					Problem, na który odpowiada projekt: I. Zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa; II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	49. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Mickiewicza 61	Zakres: - remont części elewacji kamienicy, - adaptacja pomieszczeń wspólnych i kuchennej klatki schodowej na cele społeczne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	ul. Mickiewicza 61	410 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) - 10 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					oraz przestrzeni publicznej.				
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	52. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Mickiewicza 60	Zakres: - remont elewacji podwórzowej wraz z balkonami, - remont klatek oraz stolarek, - adaptacja podwórza. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.	ul. Mickiewicza 60	400 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) - 10 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych	53. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul.	T	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	Zakres: w ramach planowanego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone w częściach wspólnych prace remontowo – budowlane i konserwacyjne.	ul. Mickiewicza 146	1 800 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji			Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 145 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	protokołu odbioru robót i listy lokatorów
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	54. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze	T	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	Zakres: w ramach planowanego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone w częściach wspólnych prace remontowo – budowlane i konserwacyjne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi.	ul. Mickiewicza 150	1 800 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 142	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		rewitalizacji			Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	55. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	Zakres: w ramach planowanego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone w częściach wspólnych prace remontowo – budowlane i konserwacyjne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa	ul. Mickiewicza 148	1 800 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 144 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	
PODGÓRZ	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	60. Street art jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych	S	Stowarzyszenie „Nasz Podgórz”	Zakres: cykl warsztatów z dziećmi i młodzieżą ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w ramach których animator – jeden z artystów toruńskiej sceny street art wciągnie uczestników w fascynujący świat graffiti. Ukoronowaniem projektu będzie wspólna realizacja muralu na ścianie bocznej zachodniej budynku mieszczącego się przy ul. Poznańskiej 36. Temat muralu będzie związany z historią Podgórza, ze względu na zaangażowanie środowiska lokalnego w jego powstanie. Historyczna tematyka muralu umożliwi późniejsze włączenie go do projektu „ <i>Szlakiem murali patriotycznych</i> ” (realizowanego w ramach budżetu partycypacyjnego), zwiększając tym samym atrakcyjność turystyczną tej części miasta, przy jednoczesnym zwiększeniu udziału lewobrzeża na mapie artystyczno-kulturowej Torunia. Grupa docelowa: osoby uzależnione	ul. Poznańska 36	52 631,58	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących uczestników projektu.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzież. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych.			wspieranie w programie (osoby) - 10, w tym 100% z obszaru rewitalizacji	
PODGÓRZ	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	65. Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórze w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Poznańska 126-128	Zakres: - remont zabytkowej elewacji budynku, - remont i adaptację poddasza na cele społeczne (wraz z termomodernizacją), - remont podwórka, - utworzenie nowych terenów zielonych oraz montaż monitoringu. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna	ul. Poznańska 126-128	80 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) - 6 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			miejskich (sztuki) – 1	
STARE MIASTO	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	69. Modernizacja budynku mieszkalno-użytkowego (NGO) przy ul. Piastowska 5/Jagiellończyk a 2 w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	Zakres: w ramach planowanego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone w częściach wspólnych prace remontowo – budowlane i konserwacyjne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	ul. Piastowska 5/Jagiellończyk 2	980 000,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 72 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					oraz przestrzeni publicznej.				
STARE MIASTO	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	72. Strefa Kreatywnego Czasu – miejsce spotkań i działań	S	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szczytna 10-12	Zakres: stworzenie miejsca spotkań w zaadaptowanej przestrzeni kamienicy przy ul. Szczytna 10-12, gdzie prowadzone będą warsztaty z zakresu aktywności twórczej, rozwoju osobistego, kompetencji społecznych, a także poszukiwań „genius loci”, czyli dlaczego dobrze jest mieszkać na obszarze Starego Miasta oraz spotkania integracyjne dla mieszkańców. Projekt skierowany jest do mieszkańców w szczególności zagrożonych ubóstwem, bezrobociem i osoby niepełnosprawne. Działania mają na celu inspirowanie i aktywizowanie mieszkańców oraz łączyć emocjonalnie z obszarem Starego Miasta. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach	ul. Szczytna 10-12 ul. Szewska 10 ul. Prosta 3/3a ul. Szeroka 26-28/ul. Szczytna 2-4	52 631,58	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P i LSR: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby) – 12 Wskaźnik produktu RPO WK-P i LSR: Liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby) – 20	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie ankiet monitorujących beneficjentów w projekcie

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.				
STARE MIASTO	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	73. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Wspólnota Mieszkaniowa Szeroka 26-28/Szczytna 2-4	Zakres: renowacja elewacji frontowych od strony ul. Szerokiej i Szczytnej. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.	ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4	430 000,00	Wskaźnik rezultatu RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 31 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów
STARE MIASTO	2.2.2.	76.	T	Wspólnota	Zakres:	ul. Szczytna 10-12	450 000,00	Wskaźnik	Pomiar

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		Mieszkaniowa ul. Szczytna 10-12	- wymiana instalacji centralnego ogrzewania, - wybudowanie indywidualnego węża ciepłego, - wymiana instalacji c.w.u. i cyrkulacji, - wymiana instalacji zimnej wody i kanalizacji, - zabudowa pionów, - remont pomieszczeń piwnicznych na cele działań społecznych. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 20 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
STARE MIASTO	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	77. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szewska 10	Zakres: - remont elewacji frontowej z naprawą detali architektonicznych oraz wymianą obróbek blacharskich, - remont dachu mansardowego, - wymiana trzech drzwi do budynku. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.	ul. Szewska 10	450 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 9 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów
STARE MIASTO	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się	79. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu	T	Wspólnota Mieszkaniowa Prosta 3/3a	Zakres: - wykonanie prac remontowych więźby dachowej wraz z przebudową stropu drugiego piętra, - przebudowę klatki schodowej, - wymianę konstrukcji stropodachu i	ul. Prosta 3/3a	370 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	do niwelowania problemów społecznych	w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji			podniesienie do normatywnej wysokości. - remont dwóch klatek schodowych. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby) – 8 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	odbioru robót i listy lokatorów
PODGÓRZ	2.2.2 Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	98. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom	T	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	Zakres: w ramach planowanego przedsięwzięcia zostaną przeprowadzone w częściach wspólnych prace remontowo – budowlane i konserwacyjne. Grupa docelowa: osoby uzależnione od środowiskowej pomocy społecznej, osoby	ul. Letnia 20	1 000 000,00	Wskaźnik rezultatu bezpośredniego RPO WK-P: Liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na	Pomiar wskaźników odbywać się będzie na podstawie protokołu odbioru robót i listy lokatorów

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ⁷	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		społecznym na obszarze rewitalizacji			wykluczone i/lub zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby objęte wyrokami eksmisyjnymi. Problem, na który odpowiada projekt: II. Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych; IV. Niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji; V. Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej.			obszarach miejskich (osoby) – 24 Wskaźnik produktu RPO WK-P: Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki) – 1	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	L.p.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/PODGÓRZ	CEL REWITALIZACJI 1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
	Kierunek działań 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji		
	1.	S	Punkty Integracji Społecznej na Podgórzu i Bydgoskim Przedmieściu
STARE MIASTO	CEL REWITALIZACJI 1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
	Kierunek działań 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji		
	2.	T	Nadbudowa i rozbudowa dawnego budynku kinoteatru Grunwald usytuowanego przy ulicy Warszawskiej 11 na teatr – Utworzenie „DUŻEJ SCENY” Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego w Toruniu.
STARE MIASTO/BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/PODGÓRZ	CEL REWITALIZACJI 1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i zagrożeniem społecznym		
	Kierunek działań 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
	3.	S	Klub Wędka – prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji.
PODGÓRZ	CEL REWITALIZACJI 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji		
	Kierunek działań 2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych		
	4.	S	Utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla mieszkańców dzielnicy Podgórz w Toruniu
PODGÓRZ	CEL REWITALIZACJI 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji		
	Kierunek działań 2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych		
	5.	PF/T	Rozbudowa Toruńskiego Parku Technologicznego dotycząca budowy infrastruktury na nieruchomości gruntowej położonej w Toruniu przy ul. Andersa

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem

Komplementarność przestrzenna

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane co od zasady na obszarze rewitalizacji. Wyjątek stanowi jeden z projektów, którego realizacja odbędzie się w jego bezpośrednim sąsiedztwie (budynek przy ul. Podgórskiej 2, w odległości 180 m od granicy podobszaru Podgórz). Wskazanie do skierowania projektu poza obszar rewitalizacji uzasadnione jest brakiem odpowiedniej infrastruktury na Podgórzu. Gmina nie dysponuje tam obiektem, umożliwiającym przeprowadzenie wymaganej interwencji społecznej, w odpowiednio szerokim zakresie. Zamierzone przedsięwzięcie rozwiązuje ściśle powiązane dysfunkcje dotyczące sfer społecznych (uzależnienia od środowiskowej pomocy społecznej oraz zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa) i dlatego jego realizacja jest niezwykle istotna dla powodzenia interwencji. Zakres projektu społecznego wymaga dużej powierzchni i odpowiedniej funkcjonalności budynku. Z tego powodu, dla realizacji projektu w granicach podobszaru konieczne byłoby wynajmowanie lokalu prywatnego na zasadach komercyjnych, co ze względów kosztowych byłoby nieefektywne⁸, a ze względu na sąsiedztwo odpowiedniego lokalu tuż przy granicy podobszaru - nieracjonalne. Dlatego decydując się na realizację projektu poza obszarem rewitalizacji, kierowano się dostępnością oraz jakością istniejącej infrastruktury, tak aby jak największą część środków finansowych przeznaczyć na komplementarne działania społeczne. Należy zaznaczyć, że projekt ten będzie skierowany dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie. Zakres oddziaływania realizowanych projektów społecznych nie będzie ograniczać się do danego podobszaru tylko do całego obszaru rewitalizacji. Wszystkie inicjatywy społeczne skierowane zostaną do osób zamieszkujących obszar kryzysowy, przewidziany do wsparcia. Dzięki temu PRT będzie efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar. Przy czym wskazać należy, że zasięg oddziaływania projektów rewitalizacyjnych będzie znacznie większy niż wyznaczony

⁸ analizy lokalizacji dla projektu prowadzone były m. in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, również w formie zapytania ofertowego mającego na celu sondaż oferty lokalowej na Podgórzu oraz jej koszty.

obszar rewitalizacji. Prowadzone działania rewitalizacyjne nie spowodują przenoszenia problemów z obszaru rewitalizacji na inne obszary. Komplementarność przestrzenna w PRT została zagwarantowana również na poziomie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia*.

Komplementarność problemowa

Wyznaczając w PRT obszar rewitalizacji zdiagnozowano określone problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji. W nawiązaniu do diagnozy obszaru rewitalizacji i problemów będących podstawą jego wyznaczenia w PRT zaplanowano projekty skierowane na rozwiązanie stanu kryzysowego. Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w niezbędnych aspektach (tj. społecznym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Tym samym prowadzona rewitalizacja będzie miała charakter kompleksowy a nie fragmentaryczny, a realizowane projekty doprowadzą do osiągnięcia celów rewitalizacji dla miasta Torunia.

Wszystkie zdiagnozowane problemy główne w sferze społecznej i sferze technicznej, oraz odpowiadające im wskaźniki delimitacji obszaru zdegradowanego nie pozostają bez stosownej interwencji, skupionej na rozwiązaniu lub ograniczeniu danego problemu. Podstawą interwencji są projekty społeczne, jako najbardziej istotne dla rozwiązania sytuacji kryzysowej wyznaczonego obszaru, skoncentrowane na problemach zaawansowanego procesu starzenia się społeczeństwa, niedostatecznej samowystarczalności ekonomicznej ludności, wysokiej liczby bezrobotnych kobiet oraz niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej mieszkańców.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych polach, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy również wskazać, że PRT wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym. Komplementarność problemowa została zatem zapewniona już na poziomie planowania programowania rewitalizacji.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przedstawiona w rozdziale 13 *Struktura zarządzania oraz ramowy harmonogram*

realizacji Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023 została zaprojektowana w taki sposób, aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Miasta Toruń, W związku z czym została zapewniona komplementarność proceduralno-instytucjonalna a potrzeba angażowania wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji będzie spełniana w formule Komitetu Rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty realizowane w PRT będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków własnych gminy oraz kapitału prywatnego. Szczegółowo źródła finansowania poszczególnych projektów zostały wskazane w rozdziale 12.

Ponadto proces rewitalizacji nie powinien ograniczać się tylko do wyżej wymienionych źródeł finansowania. Środki z Unii Europejskiej powinny się uzupełniać z innymi funduszami dedykowanymi obszarowi rewitalizacji. W związku z powyższym Prezydent Miasta Torunia, działając na podstawie art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, 1570, 2020) uruchomił otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań gminy w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórze i Starego Miasta). Zadania te, realizowane na zasadzie małych grantów będą dedykowane obszarowi rewitalizacji oraz jego mieszkańcom, tak aby uzupełniać i wspierać całość procesu rewitalizacji. Tematycznie, zadania będą wykonane w celu niwelowania głównych problemów rozpoznanych podczas diagnozy miasta oraz negatywnych zjawisk poprzez realizację szerokiego pakietu inicjatyw społecznych (aktywizacji i integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, zdobywania nowych kompetencji i umiejętności, budowania więzi międzypokoleniowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, tworzenia nowej oferty spędzania czasu wolnego, szerzenia dobrych praktyk, dzielenia się wiedzą, budowania tożsamości z najbliższym otoczeniem i współodpowiedzialności za nie, edukacji, aktywności ruchowej, przeciwdziałania

uzależnieniom i innych). Wartością dodaną, poza konkretnym efektem społecznym wynikającym z zakresu zrealizowanych przedsięwzięć, jest aktywizacja organizacji pozarządowych na polu rewitalizacji.

Planowane zadania realizowane będą poprzez m.in. otwarte eventy, festyny na podobozach rewitalizacji, których jednym z celów jest integracja mieszkańców z różnorodnych środowisk społecznych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, warsztaty ukierunkowane głównie na problemy osób w wieku poprodukcyjnym, a także warsztaty międzypokoleniowe.

Wsparcie procesu rewitalizacji w formie otwartego konkursu ofert dla trzeciego sektora jest właściwym oraz potrzebnym uzupełnieniem działań społecznych na podobozach rewitalizacji.

Kolejną inicjatywą wspierającą proces rewitalizacji jest Program „Moje Podwórko”, finansowany ze środków GMT. Jego idea skupia się na polepszeniu warunków techniczno-funkcjonalnych oraz estetyki otoczenia budynków mieszkalnych w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia trwałych elementów infrastruktury, małej architektury oraz miejsc wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców tych budynków. Program skierowany jest do właścicieli i wspólnot mieszkaniowych nieruchomości z obszaru Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórze oraz Starego Miasta. Zasady wdrażania Programu reguluje Zarządzenie nr 341 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 23.10.2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przyjęcia do realizacji Programu „Moje Podwórko”.

Komplementarność międzyokresowa

PRT zapewnia zachowanie ciągłości programowej polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych projektów zrealizowanych na obecnie wyznaczonym obszarze rewitalizacji w ramach polityki spójności:

- *Adaptacja Zabytkowej Baszty Gołębnik na pracownie artystyczne i siedziby organizacji pozarządowych prowadzących działalność w dziedzinie kultury;*
- *Adaptacja Zabytkowej Bramy Klasztornej na cele kulturalne, społeczne i gospodarcze;*
- *Kompleksowy remont budynku Młodzieżowego Domu Kultury, ul. Przedzamcze 15w Toruniu;*
- *Kompleksowy remont budynku Przedszkola Miejskiego nr 4, ul. Bydgoska 34w Toruniu;*

- *Modernizacja budynku przy ulicy Kopernika 27 - nowa siedziba TFPK Sp. z o.o.;*
- *Modernizacja i rozbudowa sali gimnastycznej I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Toruniu;*
- *Przebudowa budynku przy ul. Strumykowej 4 w Toruniu wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Muzeum Okręgowego w Toruniu pod ekspozycję pn. „Świat Toruńskiego Piernika”;*
- *Remont elewacji i dachu I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika przy ul. Zaulek Prosowy 1 w Toruniu;*
- *Rewitalizacja Bulwaru Filadelfijskiego wraz z nabrzeżem Wisły na odcinku od mostu drogowego do przystani AZS w Toruniu;*
- *Rewitalizacja Dworu Artusa;*
- *Rewitalizacja elementów Ogrodu Zoobotanicznego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu;*
- *Rewitalizacja Społeczna na Bydgoskim Przedmieściu;*
- *Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu;*
- *Rozbudowa i organizacja systemu monitoringu wizyjnego na obszarze Zespołu Staromiejskiego i Bydgoskiego Przedmieścia miasta Torunia;*
- *Wykonanie remontu konserwatorskiego i adaptacji na cele muzealne budynku przy ul. Franciszkańskiej 9 w Toruniu;*
- *Zagospodarowanie przestrzeni publicznej ul. Mickiewicza w Toruniu;*
- *Zagospodarowanie przestrzeni publicznej ulicy Szerokiej i Królowej Jadwigi;*
- *Adaptacja nowych pomieszczeń wraz z wymianą powierzchni dachu budynku celem zwiększenia bazy edukacyjno-wychowawczej na Bydgoskim Przedmieściu przez Stowarzyszenie Opieki Nad Dziećmi Opuszczonymi pn. Oratorium im. Bł. Ks. Bronisława Markiewicza.*

PRT kontynuuje również proces rewitalizacji rozpoczęty w ramach LPR-T, w którym za obszar zdegradowany uznano Stare Miasto i Bydgoskie Przedmieście i na tych jednostkach skoncentrowano działania o charakterze rewitalizacyjnym. PRT jest ich bezpośrednią kontynuacją, wskazując ponownie te dwie jednostki jako obszar o cechach obszaru zdegradowanego i dalej – obszaru rewitalizacji. Istotne znaczenie ma również to, że granice

obu jednostek są niezmienione, tzn. w obu programach rewitalizacji proces rewitalizacji dotyczył Starego Miasta i Bydgoskiego Przedmieścia w dokładnie tych samych granicach. W warstwie projektowej PRT również nawiązuje do wcześniej realizowanych inwestycji i przedsięwzięć (wymienionych powyżej), spełniając tym samym wymóg komplementarności międzyokresowej.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

11.1 Udział interesariuszy rewitalizacji w procesie tworzenia Programu

Gmina Miasta Toruń przygotowała PRT zgodnie z ustawą z dnia 15 października 2015 r. o rewitalizacji, co nałożyło na gminę obowiązek prowadzenia partycypacji społecznej w ściśle określony sposób.

Prezydent Miasta Torunia powołał Zarządzeniem nr 146 z dnia 16 czerwca 2014 r. Zespół Zadaniowy ds. Programu Rewitalizacji, w skład którego weszli przedstawiciele poszczególnych działów i jednostek podległych UMT. Zadaniem Zespołu było merytoryczne wsparcie podczas przygotowywania PRT. Kolejnym z organów wspomagających pracę nad PRT była Komisja Rewitalizacji Miasta RMT, działająca w latach 2014-2018 (VII kadencja Rady Miasta Torunia). Komisja została powołana uchwałą nr 4/2014 Rady Miasta Torunia w sprawie ustalenia liczby i rodzajów stałych komisji Rady Miasta Torunia VII kadencji z dnia 18 grudnia 2014 r. Do głównych zadań Komisji należały:

- działania na rzecz sporządzenia programu rewitalizacji i jego powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta Torunia,
- opiniowanie projektów uchwał i dokumentów realizujących wytyczne ustawy o rewitalizacji na obszarze miasta Torunia,
- wspieranie mechanizmów włączenia mieszkańców i innych podmiotów na terenie miasta Torunia w program rewitalizacji,
- inicjowanie procesów rewitalizacyjnych, współpraca z mieszkańcami i innymi podmiotami w zakresie rewitalizacji na terenie miasta Torunia.

W 2015 r. powołano stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dla Miasta Torunia” (LGD), które jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, reprezentujących sektor publiczny, gospodarczy, społeczny oraz mieszkańców. Stowarzyszenie ma realizować działania na rzecz osób wykluczonych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Od początku prac nad PRT Gmina Miasta Toruń współpracuje z LGD w zakresie możliwości dofinansowania projektów rewitalizacyjnych z działania 11.1 RPO WK-P. Współpraca z LGD jest kontynuowana również w fazie wdrażania PRT poprzez realizację

inicjatyw „miękkich”, kontakt z potencjalnymi Wnioskodawcami oraz członkami LGD.

Rada Miasta Torunia przyjęła trzy uchwały poprzedzające przyjęcie programu rewitalizacji: pierwsza w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (uchwała nr 513/16 Rady Miasta Torunia z dnia 29 grudnia 2016 r.), druga o przystąpieniu do sporządzenia Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023 (uchwała nr 539/17 Rady Miasta Torunia z dnia 23 lutego 2017 r.), trzecia w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń (uchwała nr 794/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r.).

Podjęcie uchwały nr 513/16 poprzedziły konsultacje społeczne. Odbyły się one w terminie od dnia 31 października do dnia 30 listopada 2016 r. Zbierano uwagi za pomocą formularzy konsultacyjnych. Pierwsze spotkanie informacyjne miało miejsce 8 listopada 2016 r., na obszarze Starego Miasta, w auli I Liceum Ogólnokształcącego. Miało ono charakter otwarty, mogli w nim uczestniczyć wszyscy zainteresowani. Celem spotkania było omówienie zagadnień związanych z procesem rewitalizacji oraz prezentacja diagnozy miasta Torunia, na podstawie której wyznaczono granice obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. W spotkaniu wzięło udział 30 osób, w tym mieszkańcy, radni, przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych, organizacji pozarządowych i przedstawiciele UMT oraz jednostek organizacyjnych gminy. Drugie spotkanie konsultacyjne grup przedstawicielskich, które odbyło się 15 listopada 2016 r. w auli I Liceum Ogólnokształcącego było kolejną okazją do pogłębienia dyskusji na temat granic proponowanych obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. W skład grup przedstawicielskich weszli: reprezentanci spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, Rady Miasta Torunia, organizacji pozarządowych, magistratu oraz jednostek organizacyjnych gminy. Zainteresowani dyskutowali w formie kawiarenki obywatelskiej. Każdy z gości miał dostęp do wydrukowanych materiałów informacyjnych i map Torunia obrazujących wyznaczone w wyniku diagnozy obszary. Metoda organizacji spotkania pozwoliła na aktywne uczestnictwo każdego z uczestników. Udział w spotkaniu wzięło łącznie około 30 osób.

W ramach akcji informacyjno-promocyjnej, która miała na celu dotarcie do jak najszerszego grona interesariuszy, zastosowano następujące narzędzia komunikacji:

- Serwisy internetowe Urzędu Miasta Torunia: www.bip.torun.pl (zakładka *Ogłoszenia Prezydenta*), www.torun.pl, www.konsultacje.torun.pl, www.orbitorun.pl;
- Miejskie profile na serwisie społecznościowym Facebook: Mój Toruń, Moja Starówka;

- Strona na serwisie społecznościowym Facebook prowadzona przez toruńskich działaczy NGO: Konsultacje społeczne w Toruniu;
- Informacja w serwisie dla NGO: www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl;
- Informacja w ogólnopolskim serwisie dla organizacji pozarządowych: www.ngo.pl;
- Ogłoszenie w gazecie *Nowości Dziennik Toruński* w dniu 31 października 2016 r. oraz informacja we wkładce *Mój Toruń* w gazecie *Nowości Dziennik Toruński* pt.: *Co i gdzie rewitalizować?* w dniu 10 listopada 2016 r.;
- Dwa artykuły na portalu internetowym ddtorun.pl;
- Plakaty dystrybuowane w: budynkach UMT, użyteczności publicznej (np. w Młodzieżowym Domu Kultury, Domu Muz, wybranych punktach usługowych na Starym Mieście, w pojazdach komunikacji miejskiej;
- Toruń SMS (7 i 14 listopada 2016 r.);
- Mailing oraz zaproszenia kierowane drogą elektroniczną do organizacji pozarządowych, radnych Rady Miasta Torunia, zarządców wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych, Rad Okręgów, Lokalnej Grupy Działania „Dla Miasta Torunia”, instytucji kulturalnych, Rady Seniorów i lokalnych mediów.

Prowadząc konsultacje zapewniono udział różnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Oprócz wspomnianych uczestników dwóch spotkań, uwagi zebrano także na formularzach konsultacyjnych. Łącznie swoje sugestie zgłosiły 43 osoby. Na podstawie wypełnionych formularzy dokonano oceny wskazanego obszaru zdegradowanego. Opinię zdecydowanie pozytywną wyraziły 23 osoby, pozytywną 19, natomiast negatywną 1 osoba. W przypadku obszaru rewitalizacji, 22 osoby wypowiedziały się zdecydowanie pozytywnie, a 10 osób pozytywnie. Wśród ocen mieszkańców nie było ani jednej negatywnej.

Na pierwszym spotkaniu konsultacyjnym, mieszkańcy proponowali inne granice obszaru rewitalizacji. Ze względu na ustawowe ograniczenia dotyczące powierzchni i ludności obszaru rewitalizacji uwagi nie zostały uwzględnione. Mieszkańcy byli przeciwni wprowadzeniu do uchwały zapisu odnoszącego się do wydawania decyzji o warunkach zabudowy na obszarze rewitalizacji. Sugestia ta została uwzględniona. Na drugim spotkaniu, oprócz uwag ogólnych, pojawiły się pytania związane z realizacją konkretnych typów projektów. Na wszystkie zadane pytania udzielono odpowiedzi. Zastosowane formy konsultacji pozwoliły na zapoznanie się z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy rewitalizacji, rozwinięcie dialogu między

podmiotami zaangażowanymi w ten proces oraz ich integracji. Niezwykle ważny był aspekt informacyjny. Uczestnicy spotkań i warsztatów zapoznali się z tematyką rewitalizacji, uzyskali informacje o możliwościach zaangażowania się w prace nad opracowaniem i wdrożeniem założeń programu rewitalizacji oraz źródłach finansowania projektów. Raport końcowy opublikowano na stronie internetowej⁹. Znalazły się w nim szczegółowe informacje dotyczące partycypacji społecznej związanej z etapem wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji.

Informacje na temat rewitalizacji przekazywane są również przy okazji spotkań organizowanych przez Biuro Toruńskiego Centrum Miasta. W dniu 15 lutego 2016 r., w Dworze Artusa, w ramach otwarcia sezonu turystycznego, przedstawiono prezentację o możliwościach jakie daje proces rewitalizacji.

Przygotowując PRT, w dniu 17 sierpnia 2016 r., zorganizowano spotkanie konsultacyjne w formule „wordcafe”, na którym rozmawiano z organizacjami pozarządowymi na temat udoskonalenia form współpracy gminy z NGO. Oprócz współpracy w obszarze rewitalizacji, debatowano m.in. o problemach seniorów, kultury, bezpieczeństwa oraz rekreacji.

Kolejnym elementem partycypacji społecznej było spotkanie z mieszkańcami na temat zasad zgłaszania propozycji projektów, których wnioskodawcy starali się o wpisanie do PRT. Odkryło się ono w dniu 14 marca 2017 r. a nabór projektów trwał od 13 marca do 24 kwietnia 2017 r. – w tym czasie funkcjonowały dwa punkty informacyjno-konsultacyjne, gdzie Wnioskodawcy mogli zasięgnąć opinii, uzyskać odpowiedź na pojawiające się wątpliwości związane z wypełnieniem formularza służącego zgłaszaniu propozycji projektów.

W dniu 26 kwietnia 2017 r. powołano Zarządzeniem nr 98/2017 PMT Komisję Oceny Projektów (KOP). W jej skład weszło 15 członków: przedstawiciele UMT oraz jednostek mu podległych, organizacji pozarządowych oraz Radni Miasta Torunia. Zadaniem Komisji była ocena propozycji projektów, które zarekomendowano Prezydentowi Miasta Torunia do wpisania do PRT. Wnioskodawcy projektów wpisanych na listę głównych projektów/przedsięwzięć PRT, będą mieli możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków RPO WK-P.

Ponadto GMT regularnie prowadzi dialog z mieszkańcami, m.in. podczas corocznych

9

http://www.konsultacje.torun.pl/sites/default/files/pictures/2016/rew_2016_obsz_rew_raport_konc_z_kons_spol.pdf

spotkań Prezydenta Miasta Torunia z mieszkańcami. Podczas tych spotkań prowadzone są rozmowy ze społecznością lokalną poszczególnych części miasta Torunia celem zebrania uwag, opinii i pytań na tematy nurtujące mieszkańców. Jest to również okazja do dyskusji na temat rewitalizacji.

W dniach od 27-28 marca 2017 r. zorganizowano wyjazd szkoleniowy do Łodzi dla szerokiego grona interesariuszy (przedstawiciele RMT, NGO, uniwersytetu, samorządu, jednostek podległych gminie) zaangażowanych w przygotowanie, a następnie realizację PRT. Podczas wizyty studyjnej odbyło się szkolenie, przeprowadzone przez eksperta współpracującego od wielu lat z samorządami oraz przedstawicieli Urzędu Miasta Łodzi.

Dodatkowo Gmina Miasta Toruń zorganizowała w dniu 30 maja 2017 r. ponadregionalną konferencję pn.: *Ludzie. Przestrzeń. Narzędzia. 3 wymiary rewitalizacji*, której celem było zaprezentowanie najważniejszych kwestii związanych z tematyką rewitalizacji. W konferencji wzięło udział około 100 osób, m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy, zarządcy nieruchomości, artyści, przedstawiciele uczelni wyższych, Radni Miasta Torunia i urzędnicy.

Ponadto, UMT prowadzi stronę internetową, która jest miejscem wymiany informacji, łącznikiem z mieszkańcami. Na stronie zamieszczane są systematycznie relacje z poszczególnych etapów przygotowania PRT. Strona jest źródłem wiedzy o rewitalizacji i kwestiach bezpośrednio związanych z tą tematyką. Znajduje się pod następującym adresem: www.rewitalizacja.torun.pl.

W dniu 24 czerwca 2017 r. pracownicy UMT spotkali się w ramach Święta Bydgoskiego Przedmieścia z mieszkańcami podobszaru rewitalizacji. Podczas prac artystycznych, w przyjaznej atmosferze, rozmawiano o planowanych do realizacji projektach, które będą prowadzone na tym terenie. Inicjatywa miała pozytywny oddźwięk wśród mieszkańców, Rady Okręgu Bydgoskie Przedmieście i środowisk trzeciego sektora. Stanowiła zachętę dla lokalnej społeczności do angażowania się w inicjatywy mające na celu budzenie współodpowiedzialności za miejsce, w którym żyją i funkcjonują na co dzień.

Projekt uchwały Rady Miasta Torunia w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń był przedmiotem konsultacji społecznych, które miały miejsce w terminie 27 października - 27 listopada 2017 r. W dniu 27 października 2017 r. GMT zorganizowała spotkanie otwarte ze wszystkimi zainteresowanymi procesem rewitalizacji, które odbyło się w Centrum Kulturalno-

Kongresowym Jordanki. W pierwszej części spotkania organizatorzy przedstawili zapisy ustawy o rewitalizacji w zakresie działania Komitetu Rewitalizacji oraz treść projektu uchwały Rady Miasta Torunia. Drugą część spotkania stanowiła dyskusja z uczestnikami konsultacji. W spotkaniu udział wzięli mieszkańcy Torunia, przedstawiciele Rady Miasta Torunia, reprezentanci spółdzielni mieszkaniowych i organizacji pozarządowych. Drugie spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 30 października 2017 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki. Formuła otwartego spotkania polegała na zbieraniu opinii i uwag ustnych mieszkańców na formularzach konsultacyjnych.

W ramach akcji informacyjno-promocyjnej zastosowano następujące narzędzia komunikacyjne:

- zbierano uwagi w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności za pomocą poczty elektronicznej, na formularzach zamieszczonych na stronie podmiotowej UMT. Dokumenty konsultacyjne dostępne były na stronach: www.bip.torun.pl (zakładka *Ogłoszenia Prezydenta*), w aktualnościach: www.torun.pl, www.rewitalizacja.torun.pl, www.konsultacje.torun.pl, a także w Punktach Informacyjnych UMT oraz w siedzibie Wydziału Rozwoju i Programowania Europejskiego.
- informację w zakresie przedmiotu konsultacji zamieszczono również:
 - na miejskich profilach społecznościowych (Facebook, Mój Toruń, Moja Starówka);
 - ogłoszenie w gazecie *Nowości Dziennik Toruński* w dniu 20 października 2017 r.;
 - plakaty dystrybuowane w pojazdach komunikacji miejskiej (przed pierwszym i drugim spotkaniem) w dniach od 23 października do 1 listopada 2017 r.;
 - Toruń SMS (25 października 2017 r.).

W ramach konsultacji społecznych zapewniony został udział różnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Byli to mieszkańcy, radni miasta, przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych. W trakcie spotkań konsultacyjnych interesariusze zgłosili 36 uwag, zapytań i sugestii, które odnosiły się zarówno do przedmiotu konsultacji jak i całego procesu rewitalizacji.

Raport końcowy opublikowano na stronach:

- <http://www.konsultacje.torun.pl/pl/komitet-rewitalizacji-podsumowanie-konsultacji>;
- <http://www.rewitalizacja.torun.pl/?aktualnosci=projekt-uchwaly-dotyczacej-komitetu-rewitalizacji>.

Projekt uchwały Rady Miasta Torunia w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023* był przedmiotem konsultacji społecznych, które miały miejsce w terminie od 2 lipca do 2 sierpnia 2018 r.

W dniu 5 lipca 2018 r. GMT zorganizowała spotkanie otwarte ze wszystkimi zainteresowanymi procesem rewitalizacji, które odbyło się w Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu. W pierwszej części spotkania organizatorzy przedstawili kwestie związane z opracowaniem projektu PRT oraz zapisami dokumentu, w tym listą propozycji projektów, których Wnioskodawcy będą starać się o współfinansowanie ze środków unijnych. Druga część spotkania stanowiła dyskusja z uczestnikami konsultacji. Na pytania zebranych odpowiedzieli przedstawiciele UMT.

Drugie spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 6 lipca 2018 r. w siedzibie Biura Rewitalizacji. Formuła otwartego spotkania polegała na zbieraniu opinii i uwag ustnych mieszkańców na formularzach konsultacyjnych. Uwagi zbierane były od 7:30 do 18:00, co umożliwiło wzięcie udziału w spotkaniu szerokiemu gronu interesariuszy, czas trwania konsultacji dopasowano do różnych godzin pracy mieszkańców.

W ramach prowadzonego procesu partycypacyjnego, w dniu 12 lipca 2018 r. spotkano się również z Radnymi Rady Miasta Torunia. W spotkaniu wzięło udział 9 uczestników, w tym 5 Radnych RMT.

Osoby, którzy nie mogli osobiście uczestniczyć w spotkaniach, mogli zgłosić swoje opinie na formularzach konsultacyjnych. Łącznie, uwagi zgłosiło 12 osób.

Informacja w zakresie przedmiotu konsultacji dostępna była w: serwisie społecznościowym Facebook (Mój Toruń, Moja Starówka), w gazecie *Nowości* w dniu 22.06.2018 r., na plakatach dystrybuowanych w PIUM przy ul. Wały gen. Sikorskiego 8 oraz w wybranych punktach gastronomicznych na Starym Mieście. Ponadto, w dniu 12.07.2018 r. wysłano wiadomości z systemu Toruń SMS, skierowano zaproszenia do składania uwag na formularzach konsultacyjnych do Radnych Miasta Torunia, w tym do Komisji Rewitalizacji, Wnioskodawców, którzy zgłosili propozycje projektów do PRT, Rad Okręgów, Lokalnej Grupy Działania „Dla miasta Torunia” (6, 9, 13.07.2018 r.) oraz do organizacji pozarządowych (6.07.2018 r.).

Raport końcowy opublikowano na stronach:

- http://www.bip.torun.pl/info_ogl_pmt.php?Kod=5338
- <http://www.rewitalizacja.torun.pl/?aktualnosci=raport-koncowy-z-konsultacji-spoecznych>.

W dniu 21 listopada 2019 r. Rada Miasta Toruń przyjęła uchwałę nr 280/19 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023, inicjując w ten sposób procedurę aktualizacyjną.

11.2 Udział interesariuszy rewitalizacji w procesie wdrażania programu

Partycypacja społeczna powinna być prowadzona na każdym etapie procesu rewitalizacji. Organy i jednostki biorące udział w przygotowaniu PRT będą również zaangażowane w fazę wdrażania procesu rewitalizacji. Lokalna Grupa Działania stanowiąca cenny głos doradczy podczas tworzenia projektów w formule zintegrowanej będzie koordynować realizację inicjatyw społecznych prowadzonych m.in. na podobszarach rewitalizacji. GMT kontynuować będzie także coroczne spotkania Prezydenta Miasta Torunia z mieszkańcami, stanowiące platformę dialogu i wymiany opinii oprowadzeniu rewitalizacji. W Toruniu funkcjonuje Rada Działalności Pożytku Publicznego składająca się z przedstawicieli UMT, Rady Miasta Torunia i NGO. Rada była informowana o zasadach przygotowania PRT oraz typach projektów możliwych do realizacji w ramach rewitalizacji.

Dodatkowo, strona internetowa www.rewitalizacja.torun.pl jest miejscem, w którym pojawiają się i będą nadal publikowane aktualności na temat rewitalizacji, a także gdzie będzie można zgłaszać swoje pytania i opinie.

11.3 Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji to forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji pełniący funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta Miasta Torunia. Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy.

W dniu 25 stycznia 2018 r. Rada Miasta Torunia podjęła Uchwałę Nr 794/18 w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń. Zgodnie z jej zapisami skład Komitetu tworzy:

- 1) 3 przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji – po jednym przedstawicielu z każdego podobszaru rewitalizacji;

- 2) 3 przedstawicieli (łącznie) właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości, podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i towarzystw budownictwa społecznego;
- 3) 2 przedstawicieli mieszkańców Gminy Miasta Toruń spoza obszaru rewitalizacji;
- 4) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność gospodarczą;
- 5) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- 6) 3 przedstawicieli Gminy Miasta Toruń i jej jednostek organizacyjnych, wskazanych przez Prezydenta;
- 7) 3 przedstawicieli Rady Miasta Torunia;
- 8) po 1 przedstawicielu każdej z Rad Okręgu działających na obszarze rewitalizacji;
- 9) 1 przedstawiciel organów władzy publicznej;
- 10) 1 przedstawiciel podmiotów innych niż organy władzy publicznej, realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W związku z podjęciem przez Radę Miasta Torunia Uchwały Nr 794/18 z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, w dniu 14 lutego 2018 r. ogłoszony został nabór na Członków Komitetu. Wynik przeprowadzonego naboru nie pozwolił na powołanie Komitetu Rewitalizacji w pełnym składzie. W związku z powyższym, zgodnie z § 9 ust. 1 uchwały RMT Nr 794/2018 w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, została przeprowadzona ponowna procedura naboru w nieobsadzonych kategoriach. Prezydent Miasta Torunia powołał Komitet Rewitalizacji zarządzeniem nr 200 z dnia 13 czerwca 2018 r. Lista Członków Komitetu Rewitalizacji została opublikowana w miejskich serwisach internetowych. Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń jako jeden z organów opiniujących projekt Gminnego Programu Rewitalizacji wskazanych ustawą o rewitalizacji na posiedzeniu w dniu 20 sierpnia 2018 r. przyjął stanowisko pozytywnie opiniujące Gminny Program Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*.

Na przewodniczącego Komitetu Rewitalizacji wskazany został Zastępca Prezydenta Miasta Torunia. Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń wypracował formułę kwartalnych spotkań, w ramach których odbywają się posiedzenia merytoryczne prezentujące elementy procesu rewitalizacji oraz wizje lokalne obiektów wpisanych do Gminnego Programu Rewitalizacji na wyznaczonych podobszarach.

12. Szacunkowe ramy finansowe projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 21. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe
(wg dotychczas złożonych wniosków, które będą weryfikowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w ramach działań i poddziałań: 8.1. RPO, 8.2.1. RPO, 8.4.1. RPO, 9.1.1. RPO, 9.2.1. RPO, 9.3.2. RPO, 11.1. RPO)

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu ¹⁰	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2020-2021	1. Aktywny senior	S	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu/ Fundacja Pro Omnis	10 430 457, 58 (MOPR- 7 426 77 7,58 partner – 3 003 680, 00)	85	8 865 888,94	EFS 8 865 888,94	-	budżet gminy 406 161,60 budżet państwa 521 522,88	636 884,16	9.3	9.3.2	2, 3, 4
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	2. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej – Etap I parter	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 114 782,61	76, 50	852 808, 68	-	EFRR 852 808, 68	budżet gminy 167 217,40 budżet państwa 94 756,53	-	6.1	6.1.2	1

¹⁰ S – społeczny, G - gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno-funkcjonalny, T - techniczny

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	82. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczenie m na świadczenie usług w społeczności lokalnej – Etap II	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	821 586,75	85	698 348,73	-	698 348,73	budżet gminy 41 079,34 budżet państwa 82 158,68	-	6.1	6.1.2	1
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	83. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczenie m na świadczenie usług w społeczności lokalnej – Etap III	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 231 802,01	78,86	887 457,15	-	887 457,15	budżet gminy 231 802,01 budżet państwa 112 542,85	-	6.1	6.1.2	1
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2022	3. REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów 2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	12 649 988,91	82,81	10 475 098,28	-	EFRR 10 475 098,28	budżet gminy 2 174 890,63	-	6.4	6.4.1	1, 36

PODGÓRZ	2019-2020	4. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytкового budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap II	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	4 923 602,00	67,50	3 323 431,35	-	EFRR 3 323 431,35	budżet gminy 1 107 810,45 budżet państwa 492 360,20	-	6.4	6.4.1	1
PODGÓRZ	2019-2020	84. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I	T	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 151 566,87	85	978 831,83	-	EFRR 978 831,83	budżet gminy 172 735,04	-	6.1	6.1.2	1
STARE MIASTO	2020-2021	42. Klub Aktywizacji Społecznej „Kamienica Inicjatyw”	S	1.1.1. Aktywizacja seniorów	Fundacja Archipelag Inicjatyw	105 000,00	95	100 000,00	EFS 100 000,00	-	-	5 000,00	11.1	-	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/PODGÓRZ/STARE MIASTO	2020	85. Aktywni 60+	S	1.1.1. Aktywizacja seniorów	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	50 000,00	95	47 500,00	EFS 47 500,00	-	-	2 500,00	11.1	-	-

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2021	86. Aktywność bez barier	S	1.1.1. Aktywizacja seniorów	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	50 000,0 0	95	47 500,0 0	EFS 47 500, 00	-	-	2 500, 00-	11 .1	-	-
PODGÓRZ	2020-2021	5. Muzeum Historii Podgórza miejschem spotkań i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Stowarzyszenie „Nasz Podgórz”	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	-	2 631,58	11 .1	-	-
STARE MIASTO	2021	7. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców w nowo powstałej nowoczesnej przestrzeni społecznej.	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/ X Liceum Ogólnokształcą ce im. prof. Stefana Banacha w Toruniu	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	budżet gminy 2 631,58	-	11 .1	-	8

STARE MIASTO	2019-2020	8. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzialną na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej	PF	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/X Liceum Ogólnokształcące im. prof. Stefana Banacha w Toruniu	1 528 002,13	62	947 361,32	-	EFRR 947 361,32	budżet gminy 427 840,60 budżet państwa 152 800,21	-	6.4	6.4.1	7
STARE MIASTO	2020-2021	9. Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/ IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	budżet gminy 2 631,58	-	11.1	-	10

STARE MIASTO	2019-2021	10. Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	T, PF	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/ IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	1 543 314,82	62	956 855,19	-	EFRR 956 855,19	budżet gminy 432 128,15 budżet państwa 154 331,48	-	6.4	6.4.1	9
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2020-2022	11. Działamy razem i uczymy się od siebie	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Szkoła Podstawowa Nr 11 w Toruniu	23 320,00	94,85	22 120,00	EFS 22 120,00	-	budżet gminy 1 200,00	-	11.1	-	12
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	12. Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11	PF	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Szkoła Podstawowa Nr 11 w Toruniu	441 189,01	62	273 537,19	-	EFRR 273 537,190	budżet gminy 123 532,92 budżet państwa 44 118,90	-	6.4	6.4.1	11
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2021	94.Społeczna Agencja Pośrednictwa	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	Fundacja STUDIO M6	22 106,00	95	21 000,00	EFS 21 000,00	-	-	1 106,00	11.1	-	30
STARE MIASTO	2020	30. Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne	T	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	Fundacja STUDIO M6	290 280,00 (brutto) 236 000,00 (netto)	84,75	200 000,00	-	EFRR 200 000,00	-	90 280,00	6.4	6.4.1	94

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2020	89.Stop izolacji społecznej	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	50 000,00	95	47 500,00	EFS 47 500,00	-	-	2 500,00	11.1	-	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2021	90. Zawalcz o siebie	S	1.1.2. Aktywizacja mieszkańcó w obszarze rewitalizacji	CISTOR Stowarzyszenie Partnerstwo Społeczne	50 000,00	95	47 500,00	EFS 47 500,00	-	-	2 500,00	11.1	-	-
PODGÓRZ	2020-2022	17. Mieszkanie treningowe „Arkadia”	S	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	1 500 000,00	95	1 425 000,00	PFRON 1 425 000,00	-	-	75 000,00	-	-	20
PODGÓRZ	2019-2021	19. My też jesteśmy aktywni 5	S	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	979 289,71	85	832 396,25	EFS 832 396,25	-	-	146 893,46	9.1.	9.1.1	20
PODGÓRZ	2020-2021	20. Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami	T	1.2.1. Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu	530 400,00	75	397 800,00	-	EFRR 397 800,00	budżet państwa 53 040,00	79 560,00	6.4	6.4.1	17,19

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2020-2021	21. Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!	S	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu/ CISTOR STOWARZYSZENIE PARTNERSTWO SPOŁECZNE	1 669 716,00 (MOPR – 1 461 476,00 partner-208 240,00)	85	1 419 258,60	EFS 1 419 258,60	-	budżet gminy 158 331,60 budżet państwa 83 485,80	8 640,00	9.3	9.3.2	22,23
PODGÓRZ	2020-2021	22. Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul. Parkowej 3 na cele społeczne	T	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2 468 000,00	67,50	1 665 900,00	-	EFRR 1 665 900,00	budżet gminy 555 300,00 budżet państwa 246 800,00	-	6.4	6.4.1	21,36
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	23. Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych przy ul. Bydgoskiej 74 – Etap I	T	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 009 000,67	85	857 650,56	-	EFRR 857 650,56	budżet gminy 50 450,04 budżet państwa 100 900,07	-	6.1	6.1.2	21

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	92. Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych przy ul. Bydgoskiej 74 – Etap II	T	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	993 499,47	85	844 474,54	-	EFRR 844 474,54	budżet gminy 49 674,98 budżet państwa 99 349,95	-	6.1	6.1.2	21
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	93. Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych przy ul. Bydgoskiej 74 – Etap III	T	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 009 000,67	85	857 650,56	-	EFRR 857 650,56	budżet gminy 50 450,04 budżet państwa 100 900,07	-	6.1	6.1.2	21
STARE MIASTO	2021	24. Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym	S	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Fundacja Archipelag Inicjatyw	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	-	2 631,58	11.1	-	25

STARE MIASTO	2019-2021	25. Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne	T	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Gmina Miasta Toruń	1 664 823,11	64	1 065 486,79	-	EFRR 1 065 486,79	budżet gminy 432 854,01 budżet państwa 166 482,31	-	6.4	6.4.1	24
STARE MIASTO	2020	28. NOE - usamodzielnianie młodzieży	S	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	52 998,00	94,34	49 998,00	EFS 49 998,00	-		3 000,00	11.1	-	-
STARE MIASTO	2020	87. NOE – nowe życie samotnych rodziców	S	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnym i	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	45 000,00	93,33	42 000,00	EFS 42 000,00	-	-	3 000,00	11.1		

STARE MIASTO	2020	88. NOE – klub dla dzieci	S	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	45 000,00	93,33	42 000,00	EFS 42 000,00	-	-	3 000,00	11.1	-	-
STARE MIASTO	2021	91. NOE – liderzy młodzieżowi	S	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędka im. każdego Człowieka	52 998,00	94,34	49 998,00	EFS 49 988,00	-	-	3 000,00	11.1	-	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2020-2022	29. Bank Inicjatyw Społecznych	S	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2 769 086,79	85	2 353 723,77	EFS 2 353 723,77	-	budżet gminy 415 363,02	-	9.2	9.2.1	-

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2018-2020	38. DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych	S	1.2.2. Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi 2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 395 180,00	85	1 185 903,00	EFS 1 185 903,00	-	budżet gminy 209 277,00	-	9.1	9.1.1	-
STARE MIASTO	2018-2023	81. Dotknąć Teatru	S	1.2.2 Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	Fundacja Alma	581 578,95	95	552 500,00	EFS 552 500,00	-	-	29 078,95	11.1	-	-
PODGÓRZ	2020	31.Uwierzyć w siebie	S	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	-	2 631,58	11.1	-	32
PODGÓRZ	2019-2020	32. Moje bezpieczne miejsce	T	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa	284 036,73	65	184 623,87	-	EFRR 184 623,87	-	99 412,86	6.4	6.4.1	31

PODGÓRZ	2018-2020	33. Wspieramy mamy	S	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	3 009 966,76	85	2 558 471,74	EFS 2 558 471,74	-	budżet gminy 451 495,02	-	8.4	8.4.1	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2018-2020	34. Aktywna Kobieta	S	2.1.1. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	1 182 852,00	85	1 005 424,20	EFS 1 005 424,20	-	budżet państwa 118 285,20 FP 59 142,60	-	8.2	8.2.1	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2017-2019	35. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	4 668 064,13	85	3 967 854,51	EFS 3 967 854,51	-	budżet państwa 700 209,62	-	8.1	-	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ PODGÓRZ/ STARE MIASTO	2022-2023	36. Akademia Współpracy	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2 357 249,76	85	2 003 662,29	EFS 2 003 662,29	-	budżet gminy 353 587,47	-	9.2	9.2.1	3,22
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2017-2019	37. Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	1 395 540,00	85	1 186 209,00	EFS 1 186 209,00	-	budżet gminy 209 331,00	-	9.2	9.2.1	-

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2019-2020	95. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowyc h mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia	4 471 026,84	85	3 800 372,81	EFS 3 800 372,81	-	budżet państwa 670 654,03	-	8.1	-	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2019-2021	96. Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowyc h mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2 516 371,07	85	2 138 915,07	EFS 2 138 915,07	-	budżet gminy 377 456,00	-	9.1	9.1.2	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/ STARE MIASTO/ PODGÓRZ	2021-2023	97. Toruń po mojemu!	S	2.1.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowyc h mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu	2 516 372,07	85	2 138 915,07	EFS 2 138 915,07	-	budżet gminy 377 457,00	-	9.1	9.1.2	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2023	46. Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu – 3 etap	PF	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń	3 991 800,21	65	2 594 670,14	-	EFRR 2 594 670,14	budżet gminy 997 950,05 budżet państwa 399 180,02	-	6.4	6.4.1	36,98

BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2020	47. Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej	S	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń/Ogród Zoobotaniczny w Toruniu Ogród Zoobotaniczny w Toruniu	50 000,00	95	47 500,00	EFS 50 000,00	-	budżet gminy 2 500,00	-	11.1	-	48
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019	48. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalność i terenu Ogrodu Zoobotanicznego wpływającego na poprawę jego funkcjonowania – etap II	PF	2.2.1. Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	Gmina Miasta Toruń /Ogród Zoobotaniczny w Toruniu	554 459,17 (brutto) 450 779,81 (netto)	56,89	256 456,20	-	EFRR 256 456,20	budżet gminy 252 924,99 budżet państwa 45 077,98	-	6.4	6.4.1	47
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2020-2021	49. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Mickiewicza 61	410 000,00	65	266 500,00	-	EFRR 266 500,00	-	143 500,00	6.4	6.4.1	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2020-2021	52. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Mickiewicza 60 w Toruniu	400 000,00	65	260 000,00	-	EFRR 260 000,00	-	140 000,00	6.4	6.4.1	-

		w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych											
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	53. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	1 800 000,00	64	1 152 000,00	-	EFRR 1 152 000,00	budżet gminy 468 000,00 budżet państwa 180 000,00	-	6.4	6.4.1	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	54. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	1 800 000,00	64	1 152 000,00	-	EFRR 1 152 000,00	budżet gminy 468 000,00 budżet państwa 180 000,00	-	6.4	6.4.1	-
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE	2019-2020	55. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	1 800 000,00	64	1 152 000,00	-	EFRR 1 152 000,00	budżet gminy 468 000,00 budżet	-	6.4	6.4.1	-

		148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych							państwa 180 000,00				
PODGÓRZ	2020	60. Street art jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych	S	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Stowarzyszenie „Nasz Podgórz”	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	-	2 631,58	11 .1	-	-
PODGÓRZ	2020-2021	65. Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórz przy ul. Poznańskiej 126 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Poznańska 126-128	80 000,00	65	52 000,00	-	EFRR 52 000,00	-	28 000,00	6.4	6.4.1	-
STARE MIASTO	2019-2020	69. Modernizacja budynku mieszkalno/użytkowego (NGO) przy ul. Piastowska	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	980 000,00	64	627 200,00	-	EFRR 627 200,00	budżet gminy 254 800,00 budżet państwa	-	6.4	6.4.1.	-

		5/Jagiellończyk a 2 w celu przeciwdziałani a problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		h, przyczyniają ca się do niwelowania problemów społecznych							98 000,00				
STARE MIASTO	2020	72. Strefa Kreatywnego Czasu –miejsce spotkań i działań	S	2.2.2. Modernizacj a wielorodzin nych budynków mieszkalnyc h, przyczyniają ca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szczytna 10- 12	52 631,58	95	50 000,00	EFS 50 000,00	-	-	2 631,58	11 .1	-	73, 76,7 7,79
STARE MIASTO	2019-2023	73. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26- 28/Szczytna 2- 4 w Toruniu w celu przeciwdziałani a problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacj a wielorodzin nych budynków mieszkalnyc h, przyczyniają ca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa Szeroka 26- 28/Szczytna 2- 4 w Toruniu	430 000, 00	65	279 500,00	-	EFRR 279 500,00	-	150 500,00	6. 4	6.4. 1.	72
STARE MIASTO	2016-2023	76. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w	T	2.2.2. Modernizacj a wielorodzin nych budynków mieszkalnyc	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szczytna 10- 12	450 000,00	65	292 500,00	-	EFRR 292 500,00	-	157 500,00	6. 4	6.4. 1.	72

		celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		h, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych											
STARE MIASTO	2019-2023	77. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Szewska 10	450 000,00	65	292 500,00	-	EFRR 292 500,00	-	157 500,00	6.4	6.4.1.	72
STARE MIASTO	2017-2023	79. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych, przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	Wspólnota Mieszkaniowa Prosta 3/3a	370 000,00	65	240 500,00	-	EFRR 240 500,00	-	129 500,00	6.4	6.4.1	72
PODGÓRZ	2020	98. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania	T	2.2.2. Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych,	Gmina Miasta Toruń/Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Toruniu	1 000 000,00	64	640 000,00	-	EFRR 640 000,00	budżet gminy 260 000,00 budżet państwa	-	6.4	6.4.1	-

		a problemom społecznym na obszarze rewitalizacji		przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych							100 000,00				
--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	------------	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr / nazwa)	L.p.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
1	2	3	4	5	6	7	8	9
BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/PODGÓRZ	1	S	Punkty Integracji Społecznej na Podgórzu i Bydgoskim Przedmieściu	3 500 000,00	EFS 3 125 000,00	-	300 000,00	75 000,00
STARE MIASTO	2	T	Nadbudowa i rozbudowa dawnego budynku kinoteatru Grunwald usytuowanego przy ulicy Warszawskiej 11 na teatr – Utworzenie „DUŻEJ SCENY” Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego w Toruniu.	-	-	-	-	-
STARE MIASTO/BYDGOSKIE PRZEDMIEŚCIE/PODGÓRZ	3	S	Klub Wędka – prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji.	100 000,00	-	-	100 000,00	-
PODGÓRZ	4	S	Utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla mieszkańców dzielnicy Podgórz w Toruniu	300 000,00	-	-	300 000,00	-
PODGÓRZ	5	PF/T	Rozbudowa Toruńskiego Parku Technologicznego dotycząca budowy infrastruktury na nieruchomości gruntowej położonej w Toruniu przy ul. Andersa	14 000 000,00	-	EFRR 11 900 000,00	2 100 000,00	-

Źródło: opracowanie własne

13. Struktura zarządzania oraz ramowy harmonogram realizacji

13.1 System zarządzania

Proces rewitalizacji wymaga właściwego zarządzania, w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji, a także odpowiadających im kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest sprawna koordynacja działań przepływu informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Zgodnie z zapisami art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią zadania własne gminy. Zadania te powinny być realizowane w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie, a także w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji.

Struktura zarządzania jest jak najmniej rozbudowana w wymiarze instytucjonalnym, co pozwoli na szybki przepływ informacji oraz reakcję na ewentualne problemy lub komplikacje pojawiające się w trakcie dalszych etapów przygotowywania działań rewitalizacyjnych i ich wdrażania. Głównymi podmiotami zaangażowanymi w proces przygotowania i wdrożenia programu są Prezydent Miasta Torunia, Rada Miasta Torunia oraz Komitet Rewitalizacji:

- Prezydent Miasta Torunia: kierując pracą Urzędu Miasta Torunia pełni rolę nadzorczą nad całym procesem realizacji procesu rewitalizacji. Do kompetencji Prezydenta Miasta Torunia należy: przeprowadzenie procedury wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzenie i aktualizacja PRT, przeprowadzenie konsultacji społecznych na każdym wymaganym w ustawie o rewitalizacji etapie przygotowania PRT, tworzenie podstaw prawnych i formalnych, które umożliwiają uczestnictwo w procesie rewitalizacji pozostałych interesariuszy, zapewnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w PRT, zgodnie z założonym udziałem miasta oraz podejmowanie decyzji o potrzebie weryfikacji programu rewitalizacji, m.in. na podstawie wyników okresowego monitoringu.
- Rada Miasta Torunia – uchwała PRT, akceptując zarekomendowane propozycje projektów służące realizacji zadań własnych gminy do Wieloletniej Prognozy Finansowej miasta Torunia na lata 2016-2041, podejmuje uchwałę o aktualizacji PRT,

o uchyleniu PRT w całości lub części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych. Ponadto, Rada Miasta Torunia w ramach prac Komisji Rewitalizacji opiniuje projekty uchwał i dokumenty realizujące zapisy ustawy o rewitalizacji na obszarze miasta Torunia, wspiera mechanizmy włączenia mieszkańców i innych podmiotów na terenie miasta Torunia w program rewitalizacji, inicjuje procesy rewitalizacyjne, współpracuje z mieszkańcami i innymi podmiotami w zakresie rewitalizacji na terenie miasta Torunia.

- Komitet Rewitalizacji – jego zadaniem jest dostarczanie w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, które mają pomóc gminie w prawidłowym ukształtowaniu jego przebiegu. Uprawniony jest do wyrażania opinii, stanowisk oraz rekomendowania rozwiązań w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji jest elementem bezpośredniej partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji (Komitet Rewitalizacji został szerzej opisany w *Podrozdziale 11.3.*).

Zarządzeniem Nr 319/2017 z dnia 31 października 2017 r. Prezydent Miasta Torunia powołał w strukturze Urzędu Miasta Torunia Biuro Rewitalizacji, które jest koordynatorem rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu rewitalizacji. Do zadań koordynatora rewitalizacji należy:

- przygotowanie i wdrożenie PRT,
- współpraca ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację programu,
- współpraca z Komitetem Rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną procesu rewitalizacji, w tym zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji,
- przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu,
- podejmowanie działań w zakresie informacji i promocji programu,
- monitoring rzeczowy, finansowy oraz osiągania założonych celów rewitalizacji,
- dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów,
- sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji PRT,
- przekazywanie do IZ RPO raz na kwartał sprawozdania z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu określonych działań/poddziałań RPO WK-P,

- przekazywanie do IZ RPO raz na dwa lata sprawozdania zawierającego informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego,
- przygotowywanie informacji na stronę internetową Urzędu Miasta Torunia www.um.torun.pl,
- obsługa i aktualizacja strony internetowej www.rewitalizacja.torun.pl,
- współpraca z innymi działami oraz jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Torunia w zakresie realizacji programu rewitalizacji,
- współpraca z toruńskimi organizacjami pozarządowymi poprzez udzielanie im wsparcia finansowego dla realizacji działań nie inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji,
- poszukiwanie źródeł finansowania dla inwestycji realizowanych w ramach PRT.

Wdrażanie PRT wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania także w procesie monitoringu i oceny programu. Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskania środków z funduszy strukturalnych.

13.2 System informacji i promocji

Ważnym elementem składowym systemu zarządzania programem rewitalizacji jest całość zagadnień związanych z tematyką działań komunikacji w zakresie zamierzeń programu, procesu jego wdrażania oraz podsumowania jego efektów. System informacji obejmuje działania związane z partycypacją społeczną na każdym etapie powstawania i realizacji PRT dostarczając rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie byłyby możliwe do pozyskania na podstawie jedynie danych statystycznych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozzerwalnie związane z mechanizmem włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu rewitalizacji przyniósł spodziewane efekty, niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji na temat oczekiwań wobec procesu rewitalizacji.

Konieczne jest prowadzenie szeregu działań, które skupiać się będą przede wszystkim na:

- organizacji zebrań z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowić mają forum wymiany informacji i pomysłów na przyszłe przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego,
- publikowaniu ogłoszeń o kwestiach związanych z procesem rewitalizacji.

Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji PRT. W celu zapewnienia uczestnictwa w rewitalizacji możliwie szerokiego grona interesariuszy, informacje na temat rewitalizacji pojawiać się będą na stronie internetowej www.rewitalizacja.torun.pl.

13.3 Ramowy harmonogram realizacji

Ramowy harmonogram realizacji PRT obejmuje okres od roku 2016, kiedy zostały rozpoczęte prace nad programem do końca roku 2023, czyli do planowanego zakończenia realizacji projektów wynikających z PRT.

Tabela 23. Harmonogram realizacji programu

Wyszczególnienie	Rok							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Opracowanie	X	X	X					
Uchwalenie			X					
Realizacja			X	X	X	X	X	X
Ocena okresowa						X		
Raport końcowy								X

Źródło: opracowanie własne

14. Monitorowanie i ocena realizacji

Monitoring to obserwowanie procesu, w tym przypadku rewitalizacji oraz odnotowywanie zmieniającego się stanu, w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu. System monitorowania PRT musi umożliwiać dokonywanie obiektywnych pomiarów wskaźników w przyjętym odstępie czasu, dzięki czemu możliwa będzie ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć i założonych celów, których rezultatem ma być niwelowanie zidentyfikowanych podczas diagnozy problemów ze sfery społecznej i infrastrukturalnej. Poprzedza ewaluację, której dokonuje się po zakończeniu realizacji programu, ale w przeciwieństwie do niej, pozwala na zmianę przyjętej taktyki w przypadku zidentyfikowania nieprawidłowości wdrożeniowych. To również rodzaj wewnętrznej kontroli, obejmującej ocenę terminowości poszczególnych działań względem harmonogramu. Proces ten pozwala na optymalne wykorzystanie środków finansowych w celu zmaksymalizowania spodziewanych efektów.

Monitoring rzeczowy obejmie kontrolę realizacji zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektów na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji zgodności z założeniami PRT. Monitoring finansowy obejmie zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu. Polegać będzie na systematycznej kontroli finansowych aspektów inwestycji. Monitoring osiągania celów rewitalizacji będzie polegał na śledzeniu postępu realizacji PRT poprzez monitorowanie wartości określonych wskaźników – tj. wskaźników celów rewitalizacji, które dostarczą informacji o efektach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zamieszczonych w PRT. Wybór wskaźników skupia się na ocenie osiągnięcia celów PRT, a nie produktów poszczególnych projektów. Jest to wynikiem postrzegania interwencji prowadzonej w ramach rewitalizacji jako całościowego procesu, który nie jest po prostu sumą zrealizowanych projektów, ale ma na celu osiągnięcie planowanej zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Postęp prac w zakresie wdrażania PRT oraz realizacji przedsięwzięć ujętych w przedmiotowym dokumencie będzie podlegał monitorowaniu przez IZ RPO. Raz na kwartał dostarczane jest do Urzędu Marszałkowskiego sprawozdanie z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu określonych działań/poddziałów RPO WK-P. Ponadto sprawozdawczość będzie także obejmować informacje w zakresie efektywności podejmowanych działań rewitalizacyjnych w oparciu o aktualne dane dotyczące kryteriów stanu kryzysowego, na

podstawie których wyodrębniono obszar rewitalizacji. Sprawozdania zawierające informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego będą przekazywane do IZ RPO raz na dwa lata.

W sytuacji, gdy efekty prowadzonego procesu rewitalizacji będą niesatysfakcjonujące lub w zaistnieniu ryzyka nieosiągnięcia założonych wartości wskaźników, zostaną podjęte odpowiednie działania. Konieczna będzie wówczas analiza projektów ujętych w programie pod kątem założonych rezultatów, analiza zasadności przeprowadzenia ponownego naboru projektów, w celu wyłonienia przedsięwzięć, które będą efektywniej wpływać na poprawę sytuacji obszaru rewitalizacji. W przypadku, gdy przyczyny nieosiągnięcia wskaźników będą wynikały z przyczyn leżących poza zakresem kompetencji gminy (np. będą wynikały ze zmiany sytuacji mikroekonomicznej lub makroekonomicznej, zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie), wówczas planowane będą konsultacje z IZ RPO w celu zmiany założonych wartości wskaźników docelowych lub zmiany projektów w PRT, w zakresie koniecznym do osiągnięcia celów rewitalizacji. Podjęte zostaną również konsultacje odnośnie zmiany projektów zawartych w PRT lub zmiany zakresów projektów, które pozwolą na osiągnięcie założonych wskaźników celów rewitalizacji.

Zasady aktualizacji programu określa art. 22 i 23 ustawy o rewitalizacji, obligujący do oceny aktualności dokumentu co najmniej raz na trzy lata. Przepis ten ustanawia w istocie dwa obowiązki:

- stwierdzenia, czy treść programu rewitalizacji jest aktualna, tj. czy odpowiada stanowi faktycznemu w zakresie ustaleń mających znaczenie dla realizacji programu oraz
- w jakim stopniu projekty/przedsięwzięcia zaplanowane w programie rewitalizacji zostały zrealizowane w przyjętym harmonogramie.

Obowiązek dokonania tych ocen spoczywa na Prezydencie Miasta Torunia, który kierując się w tym zakresie zapisami samego PRT określa system monitorowania i oceny. Ocena PRT zostanie sporządzona przez Prezydenta Miasta Torunia raz na trzy lata. Podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP). Zmiana PRT może być również efektem innych działań, np. aktualizacji listy przedsięwzięć. Proces wprowadzania zmian do PRT rozpoczyna odpowiednia decyzja Prezydenta Miasta Torunia, podjęta po przeprowadzeniu oceny PRT i uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacji. Zmiana PRT wymaga procedury analogicznej do tej, w jakiej został on uchwalony, co wynika wprost z zapisów art. 23 ustawy o rewitalizacji. Oznacza to, że uchwałą

Rady Miasta Torunia odnośnie zmiany PRT poprzedzać będą konsultacje społeczne, prowadzone na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji. Wyjątkiem będą tutaj sytuacje, gdy zmiana PRT nie dotyczy listy głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub gdy zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR).

Poniżej przedstawiono sytuacje, w których konieczna może być zmiana PRT:

- zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Miasta Toruń,
- zidentyfikowane nowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- spadek/wzrost poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu Gminy Miasta Toruń oraz dostępności środków zewnętrznych,
- niesatysfakcjonujące efekty prowadzonego procesu rewitalizacji lub zaistnienie ryzyka nieosiągnięcia założonych wartości wskaźników.

15. Wykaz niezbędnych zmian, ocen i opinii

Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 a uchwały w sprawie Wieloletniego gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy

Miasto prowadzi swoje działania dotyczące gospodarowania zasobem mieszkaniowym w oparciu o przepisy Ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Zapisy w niej określają zasady zarządzania lokalami komunalnymi, uwzględniane przez wszystkie uchwały Rady Miejskiej dotyczące zasobu mieszkaniowego. W związku z uchwaleniem PRT, planuje się wprowadzenie zmian w następujących uchwałach Rady Miasta Torunia określających politykę mieszkaniową:

1. W uchwale nr 1129/06 Rady Miasta Torunia z dnia 28 września 2006 r. w sprawie „Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasta Toruń” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 149, poz. 2171 z późn. zm.) w paragrafie 8 po punkcie 5 dodaje się punkt 6 w brzmieniu *„6) realizacji Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023”*;
2. W uchwale nr 95/15 Rady Miasta Torunia z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie „wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Toruń na lata 2015-2019” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r., poz. 1778) w paragrafie 15 po punkcie 2 dodaje się punkt 3 w brzmieniu: *„3) osoby mieszkające w budynkach objętych Programem Rewitalizacji Torunia do roku 2023 mają pierwszeństwo przed innymi osobami w otrzymaniu tymczasowego pomieszczenia, lokalu socjalnego, lokalu mieszkalnego lub lokalu zamiennego”*.

Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 a uchwała w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń.

Przyjęcie PRT nie wymaga zmiany Uchwały Nr 794/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń.

Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 a planowanie i zagospodarowanie przestrzenne miasta

Dla obszaru rewitalizacji w granicach określonych w załączniku nr 1A do Uchwały Nr 513/16 Rady Miasta Torunia z dnia 29 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r., poz. 287) obowiązują (stan na dzień 31 lipca 2017 r.):

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia” (Uchwała Nr 805/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r.);
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia” biorąc po uwagę kryteria urbanistyczne – wskazano jako obszary zdegradowane - jednostki urbanistyczne w granicach tożsamyh z granicami tych jednostek na załączniku graficznym studium: V-Bydgoskie Przedmieście, VI-Stare Miasto, VIII-Jakubskie Przedmieście, XIV-Grębocin Nad Strugą, XVIII-Rudak i XX-Podgórz. Jako dodatkowy obszar zdegradowany wymieniona została jednostka IX-Mokre Przedmieście. Ponieważ oba dokumenty były opracowywane równolegle i w procesie koordynowanym, nie zachodzi konieczność wprowadzania zmian w studium instrumentami ustawy o rewitalizacji.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są zgodne z niniejszym Programem Rewitalizacji Torunia do roku 2023. Zgodne z PRT są także plany miejscowe opracowywane na obszarze rewitalizacji w chwili uchwalania Programu, w tym plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Starego Miasta wraz z otoczeniem, do którego Gmina Miasta Toruń przystąpiła Uchwałą Nr 321/12 Rady Miasta Torunia z dnia 28 czerwca 2012 r. Załącznik nr 1 obrazujący kierunki zmian funkcjonalno-przestrzenne i zawierający mapy z lokalizacjami projektów infrastrukturalnych ukazuje, że osiągnane przez nie cele i realizowane kierunki działań są zgodne z obecnymi i docelowymi funkcjami tych miejsc i z tytułu realizacji projektów nie zachodzi potrzeba zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji. Projekty te dotyczą obiektów użyteczności publicznej, przestrzeni publicznych oraz części wspólnych budynków mieszkalnych, co jest w zgodzie z zapisami Studium.

Ocena oddziaływania na środowisko zmiany Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania

na środowisko projekt Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Obie instytucje uznały, iż realizacja programu nie spowoduje zagrożeń dla środowiska naturalnego i dla zdrowia ludzi, program nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i w związku z tym przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest wymagane.

W związku z wprowadzanymi do Programu zmianami, GMT planuje przedłożyć projekt aktualizowanego dokumentu Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Pozyskanie niniejszych decyzji jest jednym z elementów poprzedzających uchwalenie zmienionego GPR przez RMT.

Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 a ochrona zabytków

Wszelkie prace prowadzone przy obiektach zabytkowych będą prowadzone zgodnie z wymogami odrębnych przepisów dotyczących ochrony zabytków. Realizatorzy projektów, w tym także rewitalizacyjnych muszą dokonać niezbędnych uzgodnień w zależności od statusu budynku. W tym celu występują do Miejskiego Konserwatora Zabytków, który wydaje stosowną decyzję – pozwolenie na prowadzenie prac przy zabytku.

Do zbioru istotnych opracowań związanych z ochroną zabytków, należy wymienić:

- Studium uwarunkowań konserwatorskich do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Zespołu Staromiejskiego z fragmentem otulin (2017 r.)
- Program ochrony architektury szkieletowej Torunia obejmujący także Bydgoskie Przedmieście, Podgórz i Zespół Staromiejski (2017 r.)

Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 a Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR)

Ustawa o rewitalizacji daje możliwość utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji. Strefę ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, bądź jego części nie przewiduje się utworzenia

Specjalnej Strefy Rewitalizacji i zastosowania instrumentów prawnych dedykowanych Strefie. Jeżeli w późniejszym terminie zajdzie konieczność ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, zostanie ona wprowadzona w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego na okres maksymalnie 10 lat zgodnie z postanowieniami ustawy o rewitalizacji.

Opiniowanie Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023 przez właściwe organy administracji publicznej i inne podmioty

Zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2018 poz. 1398 z 2019 r. poz. 730), po zakończeniu procesu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023* przekazano dokument do szeregu podmiotów administracji publicznej oraz operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych w celu zaopiniowania.

Prezydent Miasta Torunia zgodnie z art. 18 ust. 2 Ustawy wyznaczył 14 dniowy termin na przedstawienie opinii licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie, zgodnie z art. 18 ust. 3 Ustawy uważane było za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu gminnego programu rewitalizacji. Podmioty wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 Ustawy opiniowały projekt dokumentu w zakresie swojej właściwości rzeczowej lub miejscowej.

Opiniowanie odbyło się zgodnie z określonym w Ustawie sposobem jego przeprowadzenia. Projekt dokumentu wysłano łącznie do 29 podmiotów opiniujących, od których uzyskano pozytywne opinie.

W związku z prowadzoną procedurą zmiany PRT, po zakończeniu procesu konsultacyjnego, GMT przedłoży projekt aktualizowanego Programu do właściwych organów administracji publicznej i innych podmiotów wymienionych w ustawie o rewitalizacji. Proces opiniujący będzie tożsamy z tym, który został przeprowadzony w 2018 r. w ramach przygotowania PRT.

Załącznik 1. Zasady aktualizacji list projektów rewitalizacyjnych

W sytuacji uwolnienia się środków możliwa będzie aktualizacja listy podstawowej projektów rewitalizacyjnych. Powyższa sytuacja może mieć miejsce w sytuacji aktualizacji kosztów projektów, rezygnacji wnioskodawcy z aplikowania o dofinansowanie bądź innych nieprzewidzianych sytuacji.

W przypadku projektów o charakterze zintegrowanym dofinansowywanych z Poddziałania 6.4.1. RPO WK-P dopuszcza się podwyższenie wartości całkowitej i/lub poziomu dofinansowania projektów Gminy Miasta Toruń do 85%.

Jeżeli projekt, którego wnioskodawcą jest Gmina Miasta Toruń, otrzyma dofinansowanie z innego źródła, gmina ma prawo wprowadzić na jego miejsce nowy projekt zintegrowany nieprzekraczający proponowanego dofinansowania.

W przypadku projektów z zakresu mieszkalnictwa dofinansowywanych z Poddziałania 6.4.1. RPO WK-P dopuszcza się podwyższenie poziomu dofinansowania projektów Gminy Miasta Toruń z listy podstawowej do 85%.

Załącznik 2. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Podobszar Bydgoskie Przedmieście - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

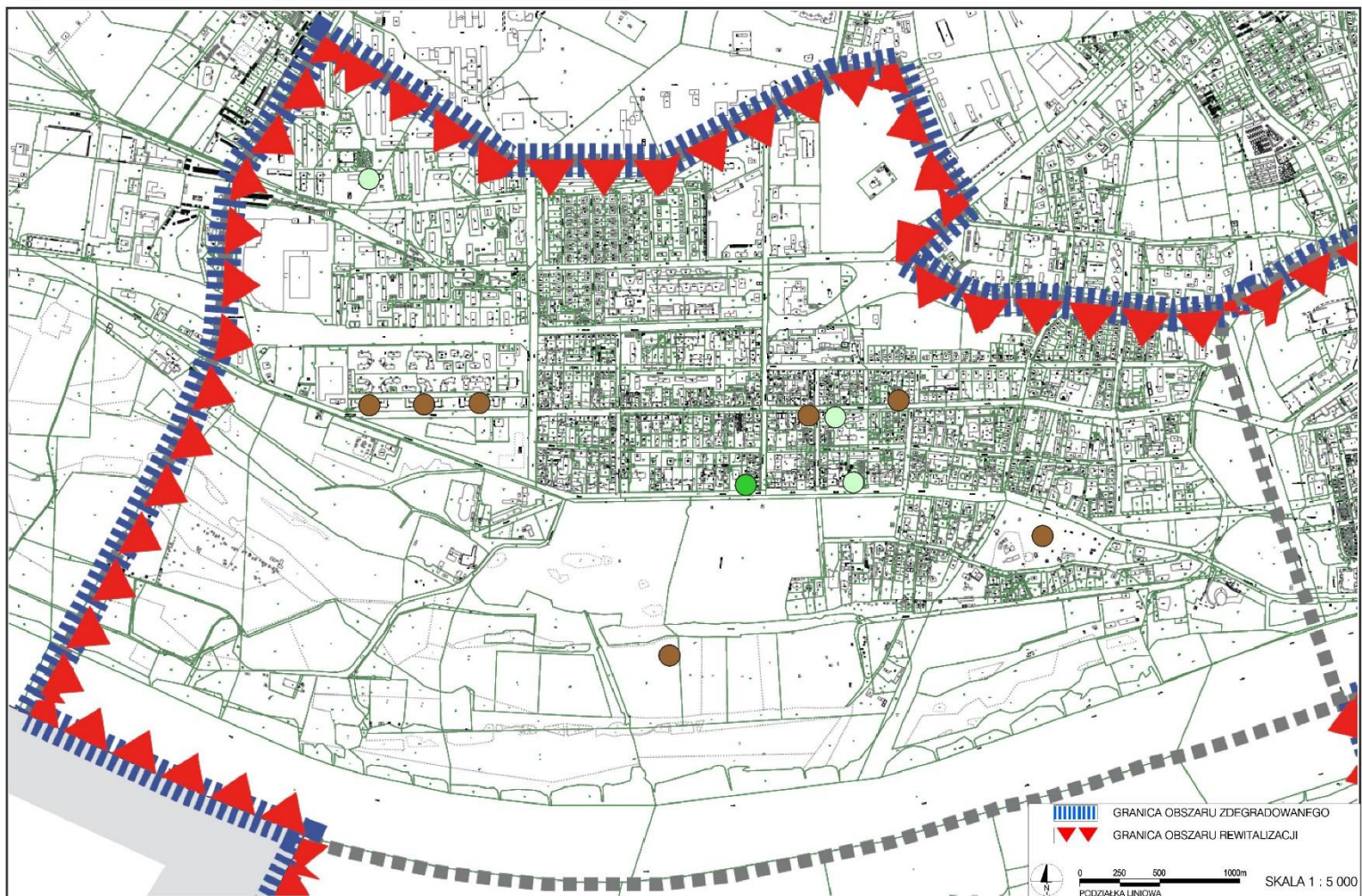
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne

Podobszar Stare Miasto - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

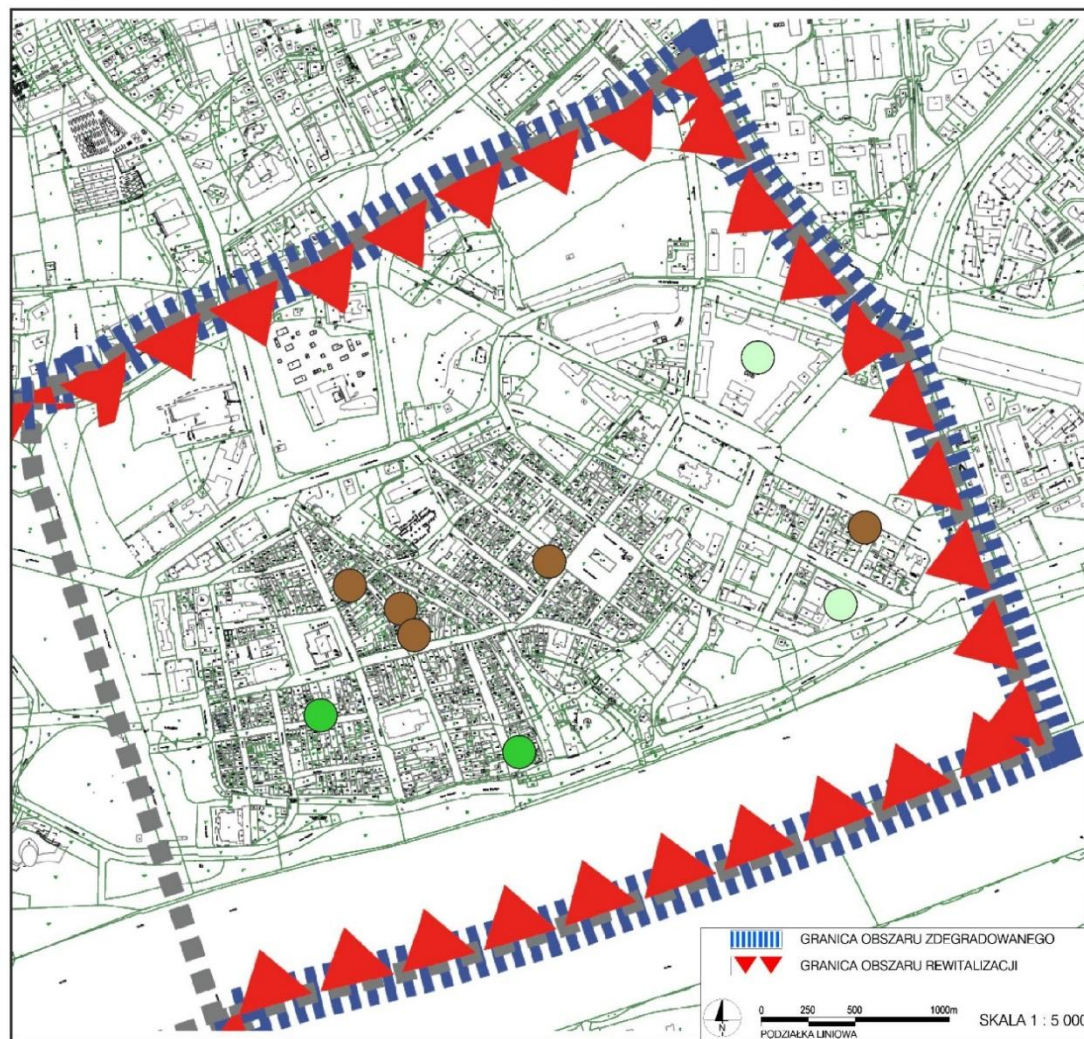
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne

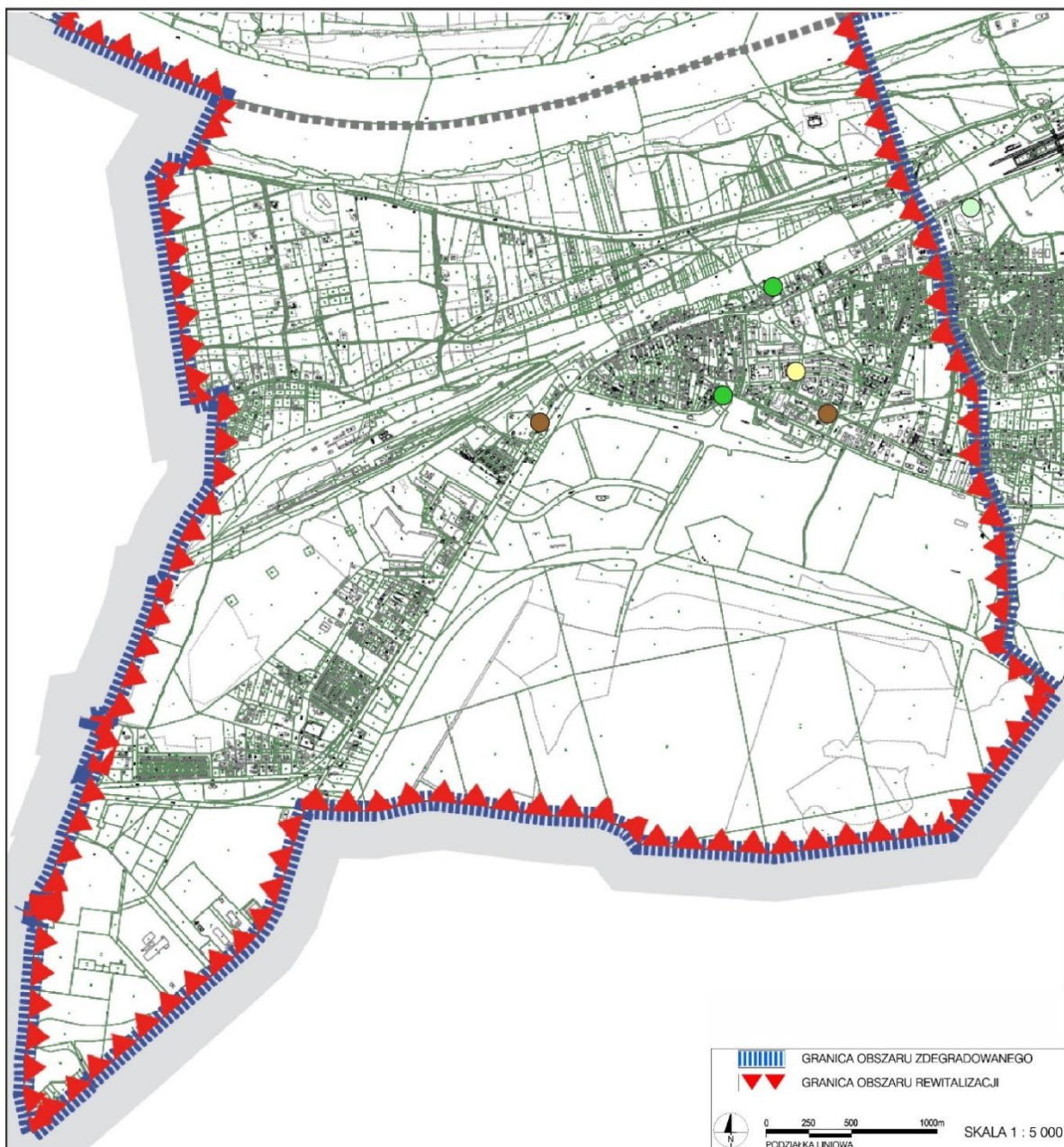
Podobszar Podgórz - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcjonalnych

1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

- 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

- 2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych
- 2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania PRT z dokumentami strategicznymi, operacyjnymi i planistycznymi	11
Tabela 2. Powiązanie PRT z dokumentami na szczeblu lokalnym	11
Tabela 3. Powiązania PRT z dokumentami na szczeblu regionalnym	14
Tabela 4. Liczba mieszkańców Torunia na tle województwa i kraju w latach 2010-2015 (stan na 31.12.2015 r.)	18
Tabela 5. Zestawienie jednostek urbanistycznych (stan na 31.12.2015 r.)	28
Tabela 6. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (stan na 31.12.2015 r.)	31
Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej	32
Tabela 8. Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2015 r.)	33
Tabela 9. Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem (stan na 31.12.2015 r.)	35
Tabela 10. Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia	36
Tabela 11. Zestawienie jednostek strukturalnych z sumą przekroczonych średnich wartości dla miasta	37
Tabela 12. Ranking sumy różnic jednostek tworzących obszar zdegradowany	41
Tabela 13. Przyczyny udzielania pomocy społecznej na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	48
Tabela 14. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie Podgórze w latach 2013-2016	68
Tabela 15. Powody udzielania pomocy społecznej na terenie Starego Miasta w latach 2013-2016	83
Tabela 16. Problemy społeczne, które powinny być usunięte w pierwszej kolejności	94
Tabela 17. Problemy techniczne, które powinny być usunięte w pierwszej kolejności	95
Tabela 18. Schemat interwencji PRT wobec obszaru rewitalizacji i jej poszczególne elementy	108
Tabela 19. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	112
Tabela 20. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	194
Tabela 21. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	211
Tabela 22. Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	231
Tabela 23. Harmonogram realizacji programu	235

Spis rycin

Rycina 1. Położenie jednostek urbanistycznych na terenie Torunia	29
Rycina 2. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	44
Rycina 3. Liczba osób korzystających z pomocy społ. na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	46
Rycina 4. Liczba nakazów eksmisji na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	47
Rycina 5. Liczba lokali zadłużonych na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	48
Rycina 6. Liczba osób bezrobotnych na terenie Bydgoskiego Przedmieścia wg ulic	50
Rycina 7. Liczba wydanych niebieskich kart na terenie Bydgoskiego Przedmieścia	52
Rycina 8. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie Podgórze	62
Rycina 9. Liczba bezrobotnych kobiet na terenie Podgórze wg ulic	63
Rycina 10. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie Podgórze wg ulic	64
Rycina 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Podgórze	66
Rycina 12. Liczba nakazów eksmisji na terenie Podgórze	70
Rycina 13. Liczba lokali zadłużonych na terenie Podgórze	71
Rycina 14. Liczba obiektów zabytkowych na terenie Podgórze	76
Rycina 15. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Starego Miasta	78
Rycina 16. Liczba obiekty zabytkowych na terenie Starego Miasta	90
Rycina 17. Obszar wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 10 lat)	92
Rycina 18. Obszar średniego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 100 lat)	92
Rycina 19. Obszar niskiego prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi (raz na 500 lat)	93

Spis fotografii

Fotografia 1. Park Miejski na Bydgoskim Przedmieściu	56
Fotografia 2. Kamienice przy ul. Bydgoskiej 50–52, widok od frontu, od ul. Bydgoskiej	59

Spis map

Mapa 1. Obszar zdegradowany na tle miasta	39
Mapa 2. Granice obszaru rewitalizacji	42
Mapa 3. Mapa obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego	43

